

TOIVAKKA

Elämisen elementit.

TALOUSARVIO 2023

TALOUSSUUNNITELMA 2024–2025

SISÄLLYSLUETTELO

1. Kunnanjohtajan katsaus	1
2. Strategia	2
3. Talousarvion valmistelun taustatietoja	3
3.1. Talousarvio ja -suunnitelma	3
3.2. Talousarvion rakenne ja sitovuus	3
3.3. Talousarvion 2023 yleiset tavoitteet	4
3.4. Talousarviomuutokset	4
3.5. Yleinen taloustilanne	5
3.6. Kuntatalous	6
3.7. Toivakan talouden kehitys.....	10
3.8. Verotulot ja valtionosuudet	11
3.8.1. Kunnallisveroennuste	11
3.8.2. Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste	12
3.8.3. Valtionosuudet.....	13
3.8.4. Tulos	14
3.8.5. Investoinnit	14
3.8.6. Rahoitus.....	14
4. Kuntakonserni	15
4.1. Kiinteistö Oy Toivakanhaka	17
4.2. Toivakan Lämpö Oy	18
5. Käyttötalousosa	19
5.1. Tarkastuslautakunta	19
5.2. Keskusvaalilautakunta	21
5.3. Kunnanvaltuusto	22
5.4. Hallintopalvelut.....	23
5.4.1. Kunnanhallitus	24
5.4.2. Hallinto- ja talouspalvelut	26
5.4.3. Henkilöstöpalvelut	28
5.4.4. Elinvoimapalvelut.....	30
5.5. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	34
5.5.1. Sivistystoimen hallinto.....	34
5.5.2. Perusopetus	37
5.5.3. Esiopetus	45
5.5.4. Vapaa sivistystyö.....	47
5.5.5. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut	49
5.5.6. Vapaa-ajan palvelut	53
5.5.7. Varhaiskasvatus	56
5.5.8. Nuorisopalvelut.....	60
5.5.9. Hyvinvointipalvelut	62
5.6. Kuntaympäristölautakunta.....	64
5.6.1. Lupa- ja ympäristöjaosto	68
5.6.2. Hallinto ja suunnittelu	74
5.6.3. Yhdyskuntasuunnittelu	76
5.6.4. Jätehuolto.....	78
5.6.5. Yhdyskuntatekniset palvelut (liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet)	81
5.6.6. Toimitilapalvelut (kiinteistöt, siivous-, kiinteistön- ja ruokahuoltopalvelut)	84
5.6.7. Maa- ja metsätilat.....	91

5.6.8. Vesi- ja viemärihuoltolaitos	94
6. Investointisuunnitelma 2023 - 2026	97
7. Tuloslaskelmaosa	99
8. Käyttösuunnitelmat.....	100
9. Rahoitusosa	102
10. Henkilöstösuunnitelma.....	103
11. Vuosikello	104

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Olemme suurten muutosten edessä, siirtyessämme kohti vuotta 2023. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistäsiirrolla kunnista hyvinvointialueille on merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen. Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja -menojen taso ja rakenne muuttuvat merkittävästi tehtävien siirtyessä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirtyessä valtiolle.

Kuntakonsernien painoarvo kuntatalouden näkökulmasta korostuu, sillä emokuntien taloudelliset ja toiminnalliset volyymit pienentyvät suhteessa paljon enemmän kuin konsernien. Velat ja vastuut jäävät kuitenkin ennalleen, mikä asettaa uusia haasteita kuntien omistajapolitiikalle sekä konsernijohtamiselle -myös osaamisvaatimus korostuu merkittävästi. Nämä ovat suuria kokonaisuuksia myös meille Toivakassa pohdittavaksi. Millainen on omistajastrategiamme tulevina vuosina?

Vuoden 2023 talousarviota on laadittu alati muuttuvien ennusteiden avulla, organisaatorakennetta uudistaen. Suuren muutokset kokonaisuuteen tuo korotus sähköhinnassa sekä lainojen korkokustannuksissa, jotka ovat korkeimmat yli 7 vuoteen.

Verotulomme tippuvat uudistuksen myötä reiluun 5 miljoonaan euroon, valtionosuudet puolestaan reiluun 2.6 miljoonaan. Toimintakatteemme on jatkossa alle 6.5 miljoonaa, aiemman vajaan 15 miljoonan sijaan. Vuosikate pysyy suhteellisen vahvana, reilun 1 miljoonan tuntumassa. Tähtäämme ylijäämääseen tulokseen, 218.019 euroon ja ylijäämäksi kirjattavaan. 239.459 euroon. Teemme parhaamme, jotta tähän tavoitteeseen päästään. Taseessamme on vielä reilusti alijäämää katettavana, eikä sen kattaminen tulevina vuosina ainakaan helpommaksi muutu.

Investoinneissa pysymme maltillisella linjalla. Kehitämme ja saneeraamme vesihuoltoa, kunnostamme infraa, tähtäämme tulevaisuuden uusien asuinalueiden parantamiseen. Varautuminenkin näyttelee suurta roolia; koulukeskuksen keittiöön tulee hankkia varavoimaa ja kiinteistövalvontakin kaipaa uudistuksia. Emme kuitenkaan unohda palveluita; panostamme päiväkotitakarin piha-alueeseen ja liikuntapaikkarakentamisen osalta frisbeegolfradan laajentamiseen. Ensimmäistä kertaa Toivakan kunnan historiassa otamme käyttöön osallistavan budjetoinnin, johon olemme varanneet 15.000 euroa. Mihin sinä käyttäisit moisen summan?

Talousarvion 23 tavoitteet on johdettu päivitetystä kuntastrategiastamme. Viemme strategiaa käytäntöön monin tavoin, jokaisella palvelualueella. Visiomme *Toivakka tuntuu kodilta* on aidoisti läsnä. Tähtäämme siihen, että Toivakka on joka vuosi entistä parempi paikka asua ja elää kaikille kuntalaisille, kuin järjestöille, seuroille ja yrityksillekin.

Tulevaisuudessa kuntien muuttuvan roolituksen myötä, olemme kehittyvä sivistyskunta, jolla on vahva elinvoimarooi. Yhteistyö on asia, johon meidän kuntana täytyy satsata, niin vuonna 2023 kuin tulevinakin vuosina. TE25-uudistus on nurkan takana, tuoden työllisyystehtävän järjestämisen kuntiin. Kestävää kuntataloutta tuleville vuosille emme pysty rakentamaan ilman aktiivista yhteistyötä niin naapurikuntien välillä kuin hyvinvointialueen, valtion ja kunnankin kesken.

Yhteistyöllä kohti vuotta 2023!

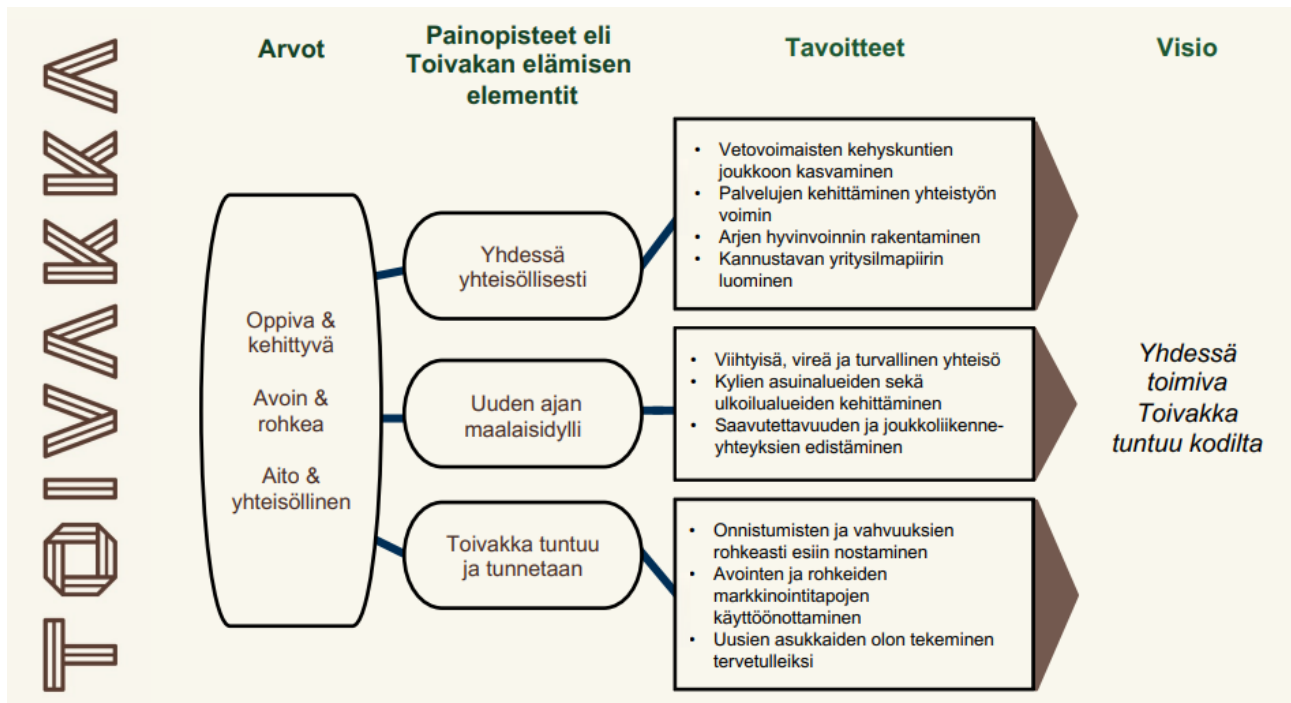
Helena Vuopionperä-Kovanen
kunnanjohtaja

2. STRATEGIA

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä strategia, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Toivakan kuntastrategia on päivitetty valtuustokauden 2021-2025 alussa ja kunnanvaltuusto on sen hyväksynyt 14.2.2022, §:ssä 5. Kuntastrategia on laadittu vuosille 2022-2030.

Kuntastrategian laadinnassa on osallistettu luottamushenkilöiden lisäksi myös kuntalaisia ja henkilöstöä monin eri osallistamisen menetelmin. Kuntastrategiasta pohjautuvat strategiset tavoitteet on huomioitu tässä talousarviossa jokaisen palvelualueen osalta.

3. TALOUSARVION VALMISTELUN TAUSTATIETOJA

Kuntalain taloutta koskevat uudet säädökset ovat tulleet voimaan 1.5.2015. Lain 110 §:ssä on säädökset talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta.

3.1. Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet.

Kunnan talousarvion liitteenä voi olla keskeisimpien tytäryhteisöjen talousarviot (JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma).

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa (Kuntal 37 §). Toivakan kuntastrategian päivitys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.12.2022 ja se huomioidaan tämän talousarvion tavoiteasetannassa.

3.2. Talousarvion rakenne ja sitovuus

Toivakan kunnan taloussuunnitelma on laadittu vuosille 2023–2025. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarvio jakautuu käyttötalouteen, tuloslaskelmaosaan, investointeihin ja rahoitusosaan. Talousarvion tuloslaskelma- ja rahoitusosa kuvaavat kunnan kokonaistaloutta, käyttötalous- ja investointiosalla taas ohjataan toimintaa.

Kunnanvaltuusto päättää käyttötalousosan tehtävät, joille se asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tuloslaskelman toimintakate, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut ovat sitovia. Lyhytaikaisia rahoitusinstrumentteja, kuten esim. kuntatodistuksia ei lasketa mukaan ottolainojen nettomuutokseen.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastuualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia välittömästi saattaa toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Työllistämistukipalkat on talousarviossa varattu keskitetysti hallintopalveluiden talousarvioon, josta ne käytön mukaan siirretään kunkin yksikön talousarvioon vuoden aikana.

Vuoden 2023 talousarvio on nettositova lautakuntatasolla eli lautakuntien toimintakate on valtuuston nähden sitova. Talousarvion sitovuus valtuustoon nähden vuonna 2023 koskee vain ulkoisia menoja ja tuloja edellä kuvatun mukaisesti.

3.3. Talousarvion 2023 yleiset tavoitteet

Talousarviossa asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä. Mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Kunnan yleiset tavoitteet ohjaavat koko kunnan toimintaa ja palvelualueiden tavoitteiden asettamista. Tavoitteiden ja määrärahaesitysten tulee olla linjassa siten, että tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista.

Palvelualuekohtaiset tavoitteet esitetään käyttötalousosan yhteydessä. Tavoiterunko pohjautuu kuntastrategiaan.

Kuntalain 110 §:n mukaan tavoitteet tulee sitoa niihin osoitettuihin voimavaroihin. Tämä tarkoittaa, että talousarviossa osoitetaan toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tulot. Toisaalta tavoitteiden tehtävänä on osoittaa, mitä vaikutuksia varojen käytöllä on tarkoitus saada aikaan.

3.4. Talousarviomuutokset

Toimielimet voivat tehdä määrärahasiirtoja sitovuustason sisällä. Perusteluista poikkeava toiminta, hanke tai hankinta vaatii kunnanvaltuuston myöntämän määrärahan. Poikkeuksena lisämäärärahan hakemiselle ovat sellaiset kesken talousarviovuotta aloitettavat projektiluontoiset toiminnot, joille on talousarviossa varattu määrärahaa ja siten hyväksytty jo valtuustossa. Mikäli kyseessä oleville toiminnoille saadaan menojen katteeksi kokonaisuudessaan ulkopuolinen rahoitus tai mikäli toiminnon omavastuuosuudelle on talousarviossa varattu määrärahaa, voidaan tällaiset projektiluontoiset toiminnot hyväksyä ko. toimielimessä.

Talousarviovuoden aikana voi olla perusteltua tehdä toiminnallisia muutoksia, jolloin tulee tarve siirtää määrärahoja sitovuustasolta toiselle. Silloin, kun ei synny lisämäärärahatarvetta, voidaan määräraha siirtää sitovuustasolta toiselle ilman kunnanvaltuuston päätöstä. Päätöksen tekee se toimielin, jolle kulloinkin kysymyksessä olevan asian päätösvalta kuuluu. Talousarviossa hyväksytyt toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia ja ne kuuluvat talousarvion perusteluosaan. Tuloslaskelmaosaan sisältyy valtuustoon nähden sitovia määrärahoja kuten

verotulot, valtionosuudet sekä korkotulot ja -kulut. Muilta osin tuloslaskelmaosa on luonteeltaan perusteluosaan kuuluva.

Investointiosassa valtuuston sitovat määrärahat ovat investoinnit brutto/investointi. Investointiosassa esitetään investointien kokonaiskustannusarvio ja ehdotettu talousarvio- ja suunnitelmavuosien määrärahat. Sitovuustasolta toiselle tehtävistä määrärahasiirroista päättää kunnanvaltuusto. Tilikauden käyttämätön määräraha ei siirry seuraavalle vuodelle muutoin kuin investointikohteen jäädessä keskeneräiseksi.

3.5. Yleinen taloustilanne

Helmikuun alkupuolella alkanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan jatkuu yhä ja varjostaa talouden näkymiä. Talouskasvu hidastuu ja inflaatio nopeutuu aiemmin ennakoitua enemmän. Suomen bruttokansantuotteen (bkt) arvioidaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2022, 0,5 prosenttia vuonna 2023 ja 1,4 prosenttia vuonna 2024.

Ennusteessa oletetaan, että kesän aikana vuonna 2022 asetetut talouspakotteet jäävät voimaan. Lisäksi oletetaan, ettei koronaepidemian leviämisen estämiseksi tehdä sellaisia rajoituksia, joilla olisi taloudellisia vaikutuksia.

Maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet nopean inflaation, Euroopan energiakriisin sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Geopoliittiset jännitteet suurvaltojen välillä ovat kasvaneet, ja kehittyviä maita uhkaa edelleen ruokapula. Maailmantalouden kasvu hidastuu viime vuoden nopean kasvun jälkeen 2,7 prosenttiin kuluvana vuonna ja edelleen 2,5 prosenttiin vuonna 2023.

Euroalueen näkymät ovat niin ikään synkentyneet Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen ja energiapulan takia. Inflaatio on kiihtynyt edelleen, ja kuluttajien luottamus on alamaissa. Erityisesti Saksan talouden näkymät ovat heikot.

Rahapolitiikkaa on kiristetty Yhdysvalloissa sekä euroalueella, ja korot ovat nousussa. Vaikea tilanne Euroopan energiamaarkkinoilla jatkuu, ja tulevana talvena joudutaan ehkä säännöstelemään energian kulutusta. Maakaasun hinta Euroopassa on erittäin korkea. Toisaalta teollisuuden raaka-aineiden hinnat ovat laskeneet voimakkaasti kesän aikana, mikä heijastaa teollisuuden epävarmoja näkymiä. Raaka-aineiden hintojen oletetaan laskevan maltillisesti ennustejaksolla.

Vuonna 2022 bkt kasvaa Suomessa 1,7 prosenttia, vaikka kasvu hidastuu selvästi vuoden loppua kohden. Kuluttajahintojen nousu on kiihtynyt jo lähes 8 prosenttiin ja nousevat keskimäärin 6,5 prosenttiin tänä vuonna. Hintojen nousu syö kotitalouksien ostovoimaa ja pitää kulutuksen kasvun vaisuna loppuvuonna. Työllisyyden kasvusta huolimatta kotitalouksien reaalitytulot pienenevät eikä niitä juuri jää säästöön.

Vuonna 2023 bkt:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin. Alkuvuonna kasvu on pysähdyksissä, mutta vuoden loppupuolella kotimainen kysyntä alkaa elpyä, kun hintojen nousu hidastuu selvästi ja reaalitypalkat kääntyvät hienoiseen nousuun. Korkealle kohonnut hintataso ja työllisyystilanteen heikentyminen jarruttavat kuitenkin edelleen kotitalouksien ostovoiman kasvua vuonna 2023. Yksityisen kulutuksen kasvunäkymät ovat vaisut, ja kasvu hidastuu 0,8 prosenttiin.

Vuonna 2023 viennin kasvu lähestyy maailmanmarkkinoiden kasvuvauhtia, vaikka yritykset eivät löydäkään täysimääräisesti korvaavia markkinoita Venäjän viennin tilalle ja heikko kasvu

euroalueella rajoittaa vientiä. Vuonna 2023 maailmantalouden kasvunäkymät ovat heikkomat kuin tänä vuonna, mikä hillitsee kotimaisia investointeja. Suomalaisen teollisuuden investointinäkymät olivat koronapandemian jälkeen valoisat, mutta epävarmuus voi viivästyttää tai keskeyttää investointihankkeita tulevaisuudessa. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) saatava rahoitus taas vauhdittaa yksityisiä investointeja ennustejaksolla.

Nopea työllisyyden ja kulutuksen kasvu ovat kasvattaneet verotuloja ja vahvistaneet julkista taloutta vuosina 2021 ja 2022. Kun talouden kasvu hidastuu, julkisen talouden alijäämät ja velkasuhde alkavat kasvaa uudelleen. Budjettiriihessä ja jo aiemmin päätetyt mittavat tukitoimet sekä väestön ikääntymisestä aiheutuvat jatkuvasti kasvavat menot heikentävät myös julkista taloutta. Lisäksi alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisyhteisöjen menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino on mittava, eikä julkisen talouden rahoitus ole kestävällä pohjalla pitkällä aikavälillä. Kestävyysvajeen arvioidaan olevan nyt 3,0 prosenttia suhteessa bkt:hen eli noin 9 miljardia euroa vuoden 2026 tasolla mitattuna.

Julkisen talouden ennusteen merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä siitä seuranneiden markkinahäiriöiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen ennustettua enemmän. Myös koronaepidemian myötä kertynyt hoitovelka voi lisätä julkisia menoja. Lisäksi hoitajaliittojen palkankorotuksiin ja niiden kerrannaisvaikutuksiin liittyy edelleen kustannusriski, jota ei ole ennusteessa voitu ottaa täysin huomioon.

Korkojen nousu voimistaa julkisen talouden velkaantumisen riskiä. Lisäksi julkisen talouden ehdolliset vastuut ja erityisesti takausten huomattava kasvu muodostavat riskin julkiseen talouteen.

Lähde: valtiovarainministeriö

3.6. Kuntatalous

Kuntatalousohjelman näkymät

Syyskuussa 2022 julkaistun Kuntatalousohjelman mukaan Suomen kuntatalous on pysynyt edellisvuoden tapaan vahvana, riippumatta siitä, että vuosikate on lievästi heikentynyt. Kuntatalouden vuosikate heikkeni edellisvuodesta reilun 100 milj. euroa yhteensä 4,6 mrd. euroon riittäen kuitenkin kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Tilikauden tulos oli selvästi positiivinen, 1,6 mrd. euroa, ollen lähes edellisvuoden tasolla.

Valtionosuudet sen sijaan vähenivät huomattavasti, lähes 10 prosenttia johtuen koronaepidemiaan liittyvien valtiontukien kohdentamisen painopisteen muutoksesta valtionosuuksista valtionavustuksiin. Kuntasektorin koronaan liittyvä tukipaketti oli edellisvuoden tapaan varsin huomattava, kaikkiaan lähes 2,5 mrd. euroa. Vuoden 2020 tukipaketin suuruus oli myös noin 2,5 mrd. euroa. Valtion tukipaketit ovatkin varmistaneet sen, että koronaepidemian aiheuttamat välittömät taloudelliset häiritsevät vaikutukset kuntatalouteen ovat tulleet kokonaisuudessaan katetuiksi ja tukipaketit ovat jopa vahvistaneet kuntataloutta vuosina 2020 ja 2021.

Vuosi 2023 on Suomen julkisessa hallinnossa ja myös kuntataloudessa historiallinen vuosi, sillä sote-uudistus astuu voimaan. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirretään hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat uudistuksen seurauksena. Väestön ikääntyminen on lisännyt hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita jo pitkään, mutta sote-uudistuksen myötä nämä vaikeasti ennakoitavat ja nopeasti kasvavat menot siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle. Kaikkia Suomen ikärakenteeseen liittyviä kuntatalouteen kohdistuvia taloudellisia haasteita sote-uudistus ei suinkaan poista, sillä väestömuutoksen vaikutukset ulottuvat talouden rakenteisiin useampaa kautta ja vaikuttavat myös esimerkiksi investointeihin ja käyttöomaisuuteen. (Lähde Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, syksy 2022, Valtiovarainministeriö.)

Valtion talousarvioesityksen vaikutukset kuntatalouteen

Kuntien valtionavut ovat noin 5,4 mrd. euroa vuonna 2023. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,0 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset noin 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa. Valtionapujen taso alenee huomattavasti suhteessa vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon johtuen sote-uudistuksesta. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia ja veromenetysten korvauksia siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustukset kohdistuvat jatkossa pääosin hyvinvointialueille.

Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Vuonna 2023 tulevia uusia ja laajentuvia tehtäviä ja velvoitteita ovat muun muassa perusopetuslakiin liittyen sitouttavaan koulu yhteistyön, juomavesidirektiivin toimeenpanoon liittyvät valvontatehtävät ja asumisneuvonnan kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla kuntien valtionavustuksia kasvattavat Ukrainasta tulevien varhaiskasvatuksen, perusopetuksen valmistavan opetuksen ja kielikoulutukseen annettavat avustukset. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuu vähennys osana hallituksen päättämiä uudelleenkohdennuksia, mutta toisaalta lääkärihelikopteritoiminnan rahoitukseen liittyvän vähennyksen poistaminen vahvistaa kuntataloutta.

Taulukko 12. Kuntien uudet ja laajenevat valtionosuustehtävät ja niihin liittyvä rahoitus vuonna 2023.

	1000 euroa
Varhaiskasvatuksen tuki	8 750
Sitouttava koulu yhteistyö	3 333
Juomavesidirektiivin toimeenpano	1 280
Oppivelvollisuuden laajentaminen	1 000
Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat	376
Kiusaamisen ehkäisy ja opetuksesta epääminen	350
Alueelliset opiskeluhuollon yhteistyöryhmät	270
Kuntien opiskeluhoitosuunnitelmat	60
Yhteensä	15 419

Kunnallisvero

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2023 noin 9,93 mrd. euroa, mikä on noin 11,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat hallitusohjelmaan liittyneet veroperustemuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Merkittävin veroperustemuutos vuonna 2023 on sote-uudistukseen liittyvä verouudistus. Sosiaalija terveystalouden sekä pelastustoimen siirtyessä kuntien vastuulta hyvinvointialueille kuntien tuloja siirretään valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Kunnallisveron tuottoa leikataan noin 13,9 mrd. euroa ja valtion ansio- ja pääomatuloveron tuottoa kasvatetaan noin 13,6 mrd. euroa. Ansiotuloverotusta kevennetään kokonaisuudessaan noin 0,3 mrd. eurolla sen varmistamiseksi, että verovelvollisten verotus ei kiristyisi sote-veromuutoksen seurauksena.

Yhteisövero

Vuonna 2023 voimaan tulevan sote-uudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille ja niiden rahoitusvastuu kunnilta valtiolle. Kuntien tuloja pienennetään siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Tässä yhteydessä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan. Tämä pienentää kuntien yhteisöveron kertymää vuonna 2023 noin 763 milj. eurolla ja maksuunpanoa noin 909 milj. eurolla. Lisäksi hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen, jossa kompensoitaisiin kunnille yhteisöveron jako-osuuden kautta varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen vaikutukset. Toimenpide kasvattaa kuntien verokertymää noin 90 milj. eurolla vuonna 2023 ja maksuunpanoa noin 100 milj. euroa. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävehennyksestä verotuksessa. Muutos pienentää yhteisöveron maksuunpanoa noin 76 milj. eurolla. Lisäksi hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi elinkeinotulon verotamisesta annetun lain 18 b §:n muuttamisesta, jolla muutetaan korkovähennysrajoitussäännöstä. Muutos ei vaikuta yhteisöveron maksuunpanoon.

Hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutosten verotuottovaikutukset kompensoidaan nettomääräisesti kunnille. Kompensaatio toteutetaan muuttamalla yhteisöveron jako-osuuksia siten, että muutosten verotuottovaikutus kunnille on neutraali. Verotuksen maksujärjestelyjen huojentaminen vuosina 2020 ja 2021 siirtää kuntien yhteisöverokertymää näiltä vuosilta yhteensä noin 5 milj. euroa vuodelle 2023.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,1 mrd. euroa vuonna 2023, mikä on noin 16 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2022. Kiinteistöverotuksen arvostamisuudistusta koskevaa hallituksen esitystä ei anneta eduskunnalle tällä hallituskaudella. Hallitus on arvioinut, ottaen huomioon myös asumisen kustannusten yleisen nousun, että nykyisessä tilanteessa ei ole syytä antaa eduskunnalle uudistusesitystä, joka saattaisi lisätä taloudellista epävarmuutta. Verotuksen joustavaan valmistumiseen siirtyminen saattaa kasvattaa vuoden 2023 kertymää edelleen jonkin verran. Verotuksen maksujärjestelyjen huojentaminen vuosina 2020 ja 2021 siirtää kiinteistöverotulojen kertymää arviolta 4 milj. euroa vuodelle 2023. Verotuksen maksujärjestelyjen huojentaminen vuosina 2020 ja 2021 siirtää kiinteistöverotulojen kertymää arviolta 4 milj. euroa vuodelle 2023.

Hallitus on 2.9.2022 päättänyt, että kiinteistöverotuksen arvostamisuudistusta koskevaa hallituksen esitystä ei anneta eduskunnalle tällä hallituskaudella. Hallitus arvioi, että tilanteessa, jossa asumisen kustannukset ovat voimakkaassa nousussa, ei ole syytä antaa eduskunnalle uudistusesitystä, joka lisäisi taloudellista epävarmuutta.

Ukrainalaisten pakolaisten auttaminen

Kunnille turvataan Ukrainasta tulevien lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä koituvat kustannukset. Koska kunnilla ei ole lakiperusteista velvoitetta järjestää varhaiskasvatusta turvapaikanhakijoille, paperittomille tai tilapäistä suojelua saaville, kunnille syntyviä varhaiskasvatuksen kustannuksia on tarkoitus korvata valtionavustuksella toteuman mukaisesti. Syksyksi 2022 valmistellaan budjettilakina hallituksen esitys opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain muuttamisesta, jonka nojalla kunnille maksetaan avustuksia kotikunnattomien lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseksi. Toimenpiteeseen on varattu 60 milj. euroa vuodelle 2023. Lisäys kohdistuu kokonaisuudessaan kuntatalouteen.

Valtiovarainministeriön kuntatalouden kehitysarvio

Kuntatalouden kokonaiskuva ja tulevaisuudennäkymät eivät ole juuri muuttuneet viime kevään kuntatalousohjelmassa esitettyyn arvioon verrattuna. Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätösten tulos- ja rahoituslaskelman erät tarkentuivat paikoitellen paljonkin kevään alustaviin tilinpäätösarvioihin verrattuna, mutta iso kuva vuodesta 2021 ei muuttunut.⁴ Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta tarkentui noin 200 milj. euroa negatiiviseksi ollen vielä lähempänä tasapainoa kuin keväällä arvioitiin. Lisäksi kuntien verotuloennusteet ovat kohonneet keväästä koko ennustejaksolla 2022–2026 pääasiassa veropohja- ja maksuunpanoennusteiden päivityksen vaikutuksesta. Toisaalta myös hintaennusteita on nostettu keväästä. Merkkejä

inflaation kiihtymisestä saatiin jo viime vuonna, mutta vielä keväällä inflaatiopiikin ajateltiin jäävän maltillisemmaksi ja lyhytaikaisemmaksi. Kuntien kustannuskehityksen kannalta painoarvoltaan merkittävin hintoihin vaikuttava tekijä on kuitenkin kunta-alan ansiokehitys, sillä henkilöstökustannukset muodostavat kuntatalouden suurimman kuluerän. Kunta-alan vaikea työkiista saatiin osittain päätökseen kesäkuun alussa, kun kaikki muut kunta-alan työntekijäryhmät holtajaliittoja Tehyä ja Superia lukuun ottamatta hyväksyivät kuntien ja hyvinvointialueiden virkaja työehtosopimukset. Yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun vuoksi sopimuskorotuksia sovelletaan kuitenkin kaikkiin, myös sote-alan työntekijöihin. Sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalla 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,8 prosenttia. Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämisohjelmama vuosina 2023–2024 on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan. Lisäksi kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämisohjelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain. Ohjelman avulla kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 prosenttia sopimuskorotusten lisäksi.

Kaikkiin talouden ennusteisiin sisältyy kuitenkin edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti talouden tilannekuvan, eikä se ole sittemmin selkiytynyt oleellisesti. Venäjän hyökkäys Ukrainaan jatkuu ja näkymä tulevaisuuteen on edelleen kovin epävarma. Myöskään covid-19-virukseen liittyvät uhkakuvat eivät ole täysin poistuneet. Kuntatalouden osalta epävarmuutta liittyy myös sote- ja pelastustoimen kustannuskehitykseen sekä hyvinvointialueille siirtyviin kustannuksiin ja tuloihin, joiden lopulliset vaikutukset kuntatalouteen selviävät vasta vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua. (Lähde [Kuntatalousohjelma 2023, syksy 2022, Valtiovarainministeriö.](#))

3.7. Toivakan talouden kehitys

Toivakan kunnan taseen kumulatiivinen alijäämä 31.12.2021 oli 1 917 milj. €. Talouden tasapainottamissuunnitelma tehtiin vuonna 2020 ja sitä on päivitetty vuonna 2021 ja 2022.

Talouden tasapainottamissuunnitelman vuosille 2023–2024.

Talouden tasapainotusohjelma: tavoite 2 346 000 €	2023	2024
Tuloveroprosentin korottaminen 0,5 prosentilla		186000
Vakituiset asuinrakennukset, veroprosentin korottaminen 0,5 %		30000
Suositusvapaat	10000	10000
KERTALUONTEISET TULOT		
Osakeomaisuuden myynti, mikäli ei toteudu vuoden 2022 aikana	1200000	
Metsäkiinteistöjen myynti (useampi palsta)	230000	
Soran myynti		15000
Puun myynti	75000	40000
Nisulan tontit	250000	
Leppärannan tontit		220000
As Oy Metsätalon osakkeen myynti	15000	
As Oy Metsätalon osakkeen myynti	15000	
Okt Mäntylä myynti	50000	
YHTEENSÄ	1 845 000	501000

Talouden tasapainottamissuunnitelman kertaluonteiset erät luovat suurta epävarmuutta suunnitelman toteutumisen onnistumisessa. Kunnan taloudenhoidossa on huomioitava kaikki mahdolliset keinot, jotta alijämä saadaan katettua määräajassa eli vuoden 2024 lopussa.

VÄESTÖKEHITYS JA VÄESTÖN IKÄÄNTYMINEN

KUNNALLISVERON VEROPOHJA	2020	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
VÄESTÖ ikäryhmittäin, 31.12.						
0 – 18 -vuotiaat	550	539	537	529	522	511
<i>Muutos %</i>	0,7	-2,0	-0,4	-1,5	-1,3	-2,3
19 – 64 -vuotiaat	1 173	1 163	1 146	1 132	1 124	1 131
<i>Muutos %</i>	-1,1	-0,9	-1,5	-1,2	-0,7	0,6
+ 65 - vuotiaat	678	685	702	720	731	729
<i>Muutos %</i>	3,4	1,0	2,5	2,5	1,5	-0,3
Asukasluku vuoden lopussa	2 401	2 387	2 385	2 381	2 377	2 370
<i>Muutos %</i>	0,5	-0,6	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3

3.8. Verotulot ja valtionosuudet

VEROTTAJAN JA KUNTALIITON ENNUSTE

TILIVUOSI	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
Verolaji					
Kunnallisvero	7 395	7 484	3 584	3 492	3 578
<i>Muutos %</i>	5,1	1,2	-52,1	-2,6	2,5
Yhteisövero	1 097	1 033	682	621	644
<i>Muutos %</i>	53,1	-5,9	-34,0	-8,9	3,7
Kiinteistövero	738	782	757	757	757
<i>Muutos %</i>	14,2	6,0	-3,2	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	9 231	9 299	5 023	4 871	4 980

3.8.1. Kunnallisveroennuste

Sote-uudistuksen yhteydessä kuntien verotuloja siirretään valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Ansiotuloveroja siirretään noin 13,6 miljardia euroa ja yhteisöveroja noin 0,9 miljardia euroa vuoden 2023 tasossa arvioituna.

Ansiotuloverotuksen muutokset toteutetaan nykyisen verojärjestelmän sisällä. Kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,64 prosenttiyksiköllä ja valtion verotusta kiristetään vastaavasti.

Valtionverotuksen kiristäminen toteutetaan muuttamalla tuloveroasteikkoa sekä useita eri ansiotuloverotuksen vähennysten parametreja. Samalla valtion- ja kunnallisverotuksen veropohjat yhdistetään. Tämä tarkoittaa sitä, että tulosta tehtävät vähennykset myönnetään jatkossa samoin perustein ja saman suuruisena sekä valtionverotuksessa että kunnallisverotuksessa.

Ansiotuloverotukseen tehtävät muutokset toteutetaan niin, että niillä on mahdollisimman vähän vaikutusta verovelvollisten verotuksen tasoon. Uudistuksella ei ole tarkoitus keventää eikä kiristää kenenkään verotusta.

Jatkossa ansiotuloista maksetaan nykyistä enemmän veroa valtiolle, mutta vähemmän kunnalle, jolloin kokonaisuutena verotuksen taso säilyy lähes ennallaan. Hallitusohjelman mukaisesti uudistus toteutetaan niin, että verorakenteen muutokset eivät saa voimaan tullessaan aiheuttaa verotuksen kiristymistä. Tämän hetkisen arvion mukaan ansiotulojen verotusta on kevennettävä noin 310 miljoonalla eurolla, jotta ansiotuloverotus ei kiristyisi.

3.8.2. Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste

Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pienennetään yhdellä kolmasosalla ja valtion osuutta kasvatetaan vastaavasti. Tämä pienentää kuntien yhteisöveron kertymää vuonna 2023 noin 763 miljoonalla eurolla ja maksuunpanoa noin 909 miljoonalla eurolla. Verotuksen maksujärjestelyjen huojentaminen vuosina 2020 ja 2021 siirtää kuntien yhteisöverokertymää näiltä vuosilta yhteensä noin 5 miljoonaa euroa vuodelle 2023. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan elokuussa 2023. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen vaikutukset kompensoidaan korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta.

Hyvinvointialueiden verotuksellinen asema tuloverotuksessa vastaa jatkossa muiden julkisyhteisöjen verotuksellista asemaa.

Valtion- ja kunnallisverotuksen invalidivähennyksistä luovutaan ja vastaava rahamäärä kohdennetaan vammaispalveluiden kehittämiseen. Kun kuntayhtymät siirretään varoineen ja velkoineen voimaannapolaisissa säädetyllä tavalla hyvinvointialueille tai HUS-yhtymälle, omaisuuden siirroista ei ole tarkoitus aiheuttaa tulo-, arvonlisävero- tai varainsiirtoveroseuraamuksia.

Hankintaneutraalisuuden parantamiseksi hyvinvointialueelle korvataan muuta kuin liiketoimintaa ja verotonta liiketoimintaa varten tehtyihin verollisiin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero sekä sosiaali- ja terveydenhuollon verottomiin hankintoihin sisältyvä laskennallinen vero samalla tavalla kuin kuntasektorille nykyisin.

Hyvinvointialueiden verotuksellinen asema arvonlisäverotuksessa vastaa muiden julkisyhteisöjen verotuksellista asemaa. Muut sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä vastuussa olevat julkisyhteisöt sekä hyvinvointialueyhtymät rinnastetaan hyvinvointialueeseen.

Valtiovarainministeriö julkaisi perjantaina 2.9.2022 tiedotteen, jonka mukaan kiinteistöverotuksen arvostamisuudistusta ei tulla toteuttamaan tällä hallituskaudella. Tiedotteen mukaan hallitus on arvioinut, ottaen huomioon myös asumisen kustannusten yleisen nousun, että nykyisessä tilanteessa ei ole syytä antaa eduskunnalle uudistusesitystä, joka väistämättä lisäisi taloudellista epävarmuutta. Uudistuksella oli tarkoitus päivittää maapohjien ja rakennusten verotusarvot

vastaamaan paremmin todellisia arvoja sekä samalla parantaa verovelvollisten tasavertaista kohtelua kiinteistöverotuksen osalta. Mikäli uudistus olisi toteutettu, olisi sitä sovellettu ensimmäisen kerran vuodelta 2024 suoritettavaan kiinteistöverotukseen.

Nykyisessä kiinteistöverotuksen arvostamisjärjestelmässä rakennuksille lasketaan erinäisten ominaisuuksien pohjalta niin sanottu jälleenhankinta-arvo. Näitä jälleenhankinta-arvoja on vuosittain päivitetty rakennuskustannusindeksin kokonaisindeksin vuosimuutoksen perusteella. Tarkastelukuukautena on käytetty kesäkuuta.

Jälleenhankinta-arvojen päivittäminen on käytännössä toteutettu siten, että Valtiovarainministeriö on vuosittain julkaissut päivitetyn asetuksen rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista ja asetusta on muutettu vuosittain vain arvostamiseen käytettävien arvojen osalta. Niin sanottujen muiden rakennusten, jotka arvostetaan todellisten rakennuskustannusten perusteella, osalta päivitys on perustunut Verohallinnon käytäntöön. Kiinteistöverotuksen verotusarvo saadaan, kun jälleenhankinta-arvosta vähennetään ikäalennus.

Kuntaliiton arvion mukaan kuluvan vuoden verotulojen kehitys on aiempaa arviota parempi. Vuodelle 2023 koko maan verotulojen arvioidaan laskevan 47,3 prosenttia. Vuonna 2023 kuntallisverotulojen arvioidaan laskevan 54 prosenttia, yhteisöverojen laskevan 30,5 prosenttia ja kiinteistöverojen laskevan 1,9 prosenttia.

3.8.3. Valtionosuudet

Valtionosuus koostuu kahdesta osasta, valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtiovarainministeriö päivitti vuoden 2023 ennakkollisia kuntakohtaisia valtionosuuslaskelmia 17.11.2022. Laskelmat perustuvat kevään kehysriihen päätöksiin sekä määräytymistekijöiden muutoksiin, kuten väestö- ja sairastavuus sekä työttömyys- ja työvoimatietojen päivityksille sekä veroennusteen mukaiseen tasauslaskelmaan.

Valtionosuuksien laskennassa olennaisin muutos sote-uudistuksen jälkeen liittyy laskennan perusteena olevaan ikäryhmähinnointeluun; aiemmin korkeimmin hinnoiteltu ikäryhmä on ollut yli 85 vuotiaat, kun jatkossa korkeimmin hinnoiteltu ikäryhmä on 13 - 15 vuotiaat. Lisäksi sote-uudistuksen myötä valtionosuuteen tulee kaksiosainen järjestelmämuutoksen tasaus: muutosrajoitin ja siirtymätasaus, jotka jäävät pysyväksi osaksi kuntien valtionosuutta. Vuodesta 2020 alkaen kunnille maksettavat verotulomenetysten korvaukset on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alentaa voimakkaasti sote-uudistus.

Kuntien valtionosuudet laskevat vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022. Aleneminen johtuu pääasiassa sote-uudistuksesta. Valtionosuutta lisää vuoden 2023 indeksikorotus sekä myös kuntien uudet ja laajenevat tehtävät. Kuntien uusista ja laajenevista tehtävistä taloudellisesti merkittävimmät ovat varhaiskasvatuksen tukea koskevat toimenpiteet sekä sitouttava kouluuyhteistyö. Lisäksi valtionosuutta kasvattavat mm. valtionosuuteen aikaisemmin kohdistuneen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan rahoitukseen liittyvän vähennyksen poistuminen sote-uudistuksen myötä, perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos sekä pitkäaikaistyöttömien eläketukeen liittyvän vähennyksen muutos.

Tiedot kuntien lopullisista valtionosuuksista vuodelle 2023 saadaan vasta myöhemmin. Valtiovarainministeriö tarkistaa kunnilta hyvinvointialueille siirrettävien tulojen määrän koko maan tasolla eurolleen siirtyviä kuluja vastaavaksi vuoden 2022 taloustietojen valmistuttua syksyllä 2023. Tarkistus otetaan huomioon kuntien valtionosuudessa vuodesta 2024 alkaen. Koska kuntien veroprosenttien leikkausta ei enää muuteta, mahdollinen kulujen ja tulojen epäsuhta kuitataan valtionosuuksista. Tämän hetken arvion mukaan valtionosuuksien taso on vuosina 2024 ja 2025 matalampi kuin vuonna 2023. Arvio perustuu siihen, että todennäköisesti kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset tulevat olemaan kuntien tilinpäätöksissä 2022 suuremmat kuin talousarvioissa ja siirtyvien tulojen kasvu ei tule kattamaan tätä muutosta. Vuosina 2024 ja 2025 leikataan vielä erikseen vuoden 2023 mahdollinen ns. liikaa maksettu valtionosuus.

3.8.4. Tulos

Talousarviovuoden 2023 vuosikate on 1 072 003 € ja poistojen jälkeinen tulos on 218 019 €. Poistot on talousarviossa arvioitu 853 984 euroksi.

Verotulojen arvioidaan ensi vuonna olevan 5 023 000 € ja valtionosuuksien 2 632 417 €.

Tilikauden ylijäämäksi arvioidaan 239 459 €.

3.8.5. Investoinnit

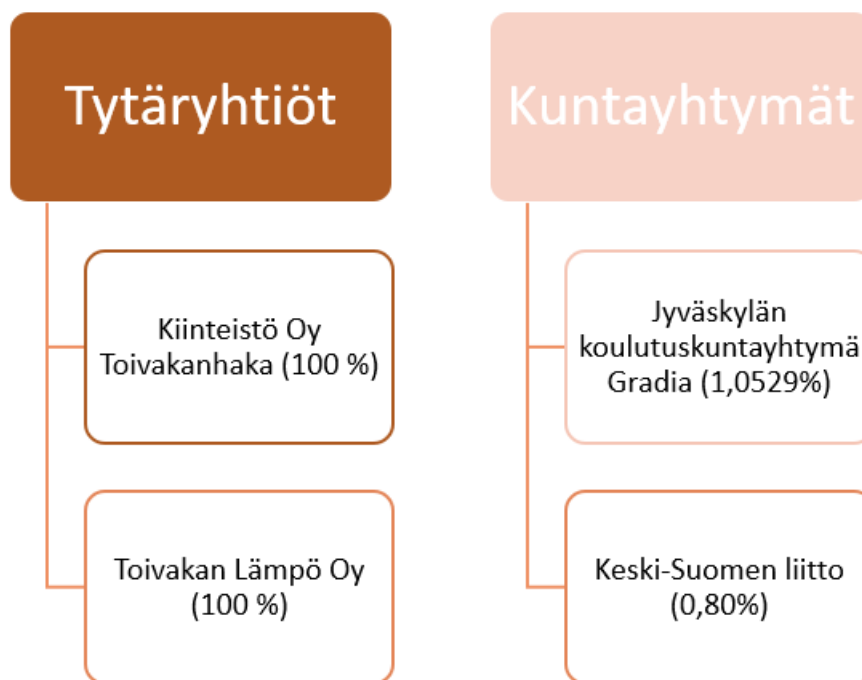
Talousarviovuoden 2023 bruttoinvestointien määrä on 633 000 €.

3.8.6. Rahoitus

Vuoden 2022 marraskuussa on lyhytaikaista luottoa kuntatodistuksilla käytössä 1,9 milj. Pitkäaikaista lainaa oli vuoden 2021 tilinpäätöksessä 8 676 961,80 €. Talousarvioehdotus on laadittu siten, että talousarviovuotena 2023 kunta ei lisää lainamäärää. Suunnitelmavuosien 2024-2025 investointisuunnitelmat voidaan toteuttaa ottamalla lisää pitkäaikaista lainaa.

4. KUNTAKONSERNI

Valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Talousarviosta ja –suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 pykälässä, siten, että valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Toivakan kunnalla on kaksi sataprosenttista tytäryhtiötä. Lisäksi kunta on jäsenenä eri kuntayhtymissä, joiden osalta jäsenyys Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä päättyy vuoden 2022 loppuun, sairaanhoitopiirin toimintojen siirtyessä hyvinvointialueelle.

Toivakan kuntakonsernin perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille paremmat palvelut yhteistyössä emon ja tytäryhtiöiden kanssa. **Yhtiöiden toiminnan on tuettava Toivakan kunnan kuntastrategiaa sekä omalta osaltaan edistää siinä määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi yhtiöiden tulee raportoida kunnanvaltuuston niille asettamien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta kesäkuussa ja joulukuussa 2023.**

Tytäryhtiöntulee laatia vuosittain talousarvio omaa toimintaansa varten. Tytäryhtiön vuotuiset toiminta-, rahoitus- ja investointisuunnitelmat tulee toimittaa kunnan hallintopalveluihin seurantaan varten. Konserniin kuuluvien yhteisöjen on vuosittain raportoitava toiminnastaan kunnanhallitukselle. Raportointi tapahtuu toimintavuoden aikana valtuustolle tehtävän raportoinnin yhteydessä sekä toimintavuoden päätyttyä yhteisöjen tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Lisäksi kunnan ja sen tytäryhteisöjen välillä pidetään vuodessa vähintään yksi suunnittelu- ja neuvottelutilaisuus yhteisten päämäärien ja strategioiden määrittelemiseksi. Tilaisuuksilla pyritään edistämään konsernin sisäistä yhteistyötä. Tätä pyritään kehittämään lisää vuonna 2023. Toivakan kunnan konserniohje on vuodelta 2018 ja edellyttää myös päivittämistä vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2022 syksyllä kunnanhallitus on tilannut taloudellisen selvityksen kiinteistöyhtiön Toivakanhakasta. Taloudellista selvitystä hyödyntämällä kunnanhallitus linjaa omistajastrategiset tavoitteet valtuustokauden ajaksi. Samassa yhteydessä huomioidaan myös Toivakan Lämpöön liittyvät omistajastrategiset tavoitteet ja toimenpiteet.

4.1. Kiinteistö Oy Toivakanhaka

TOIMINTA-AJATUS

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä, ostaa ja vuokrata alueita ja rakennuksia sekä antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja.

PALVELUSUUNNITELMA

Yhtiön on toimittava toiminta-ajatuksensa mukaisesti kuntastrategiaa ja omaa strategiaansa noudattaen.

Toivakan kunta on myöntänyt kiinteistöyhtiölle lainaa kaiken kaikkiaan 633 173,62 €, josta vuonna 2022 on jäljellä 529 861,37 euroa. Maksuaika on 25 vuotta. Yhtiö ei ole selvinnyt lainanlyhennyksistään vuosina 2021 ja 2022, vaan on pyytänyt niistä vapautusta. Yhtiön taloudellisen tilanteen selvitys ja ratkaisumallivaihtoehdot talouden haasteisiin valmistuvat ulkopuolisen asiantuntijan toimesta vuoden 2023 alussa ja niiden pohjalta kunnanhallitus tekee jatkon omista- ja strategiset linjaukset sekä esitykset kunnanvaltuustolle mahdollisesta taloudellisesta tuesta.

Toivakan kunnanvaltuusto myönsi yhtiölle 13.12.2021 §:ssä 116 yhteensä 70.000 euron de minimis-avustuksen, jolla tuki yhtiön heikentynyttä taloudellista tilannetta ja huoneistoremontteja, jotta vuokrausaste saataisiin nousemaan.

Tällä hetkellä Toivakan kunta on vuokrannut yhtiöltä yhteensä kahdeksan asuntoa tilapäisen suojelun statuksella olevien ukrainalaisperheiden tarpeisiin. Toivakan kunta on solminut asuntoihin liittyen majoitussopimuksen Maahanmuuttoviraston kanssa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2023 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, maksuvalmius.	Kestävä taloudellinen pohja vuoden 2023 jälkeen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Joustava asiointi vuokratoyhtiössä ja sähköisen asioinnin kehittäminen	Asiakaskyselyt ja asiakaspalautteet kiitettävälle tasolle, vähintään 1 laaja asiakaskysely vuonna 2023 ja raportointi emolle.
Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Korjaustoimenpiteitä toteutetaan suunnitellusti ja ajoissa.	Ei suuria tulevaisuuden korjaustarpeita.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Tehokas asuntotarjonnasta viestiminen yhtiön toimesta	Suunnitelmallinen viestintä ja sen toteutus sähköisiä välineitä hyödyntäen	Vuokrausaste korkealle tasolle (väh. 85 %).

4.2. Toivakan Lämpö Oy

TOIMINTA-AJATUS

Yhtiön toimialana on kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Lisäksi yhtiö voi harjoittaa yhdyskunta-tekniisten rakenteiden ylläpitoa ja huoltoa sekä muuta liiketoimintaa. Yhtiö voi omistaa ja hallita osakkeita ja kiinteistöjä.

PALVELUSUUNNITELMA

Yhtiön on toimittava toiminta-ajatuksensa mukaisesti kuntastrategiaa ja omaa strategiaansa noudattaen. Toivakan Lämpö Oy:n tavoitteena on taata edelleen asiakkailleen edullinen kotimaisiin polttoaineisiin perustuva lämmitys kilpailukykyisellä hinnalla. Toivakan Lämpö Oy:n hallitus on tarkistanut hinnoitteluaan ensi vuodelle vain yleisen kustannustason nousun johdosta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2023 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, maksuvalmius.	Kestävä taloudellinen pohja
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Läheltä kerätyn metsähakkeen hyödyntäminen polttoaineena kestävien arvojen mukaisesti	Yhtiö varautuu hakesopimusten päivittämiseen hyvissä ajoin	Paikallisesti tai lähellä tuotetun puuhakkeen hyödyntäminen polttoaineena 100%:sti tulevina vuosina
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Yhtiön tunnettavuuden lisääminen ja brändin vahvistaminen	Yhtiö keskittyy vahvistamaan viestintäänsä ja sähköisten kanavien käyttöä.	Uusia asiakkuuksia tulee tavoitella aktiivisemmin. Tavoitteena vähintään yksi uusi asiakas.

5. KÄYTTÖTALOUSOSA

5.1. Tarkastuslautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämiseksi. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunta vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastusyhteisön kanssa.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoitukseenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista.

Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastuspalvelujen hankinnan valtuustolle ja huolehtii kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuksien noudattamista ja antaa ilmoitukset tiedoksi valtuustolle kaksi kertaa vuodessa.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

PALVELUSUUNNITELMA

Tarkastuslautakunta kokoontuu kesäkautta ja joulukuuta lukuun ottamatta kuukausittain pääsääntöisesti kuukauden viimeinen torstai. Arviointitoiminnassa tarkastuslautakunta hyödyntää ensisijaisesti julkisesti saatavilla olevaa materiaalia kuntakonsernista ja kunnasta sekä niiden hallintoelinten toiminnasta. Lautakunta haastattelee viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä tekee tutustumiskäyntejä palvelukohteisiin. Tarvittaessa lautakunta pyytää nähtäväkseen myös sellaista ei-julkista materiaalia, jonka se katsoo arviointitoiminnan kannalta tarpeelliseksi.

Tarkastuslautakunnan toimintamenot vuonna 2023 ja vuosina 2024 - 2026 ovat 18 000€ sisältäen henkilökulut 8000€ ja palvelujen ostot 10 000€.

TALOUSLUVUT - TARKASTUSLAUTAKUNTA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-6 673	-8 040	-8 200
Palvelujen ostot	-8 934	-9 400	-9 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24	-60	-100
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	0	0	0
Toimintakulut yht.	-15 631	-17 500	-18 000
Toimintakate	-15 631	-17 500	-18 000
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-810
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 631	-17 500	-18 810

5.2. Keskusvaalilautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Valtuusto asettaa kuntaan toimikaudekseen keskusvaalilautakunnan, jonka tulee toteuttaa sille vaalilaissa määritellyt tehtävät. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä ja kuntavaaleissa lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta.

PALVELUSUUNNITELMA

Vuonna 2023 toimitetaan eduskuntavaalit, joiden varsinainen vaalipäivä on sunnuntaina 2.4.

Vuonna 2024 toimitetaan presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit ja vuonna 2025 alue- ja kuntavaalit. Keskusvaalilautakunta hoitaa em. vaalien osalta sille kuuluvat lakisääteiset tehtävät.

Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

TALOUSLUVUT - KESKUSVAALILAUTAKUNTA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	2 626	3 000	4 500
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	2 626	3 000	4 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-11 307	-13 000	-6 086
Palvelujen ostot	-2 669	-2 435	-1 322
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 134	-150	-100
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	0	0	0
Toimintakulut yht.	-17 110	-15 585	-7 508
Toimintakate	-14 484	-12 585	-3 008
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-14 484	-12 585	-3 008

5.3. Kunnanvaltuusto

TOIMINTA-AJATUS

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kunnan asukkaiden yhteisistä asioista. Päätösvalta kuuluu valtuustolle, jollei erikseen ole toisin säädetty tai jollei valtuusto ole itse siirtänyt toimivaltaansa kunnan muille viranomaisille vahvistamallaan hallintosäännöllä. Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kunnanvaltuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Toivakan kunnanvaltuustossa on 21 valtuutettua.

PALVELUSUUNNITELMA

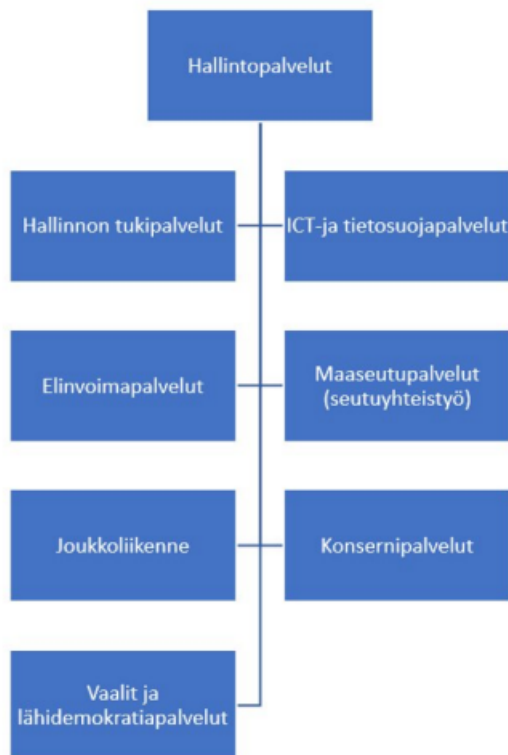
Kunnanvaltuusto kokoontuu keskimäärin 6–8 kertaa vuodessa. Iltakouluja järjestetään vuosittain eri aihepiirien ympärillä 3–4 kappaletta. Kunnanvaltuuston talousarviossa suurimman menoerän muodostavat henkilöstökulut, jotka koostuvat kokouspalkkioista. Vuodelle 2023 on suunnitteilla valtuuston kotimaan opintomatka johonkin yhdessä sovittavaan, keskeiseen teemaan liittyen.

TALOUSLUVUT - KUNNANVALTUUSTO

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-32 350	-30 000	-25 000
Palvelujen ostot	-8 463	-4 936	-5 952
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 031	-500	-1 000
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-73	0	0
Toimintakulut yht.	-42 917	-35 436	-31 952
Toimintakate	-42 917	-35 436	-31 952
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 917	-35 436	-31 952

5.4. Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden palvelualue toimii kunnanhallituksen alaisuudessa, vastaten hallinnon tukipalveluista, ICT- ja tietosuojapalveluista, elinvoimapalveluista, maaseutupalveluista (seutuyhteistyön kautta), elinvoimapalveluista (sis. työllisyys, viestintä ja markkinointi), konsernipalveluista, joukkoliikenteestä sekä vaali- ja lähidemokratiapalveluista.

Hallintopalveluiden esihenkilönä toimii kunnanjohtaja. Hallintopalveluiden henkilöstöön kuuluvat lisäksi ICT-suunnittelija, palvelusihteeri, työllisyys- ja elinkeinosuunnittelija, talous- ja hallintosihteeri, viestintä- ja markkinointisuunnittelija sekä koulu- ja henkilöstösihteeri (40 % osuudella).

Hallintopalveluihin on aikaisemmissa talousarvioissa sijoitettu myös pelastustoimeen liittyvät kustannukset. Hyvinvointialueuudistuksen myötä pelastustoimen järjestäminen siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle, eikä sitä ole huomioitu enää hallintopalveluiden budjetissa.

5.4.1. Kunnanhallitus

TOIMINTA-AJATUS

Kunnanhallitus vastaa kuntalain sille määrittämistä tehtävistä, kuten kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja niiden laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palveluiden järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

PALVELUSUUNNITELMA

Vuonna 2023 Toivakan kuntaorganisaatio muuttuu merkittävästi Keski-Suomen hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Kunnan toimintakate pienenee lähes 15 miljoonasta eurosta hiukan vajaaseen 6.9 miljoonaan euroon. Verotulot pienenevät 8.8. miljoonasta hiukan reiluun 5 miljoonaan euroon, valtionosuudet puolestaan yli 7 miljoonasta eurosta 2.6 miljoonaan euroon.

Kunnanhallitus kokoontuu keskimäärin kaksi kertaa kuukaudessa. Kunnanhallituksen talousarvio sisältää toimielimen toimintakuluja sekä koko kuntaan yhteisesti vaikuttavia kuluja. Lisäksi kunnanhallituksen talousarvioon kuuluvat kunnanjohtajaan liittyvät henkilöstökulut.

Kunnanhallituksen talousarviossa merkittävän osan kuluista muodostavat myös kunnan yhteistoimintaosuudet, joita ovat mm. Keski-Suomen liiton ja Kuntaliiton jäsenmaksut. Kuntaliitto ilmoitti keväällä 2022 alentavansa kuntien jäsenmaksuja 30 prosentilla. Tämä on huomioitu myös Toivakan kunnan talousarviossa. Keski-Suomen liiton jäsenmaksun osalta liitto on esittänyt 2 prosentin korotusta vuodelle 2024, jota ei kuitenkaan vielä huomioida vuoden 2023 talousarviossa.

Kunnanhallituksen määrärahoissa on varauduttu myös joukkoliikenteen kustannuksiin nykyisellä joukkoliikenteen järjestämisen mallilla. Joukkoliikenteeseen on budjetoitu 100.000 euroa vuodelle 2023.

Toivakan kunnalla on yhteistoimintaliikennöintisopimus Jyväskylän kaupungin ja Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa koskien Jyväskylän seudullisen joukkoliikenneviranomaisen joukkoliikennetarjontaa Toivakan ja Jyväskylän välillä. Toivakan kunta tulee käsittelemään vielä päätöksentekoprosessissaan loppuvuoden 2022 aikana kunnan osallistumista seudullisen joukkoliikenneviranomaisen toimialueen laajentumiseen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kehitämme kunnanhallituksen ja vaikuttamistoimielinten yhteistyötä	Yhteiskokoukset ja tapaamiset	Toimiva tiedonvaihto ja osallistaminen
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kehitämme saavutettavuutta ympäristötavoitteet huomioiden	Kehitetään joukkoliikennettä	Kuntalaisia niin opiskelu- kuin harrastemahdollisuuksissakin palvelevan reitistön turvaaminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Nettomuutto positiivisena	Kunnanhallituksen päätökset edesauttamaan tavoitetta; lisäksi tontti-markkinointi ja tehokas viestintä.	Tavoitteena +5 hlöä joulukuuta 2022-joulukuuta 2023

TALOUSLUVUT - HALLINTOPALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	232 174	238 874	244 550
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	4 816	13 600	10 925
Muut toimintatuotot	80	0	14 400
Toimintatuotot yht.	237 070	252 474	269 875
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-371 564	-409 246	-428 951
Palvelujen ostot	-638 828	-631 878	-488 053
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 527	-16 900	-36 900
Avustukset	-238 161	-180 100	-165 500
Muut toimintakulut	-76 277	-65 929	-111 041
Toimintakulut yht.	-1 347 357	-1 304 053	-1 230 445
Toimintakate	-1 110 287	-1 051 579	-960 570
Poistot ja arvonalentumiset	-72 372	-88 833	-35 280
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 182 659	-1 140 412	-995 850

5.4.2. Hallinto- ja talouspalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hallinnon tukipalvelut vastaavat kunnan kirjanpidosta ja laskutuksesta, kirjaamo- ja neuvontapalveluista, hallinnollisten palveluiden toimivuudesta, luottamushenkilöpalveluista sekä henkilöstöhallinnosta. Hallinnon tukipalvelut myös omalta osaltaan huolehtivat arkistoinnin ja tiedonhallinnan kehittämisestä.

Hallinnon tukipalveluiden tavoitteena on luoda puitteet palvelualueiden toimivalle ja tehokkaalle työskentelylle, varmistaa yhteistyön toimivuus asioiden valmistelussa sekä huolehtia luottamushenkilöiden tuesta. Toiminnalla tuetaan kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa sekä päätösten toimeenpanoa.

PALVELUSUUNNITELMA

Hallinnon tukipalveluiden osalta huomionarvioista on, että vuonna 2023 sote-kuluihin liittyvät kirjanpito- ja laskutustehtävät, sote-tietohallintoon ja ohjelmistoihin liittyvät tehtävät sekä postitus- ja kirjaamopalveluihin liittyvät sote-tehtävät siirtyvät kunnalta kokonaan pois. Henkilöstöhallinnon osalta hyvinvointialueudistus tarkoittaa vakituisen henkilöstömäärän vähenemistä 17 työntekijän / viranhaltijan siirtyessä 1.1.2023 hyvinvointialueelle. Muutokset huomioidaan kehityskeskusteluiden yhteydessä päivitettävissä tehtävänkuvauksissa.

Kunnan työterveyshuollon kilpailuttaminen on parhaillaan menossa. Nykyinen työterveyshuollon sopimus päättyy tammikuun 2023 loppuun.

Digitalisointia ja sähköisten palveluiden kehittämistä on tehty viime vuosina hallinnon tukipalveluissa merkittävältä osin ja sitä tullaan tekemään myös jatkossa. Tavoitteena on, että hallintopalvelut vastaa parhaalla mahdollisella tavalla uuteen organisaatorakenteeseen ja sen painopisteisiin. Henkilöstöhallinnon osalta vuoden 2023 tavoitteena on saada organisaatiomuutoksen myötä hankkeistaa työkuultuurin ja palvelulähtöisyyden kehittämistä koko kuntaorganisaatiossa ja hakea tähän tavoitteeseen myös ulkopuolista rahoitusta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Panostamme henkilöstön hyvinvointiin	Hyvinvointietu 150 €/v/ vakituinen työntekijä.	Lisäämme henkilöstön hyvinvointia ja näyttäydymme houkuttelevana työnantajana
Kehitämme työkuulttuuria ja palvelu- lähtöisyyttä	Työkuulttuurin kehittämishanke	Kehittyä strategian mukaisesti palveluorganisaationa
Henkilöstöinfot säännöllisiksi	Koko henkilöstön teams-tapaamiset ja tallentamiset intraan jälkilähettyksinä	Viestinnän parantuminen
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kehitämme sähköistä palveluvalikoimaa	Verkkokaupan kehittäminen	Kunnan palveluita saatavilla 24 /7 (esimerkiksi kuntosalikortit, uimakoulut, ym.)
	eLomakkeiden käyttöönotto	Mahdollisimman monta lomaketta allekirjoitettavissa vahvalla tunnistautumisella
	Asiointikoneen yhteyteen hankitaan monitoimilaite	Asiakas saa omatoimisesti hoidettua viranomaisasioinnin
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kehitetään talousraportointia ja talousviestintää kuntaorganisaation palvelualueiden välillä, luottamus- henkilötasolla ja kuntalaisten suuntaan	Ajantasainen raportointi ja vakiopöytäkäly talousseurannasta kunnanhallituksen kokouksiin	Ajantasainen taloustieto koko organisaatiossa
	Verkkosivuille asialle oma sivu	Kuukausittain päivitettävä taloustieto-osio verkkosivuilla

TALOUSLUVUT - HALLINTO-JA TALOUSPALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	171 123	187 684	198 937
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	946	0	675
Muut toimintatuotot	50	0	0
Toimintatuotot yht.	172 119	187 684	199 612
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-146 820	-148 268	-156 977
Palvelujen ostot	-94 620	-100 204	-109 441
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 859	-8 200	-7 100
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-34 522	-35 345	-30 411
Toimintakulut yht.	-281 821	-292 017	-303 929
Toimintakate	-109 702	-104 333	-104 317
Poistot ja arvonalentumiset	-6 494	-10 175	-18 040
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-116 196	-114 508	-122 357

5.4.3. Henkilöstöpalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan ICT- ja tietosuojapalvelut vastaavat kunnan ICT-laitteistojen ja järjestelmien ylläpidosta sekä kunnan tietosuojasta. Myös jokaisella palvelualueella on vastuu huolehtia tietosuojan turvaamisesta omissa toiminnoissaan.

PALVELUSUUNNITELMA

ICT-palveluiden keskeisin kehittämisinvestointi vuonna 2023 on palvelimien uusinta. Nykyinen laitekanta on uudistamisen tarpeessa. Investointi myös tukee varautumista esimerkiksi tietoturvahyökkäyksiin. Lisäksi ICT-palveluissa tullaan teettämään auditointi järjestelmien tietoturvasuudesta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
ICT-kysymyksissä ja tietosuoja-asioiden palvellaan nopeasti ja ketterästi koko organisaation tarpeita	Nopea reagointi	Ei pitkiä työjonoja
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Panostetaan vahvasti tietoturvaan	Kouluttautuminen ja varautumissuunnitelmien kehittäminen sekä auditointi järjestelmien tietoturvasuudesta	Ajantasainen tietotaito ja ajantasaiset ohjelmistot
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kehitetään sähköisiä palveluita yhdessä muiden palvelualojen kanssa	Digitaalisten asiointimahdollisuuksien kehittäminen	Asiakaspalvelua saa suurilta osin myös sähköisissä muodoissa

TALOUSLUVUT - HENKILÖSTÖPALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	49 298	50 190	45 613
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	30	0	0
Toimintatuotot yht.	49 328	50 190	45 613
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-32 829	-34 249	-33 428
Palvelujen ostot	-19 075	-6 986	-10 162
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 107	-4 600	-16 800
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-12 067	-3 000	-9 633
Toimintakulut yht.	-75 078	-48 835	-70 023
Toimintakate	-25 750	1 355	-24 410
Poistot ja arvonalentumiset	-23 329	-23 329	-5 830
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-49 079	-21 974	-30 240

5.4.4. Elinvoimapalvelut

Toivakan kunnan viestintä, markkinointi, elinkeinot ja työllisyys muodostavat yhdessä elinvoimapalvelut vuoden 2023 alusta alkaen. Toivakan elinvoimapalveluiden tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kunnan elinvoimaisuutta, asiakaslähtöisesti ja kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti. Elinkeinoista ja työllisyydestä elinvoimapalveluissa vastaa työllisyys- ja elinkeinosuunnittelija. Työllisyys- ja elinkeinosuunnittelijan toimenkuvaa on muutettu vastaamaan paremmin yritysneuvontaa ja yrityskehitystä tukevia tarpeita, aikaisemmin tehtävään kuuluneen kuntouttavan työtoiminnan siirtyessä hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Toivakan kuntastrategiassa viestinnällä on vahva painoarvo. Viestinnän roolia on kasvatettu kuntaorganisaatiossa resursoimalla viestintä- ja markkinointisuunnittelijan tehtävän perustamiseen. Viestintä- ja markkinointisuunnittelija aloitti tehtävässään 1.9.2022.

TOIMINTA-AJATUS: ELINKEINOT JA TYÖLLISYYS

Yrittäjille tarjotaan tukea yrityksen käynnistämiseen, kehittämiseen sekä sijoittumiseen Toivakan alueelle. Elinvoimapalvelut parantavat Toivakan tunnettavuutta ja vetovoimaa, jotta kunta pysyy elinvoimaisena.

Toivakan kunnan työllisyyspalvelut edistävät pitkäaikaistyöttömien työllistämistä ja työllistymistä. Palvelumme ovat myös muiden toivakkalaisten työnhakijoiden käytettävissä. Työnantajille työllisyyspalvelut tarjoavat rekrytointiin ja työllistymiseen liittyviä maksuttomia palveluja. Työllisyyspalveluja kehitetään TE palvelut 2024 uudistuksen mukaisesti, jolloin Toivakka on osa laajempaa työllisyysaluetta. Työllisyysalueesta neuvottelemisen on yksi kunnan keskeisiä edunvalvonnallisia tavoitteita vuonna 2023.

PALVELUSUUNNITELMA: ELINKEINOT JA TYÖLLISYYS

Elinvoimapalvelujen tavoitteena on saada yrittäjiä Viisarimäen yritysalueelle. Vuoden 2023 tavoitteena on saada vähintään yksi yrittäjä aloittamaan toimintansa Viisarimäen yritysalueella. Tavoitteena on rakentaa kilpailukykyinen yritysverkosto ja olla haluttu yhteistyökumppani. Toivakan kunta on aktiivinen toimija verkostoissa ja hankkeissa.

Toivakan yrittäjiä tuetaan rekrytointitarpeissa, yrityksen kehittämisessä sekä sukupolvenvaihdoksissa ja yrityskaupoissa. Tukea tarjotaan myös yrittäjän työkykyasioissa. Kunnan palvelut ovat helposti saavutettavissa ja yrityspalveluita tarjotaan ihmiseltä ihmiselle. Kunnanhallitukselle valmistellaan käsiteltäväksi yrityspalvelusetelikeilu, joka mahdollistaisi yrittäjien palveluvalikoiman laajentamista entisestään. Yrityspalveluseteliin on varauduttu talousarviossa 5000 euron määrärahalta.

Työllisyys- ja elinkeinosuunnittelijan tavoitteena on valmistua yritysneuvojaksi vuoden 2023 aikana. Vuonna 2023 alkava rahoituskausi tuo mukanaan uusia Leader -yritysrahoitusmalleja Maa-seutukehitys ry:n kautta. Keski-Suomen yritysidea tuottaa jatkossakin aloittavien yritysten neuvontaa ja koulutuksia. Kunta on myös mukana Visit Jyväskylä Region:ssa.

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa, työllisyyden kuntakokeilun ulkopuolella olevan kunnan on pyrittävä kehittämään uusia yhteistyömalleja työllisyyden alueella, kun hyvinvointialueet osallistuvat aktivointisuunnitelmien tekemiseen, työkykyprosesseihin, kuntouttavaan työtöimintaan sekä TYP –työhön. Kunnan vastuulle jää työmarkkinatuen osarahoittaminen ja kunta on kiinnostunut toimimaan tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

TE-palvelut 2024 –uudistuksessa TE palvelut siirretään kunnille. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Tavoitteena on, että vuoden 2025 alusta kunnan työllisyys-, koulutus ja elinvoimapalvelut toimivat kunnan vastuulla. Esityksen mukaan kuntien on muodostettava työllisyysalueita tiettyjen kriteerien mukaisesti. Toivakan kunta on aktiivisesti mukana tulevaisuuden suunnittelutyössä.

TOIMINTA-AJATUS: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Viestinnän ja markkinoinnin tehtävänä on kehittää elinvoimaa siten, että se luo kuntaan suotuisat olosuhteet asumiseen, työskentelyyn ja yrittämiseen. Elinvoimapolitiikan onnistumisella on merkittävä rooli kunnan talouden pitkän aikavälin kestävässä kehityksessä ja palvelujen rahoituksessa. Viestintä ja markkinointi tukevat elinvoimapolitiikan onnistumista siten, että se tukee väestö- ja työpaikkakehitystä, yrityskannan kehitystä sekä kunnan veropohjan kasvua.

Viestinnän ja markkinoinnin määrärahaa on korotettu vuodesta 2022 johtuen siitä, että sen painoarvo nähdään kunnan kehittymisen kannalta oleellisena.

PALVELUSUUNNITELMA: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Kehitetään kunnan tunnettuutta mielikuvamarkkinoinnin keinoin ja tehostetaan tonttimyyntiä tonttimarkkinointikampanjoin monimediallisesti yli maakuntarajojen, ollaan läsnä ja esillä seutukunnan tapahtumissa ja messuilla, jotka tukevat tunnettuustyötä ja mielikuvamarkkinointia, palvelemaan jo olemassa olevia sidosryhmiä viestintää ja viestintäkanavia tehostamalla ja palveluja kehittämällä. Osallistetaan nykyisiä kunnan sidosryhmiä mm. erilaisia yhteistyömahdollisuuksia toteuttamalla.

Käytetään ja kokeillaan rohkeasti uusia markkinointikanavia, kuten somemarkkinointia sekä mainostetaan suurten kasvukeskusten medioissa, rakennetaan markkinointikampanjoita, joiden tuloksellisuutta voi seurata, annetaan resursseja yhteisöä kehittäviin yhteistyöprojekteihin, päivitetään viestintä- ja markkinointimateriaaleja ajan tasalle, autetaan alueen yhdistyksiä ja yrityksiä kehittämään toimintojaan, kehitetään viestintää yhteistyöverkostoja hyödyntämällä (esim. kuntien välinen yhteistyö), helpotetaan palvelujen saavutettavuutta digitalisaatiota edistämällä, osallistetaan ja aktivoidaan kuntalaisia tehokkaammin esimerkiksi osallistavalla budjetoinnilla ja kyselyjen kautta eri ikäryhmät huomioiden. Elinvoimapalvelut varaa osallistavaan budjetointiin 15.000 euron suuruisen määrärahan.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Osallistavan budjetin hyödyntäminen kuntalaisten aktivoimisessa ja osallistamisessa. Mieli­pidekyselyt ja niiden seuranta.	Kokeillaan osallistavaa budjetointia 15.000 euron summalla keväällä 2023, jolloin kuntalaiset pääsevät mukaan suunnittelemaan kehityskohteita. Mieli­pidekysely toteutetaan 1 krt vuoteen ja analysoidaan tulokset.
Olemme säännöllisesti yhteydessä yrittäjiin	Yrittäjien aamukahvit	5-6 kertaa vuodessa.
Kehitämme uusia palveluita yrittäjille	Yrityspalveluseteli	Vähintään 1 seteli vuodessa
Tuemme yrittäjiä	Yritysvierailut	Vähintään 1-2 yritysvierailua kuukaudessa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Toivakka on pieneksi kunnaksi moderni ja kehittää jatkuvasti esimerkiksi digitaalisia palveluita	Kehitämme jatkuvasti digitaalisia palvelujamme arjen sujuvoittamiseksi. Esittelemme niitä ja jo olemassa olevia palveluja rohkeasti.	Viestimme Toivakan olemassa olevista ja suunnitteilla olevista palveluista eri kanavissa ja tunnettuustyön yhteydessä.
Kehitämme Viisarimäen yritysalueetta	Uusien yrittäjien houkuttelu.	Pyritään saamaan ensimmäinen yrittäjä sijoittumaan Viisarimäen yritysalueelle.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kotoisa, helposti lähestyttävä pieni kunta. Mukava vierailta tai jopa muuttaa kuntaan.	Teemme mielikuvatyötä ja tunnettuustyötä eri kanavissa ja tapahtumissa.	Viestimme mm. markkinointikampanjoin sekä tapahtumissa Toivakan kunnan eduista: arkea sujuvoittavista palveluista, loistavasta sijainnista, edullisista tonteista, rauhasta ja luonnonläheisyydestä.
Olemme mukana tapahtumissa	Rakennusmessut Rekrytointimessut	1 krt/vuosi 1 krt/vuosi

TALOUSLUVUT - ELINVOIMAPALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	11 753	1 000	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	3 648	13 600	10 150
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	15 401	14 600	10 150
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-51 054	-84 395	-106 266
Palvelujen ostot	-101 358	-103 090	-163 701
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 919	-2 000	-5 800
Avustukset	-164 361	-177 100	-160 000
Muut toimintakulut	-17 641	-14 819	-53 811
Toimintakulut yht.	-338 333	-381 404	-489 578
Toimintakate	-322 932	-366 804	-479 428
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-322 932	-366 804	-479 428

5.5. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tehtävänä on tarjota hyvinvointi-, varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetus-, kirjasto-, kulttuuri, vapaa-aika, liikunta- sekä nuorisopalveluita, etsivän nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön, osallisuuden sekä kotouttamisen palveluita kokonaisuutena edistää tehokkaasti, taloudellisesti sekä yhteistyössä kuntalaisten koulutus- ja kehittämistarpeita ja kokonaisvaltaista henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä kasvun ja oppimisen kokonaisuuksia.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää vastuualueellaan toiminnassa noudatettavista perusteista ja yleisistä ohjeista, palveluidensa kehittämissuunnasta, painopistealueista ja toimintasuunnitelmasta sekä valmistelee ja tekee esityksiä sivistyspalveluiden hoitamiseen tarvittavista määrärahoista. Sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja jokaiselle on nimetty varajäsen. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta kokoontuu pääsääntöisesti kerran kuukaudessa, paitsi kesä- ja heinäkuussa tarvittaessa.

5.5.1. Sivistystoimen hallinto

TOIMINTA-AJATUS

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tarjoavat kestäväällä tavalla hyvän arjen palveluita hyvinvoinnin, varhaiskasvatuksen, opetuksen, kirjaston ja kulttuurin, vapaa-ajan, liikunnan, nuorisotyön, etsivän nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön palveluita lisäten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, osallisuutta ja jokaisen ihmisen hyvinvointia. Sivistyspalveluilla tavoitetaan kokonaisia ikäluokkia ja ne koskettavat suurta joukkoa kuntalaisia. Sivistyspalveluissa kuntalaisten tarpeet havaitaan varhain.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut edistävät kunnan vetovoimaisuutta ja luovat edellytyksiä sekä mahdollisuuksia elää aktiivista, luovaa ja merkityksellistä elämää; oppia, kasvaa ja kehittyä.

PALVELUSUUNNITELMA

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut toteutetaan kuntastrategian mukaisesti suunnitellen, toimien, kehittämisen ja johtaen. Lautakunnan vastuualueelle kuuluvat hyvinvoinnin, osallisuuden ja kotouttamisen edistämisen, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan, kirjaston ja kulttuurin sekä vapaa-aikapalvelut (nuoriso- ja liikuntapalvelut) sekä vapaa sivistystyön palvelut.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden johtoryhmän muodostavat rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja koulusihteeri sekä varhaiskasvatuksen, vapaa-ajan, kirjaston sekä etsivän nuorisotyön edustajat.

Koulujen rehtori hoitaa työajastaan 60 % rehtorin, 34,27 % sivistysjohtajan ja 5,73 % kirjastonjohtajan tehtäviä.

Henkilöstö- ja koulusihteerin työaika jakautuu 40 % hallintopalveluiden, 30 % perusopetuksen ja 30 % sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinnon kesken.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallintomenoja ovat henkilöstö- ja toimistokustannukset sisältäen sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kokouspalkkiot ja matkakorvaukset sekä hyvinvointityöryhmän kokouspalkkiot. Hallintomenoihin kuuluvat osa rehtori-sivistysjohtajan ja koulusihteerin palkkakustannuksista sekä hyvinvointisuunnittelijan palkkakustannukset.

Hallinnolliset tehtävät hoidetaan määräaikoja noudattaen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tekevät laaja-alaista yhteistyötä eri palvelualueiden sekä paikallisten ja alueellisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä yhdyspinoilla hyvinvointialueen kanssa.	Perustetaan monitoimijainen hyvinvointityöryhmä. Vahvistetaan suunnitelmien, tekemisen sekä toiminnan arvioinnin välistä yhteyttä osana kehittämistä. Hyvinvointialueyhdyspinoilla haetaan toimivia vastinpareja ja vahvistetaan monitoimijaisen tiimimallin käytänteitä.	Hyvinvointityöryhmän jäsenten valinta ja toimintasuunnitelma. Kuntastrategian toteutuminen sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vuosikellossa Hyvinvointialueyhteistyön rakentaminen
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Voimavarojen kohdistaminen kuntastrategian arvojen mukaisesti: opettava ja kehittyvä, avoin ja rohkea, aito ja yhteisöllinen.	Tehdään tiivistä sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sisäistä sekä palvelualueet ylittävää yhteistyötä.	Yhteisten toimintatapojen kehittäminen (vuosikello)
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vahvistaminen	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut vahvistaa henkilöstönsä digi- sekä hyvinvointiosaamista	Digitaalisin keinoin vahvistetaan osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksia, lisätään työhyvinvointia ja vahvistetaan hyvinvointipalveluiden vaikuttavuutta.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Toivakan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden yhteistyön ja tarpeiden näkyminen hyvinvointialueyhteistyössä,	Toimitaan aktiivisesti hyvinvointialueyhdyspinoilla.	Yhteistyö hyvinvointialueen vastinparien kanssa.
sivistyskuntaverkostossa	Toimitaan aktiivisesti sivistyskuntaverkostossa sekä hankeverkostoissa.	Yhteistyö sivistyskuntaverkostossa.
sekä kunnan markkinoinnissa ja viestinnässä.	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden näkyväksi tekeminen ja viestintä	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut osana kunnan vetovoimaisuutta ja markkinointia.

TALOUSLUVUT - SIVISTYSPALVELUIDEN HALLINTO

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	75
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	0	75
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-65 100	-62 659	-114 636
Palvelujen ostot	-4 670	-4 031	-5 971
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-306	-500	-720
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-169	-100	-100
Toimintakulut yht.	-70 245	-67 290	-121 427
Toimintakate	-70 245	-67 290	-121 352
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-810
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-70 245	-67 290	-122 162

5.5.2. Perusopetus

5.5.2.1. Opetuspalvelut

KANKAISTEN KYLÄKOULU

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistaen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

PALVELUSUUNNITELMA

Kankaisten kyläkoululla on oppilaita vuosiluokilla 0–6 keväällä 2023 yhteensä 48 sekä saman katon alla toimiva päiväkotiryhmä.

Oppilasennusteen (11/2022) mukainen oppilasmäärä lukuvuonna 2023–2024 on esioppilaat mukaan lukien 49 oppilasta.

Kankaisten kyläkoululla on lukuvuonna 2024–2025 oppilasennusteen mukaan esioppilaat mukaan lukien 46 oppilasta. Lukuvuodesta 2025–2026 eteenpäin Kankaisten koululle ennustetaan syntyvyyden mukaan oppilasmäärän hienoista vähenemistä, noin 35–40 oppilaaseen vuoteen 2028 mennessä.

Kankaisten kyläkoululla on kolme vakituisessa virassa olevaa luokanopettajaa, jotka opettavat yhdysluokissa 0.–2., 3.–4. ja 5.–6. Kankaisten kyläkoulun vakinaisen koulunkäynninohjaajan tehtävää hoitaa kevään ajan määräaikainen työntekijä ja vakinaiselle työntekijälle haetaan täyttölupaa syksystä 2023 alkaen. Keväälle ja syksylle 2023 on varattu määräraha lisäksi määräaikaiselle koulunkäynnin ohjaajalle hankerahoituksella. Toinen koulunkäynnin ohjaajista toimii tiistaista torstaihin 0.–2. yhdysluokassa myös esiopetusoppilaiden tukena.

Kankaisten kyläkoulun oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tukea täydentää kiertävä laaja-alainen erityisopettaja yhtenä päivänä viikossa sekä käsityön opettaja ja esiopetuksen opettaja kerran viikossa. Jos Kankaisten kyläkoulun oppilaalla tuen tarve on niin suuri (esimerkiksi kehitysvammaisuus tai muu peruste), että tarvitaan vahvempaa tukea, rehtori tekee päätöksen oppilaan sijoittamisesta koulukeskukselle joustavaan pienryhmään ja sen myötä mahdollisesti integraatioon koulukeskuksen yleisopetukseen.

Lisäksi valtion hankeavustuksen turvin kehitetään koulun kerhotoimintaa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Yrittäjyyskasvatus	6. luokkalaisten osallistuminen Yrityskylä-hankeeseen	Kaikki kuudesluokkalaiset osallistuvat Yrityskylä-hankeeseen
Hyvinvointioppimisen kehittyminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointioppimisen ja kaveritaitojen kehittyminen, vuosikellon toteuttaminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kankaisten kyläkoulu osana yhteinäistä perusopetusta Toivakassa	Säännölliset vierailut koulukeskusten liikuntasalissa ja kirjastossa sekä osallistuminen yhteisiin kulttuuri-ym. tapahtumiin	Työjärjestyksiin sidotut, vakituiset liikuntasalivuorot Toivakan koulukeskukseen
Koulujen yhtenäinen hallinto ja toimintakulttuuri sekä Kankaisten kyläkoulun tiimi	Koulujen yhteinen johtoryhmä (Kankaisten kyläkoulun apulaisjohtaja) sekä yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä (KOR-VA). Koko opetushenkilöstön osallistuminen yhteisiin VESO-päiviin ja yhteissuunnittelu (YS)-kokouksiin	Koulujen yhteisen johtoryhmän kokous kerran kuukaudessa, lisäksi tarvittaessa. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kuukauden viimeinen keskiviikko. VESO-päiviä kolme lukuvuodessa sekä yhteisiä YS-kokouksia kaksi kertaa kuukaudessa (yhteinen ja tiimit)

TOIVAKAN KOULUKESKUS (KIRKONKYLÄN KOULU)

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistaen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaus- ja avustajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

PALVELUSUUNNITELMA

Keväällä 2023 koulukeskuksen oppilasmäärä esioppilaat mukaan lukien on 318 oppilasta. Oppilasmääriin on laskettu mukaan syksyllä 2022 valmistavan opetuksen. Oppilasennusteen (11/2022) mukainen oppilasmäärä lukuvuonna 2023–2024 koulukeskuksessa on esioppilaat mukaan lukien 306 oppilasta.

Toivakan koulukeskuksessa on oppilasennusteen mukaan lukuvuonna 2024–2025 esioppilaat mukaan lukien 303 oppilasta. Lukuvuodesta 2025–2026 eteenpäin koulukeskukselle ennustetaan syntyvyyden mukaista oppilasmäärän hienoista vähenemistä, noin 214–236 oppilaaseen vuoteen 2028 mennessä.

Toivakan koulukeskuksessa on kevätlukukaudella 2022–2023 viisi vakinaista luokanopettajaa, kaksi vakinaista luokanopetuksen tuntiopettajaa, joista toinen on opintovapaalla kesään 2023 saakka ja hänellä on määräaikainen sijainen. Lisäksi koulukeskuksessa on neljä määräaikaista luokanopettajaa. Keväällä 2023 tullaan hakemaan täyttölupia yhteen luokanopettajan virkaan sekä yhteen luokanopetuksen tuntiopettajan tehtävään.

Keväällä 2023 koulukeskuksessa on kahdeksan vakinaista aineenopettajaa. Näistä yksi toimii valmistavan opetuksen opettajana, hänellä on sijainen omassa tehtävässään kesään 2023 saakka. Toinen aineenopettaja on opintovapaalla, myös hänellä on sijainen kesään 2023 saakka.

Lisäksi koulukeskuksessa hoidetaan määräaikaisesti kahta aineenopetuksen tuntiopettajan tehtävää, äidinkieleen sekä käsityöhön ja kotitalouteen. Näihin tehtäviin tullaan hakemaan keväällä 2023 täyttölupia tuntiopettajuuksien täyttämiseksi vakinaisesti alkaen 1.8.2023.

Lukuvuonna 2023–2024 Toivakan koulukeskus on kaksisarjainen koulu, jossa on 17 perusopetuksen luokkaa, vain kahdella luokkatasolla on yksi luokka (1.lk ja 3.lk).

Talousarvioon 2023 varataan määrärahaa yhden määräaikaisen luokanopetuksen tuntiopettajan palkkaamiseksi. Määräaikaisuuden perusteeksi on muodostumassa taloudellinen epävarmuus ja ryhmäkokojen pieneneminen.

Oppilailla on oppimisen ja käyttäytymisen pulmissa oikeus saada riittävä ohjaustuki. Neuropsykiatrisen koulunkäynnin ohjaajan (NEPSY) työpanos kohdistuu niiden oppilaiden haasteiden tukemiseen, joiden ohjauksessa tarvitaan erityisosaamista. Koulunkäynnin ohjaajien työpanos räätälöidään niille oppilaille, joiden oppiminen eniten tukea tarvitsee ja henkilökohtaisia kouluavustajia palkataan moniammatillisesti arvioiden ja oppilaille, joiden koulunkäyntiin liittyy esimerkiksi turvallisuushaasteita.

Toivakan koulukeskuksessa työskentelee keväällä 2023 neljä vakinaista koulunkäynnin ohjaajaa. Keväälle 2023 on varattu määrärahat kuudelle määräaikaiselle henkilökohtaiselle avustajalle/koulunkäynnin ohjaajalle. Näistä kaksi on palkattuna hankerahoituksella, joista toinen toimii NEPSY- kasvatustyöohjaajana sitouttavassa kouluyhteisötyö (SKY)- verkostohankkeessa. Yksi määräaikaisista ohjaajista työskentelee valmistavassa opetuksessa koulunkäynnin ohjaajana ja sivutoimisena tuntiopettajana oman äidinkielen opetuksessa.

Syksylle 2023 on varattu määrärahat lisäksi neljän määräaikaisen kouluavustajan/ koulunkäynnin ohjaajan palkkaamiseksi. Näistä kaksi palkataan hankerahoituksella ja toinen toimii NEPSY-kasvatustyöohjaajana.

Koulujen perusopetuksen osa-aikaista erityisopetusta antavat kaksi vakinaista laaja-alaisen erityisopetuksen tuntiopettajaa, joista toinen käy päivän viikossa Kankaisten kyläkoululla. Lisäksi osa-aikaista erityisopetusta antaa erityisopetuskelpoinen luokanopettaja ja kevään 2023 ajan yksi määräaikainen laaja-alainen erityisopettaja hankerahoituksella.

Vahvin erityinen tuki Toivakan perusopetuksessa on sijoitettu Toivakan koulukeskukseen. Joustavassa pienryhmässä (JOPI) työskentelee yksi erityisluokanopettaja ja yksi koulunkäynnin ohjaaja. JOPI-ryhmässä opiskelee oppilaita

a. joiden kotiluokka on yleisopetuksessa, esimerkiksi kouluikäikäymättömät tai oppilaat, joilla on tarve päästä pienryhmään esimerkiksi jaksolle tai jonkin yksittäisen oppiaineen opetukseen. Erityisen tuen oppilaiden on pääsääntöisesti hyvä opiskella ylöspäin eriyttävässä opetusryhmässä, mutta heidän oppimistaan hyödyttää ja tukee myös pienempi erityisen tuen ryhmän ja erityisluokanopettajan tuki.

b. joiden kotiluokka on joustava pienryhmä (esim. toiminta-alueittain opiskelevat ja pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen oppilaat).

Mikäli oman kunnan erityisopetuspalvelut eivät riitä, järjestetään erityistä tukea tarvitsevien opetus pääsääntöisesti Jyväskylässä sijaitsevassa valtion erityiskoulussa.

Kunnanhallitus on antanut vuoden 2023 talousarvioraamin ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitteluohjeen 15.8.2022. Toivakan kuntaan saapuneiden ukrainalaisten lasten esi- ja perusopetusta alettiin suunnitella syyskuusta ja järjestää lokakuun alusta Toivakan koulukeskuksella alkaen. Perusopetuksen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä

riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Valmistavaa opetusta annetaan syksyllä 2022 tulleille oppilaille vähintään kesään 2023 saakka.

Osa-aikaista nuorisotyötä koulussa/ koulunuorisotyötä ja sosiaalisen vahvistamisen SohVa- ryhmätoimintaa järjestetään koulukeskuksen arjessa sitouttavan kouluyhteistyöhankkeen mahdollistamana yhteistyössä seurakuntien ja etsivän nuorisotyön kanssa.

Valtion hankeavustuksen turvin kehitetään lisäksi koulun kerhotoimintaa, edistetään koulutuksellista tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa
Nuorten osallisuuden näkyminen osallistavassa päätöksenteossa, arjessa ja juhlassa.	Häiriökäyttäytymisen vastainen kampanja keväällä 2023 yhdessä perusopetus, NUVA, K-kauppa, seurakunnat	Häiriökäyttäytymisen vaihtuminen jokaiselle mukavaan ja turvalliseen ympäristöön
Osallistava budjetointi (yhteensä 5000 €) yhteistyössä kuntaympäristöpalveluiden kanssa	Ilkivaltaporkkana 2500 €	Nuorille hyvinvointia ja mielekästä tekemistä arkeen
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hyvinvointioppimisen kehittäminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointioppimisen edistyminen, vuosikellon toteuttaminen
Digiosaamisen vahvistuminen	Opettajien täydennyskoulutusmalli (O3) mukanaolo ja osallistuminen	Digiosaamisen kehittäminen ja kehittyminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Tiedonkulun ja viestinnän lisääminen ja selkiyttäminen	Hyödynnetään markkinointi- ja viestintäsuunnittelijan osaamista tiedonkulun ja viestinnän lisäämisessä ja selkiyttämisessä	Kouluelämän tavoitteista ja arjesta viestimisestä dialogiin
Koulujen yhtenäinen hallinto ja toimintakulttuuri sekä Toivakan koulukeskuksen tiimit (esi- ja luokanopettajat, aineenopettajat, erityisopettajat, ohjaajat)	Koulujen yhteinen johtoryhmä (rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja koulusihteeri, koulukeskuksen apulaisjohtajat, tiiminvetäjät) sekä yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä (KOR-VA). Koko opetushenkilöstön osallistuminen yhteisiin VESO-päiviin ja yhteissuunnittelu (YS)-kokouksiin	Koulujen yhteisen johtoryhmän kokous kerran kuukaudessa, lisäksi tarvittaessa. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kuukauden viimeinen keskiviikko. VESO-päiviä kolme lukuvuodessa sekä yhteisiä YS-kokouksia kaksi kertaa kuukaudessa (yhteinen ja tiimit)

TALOUSSLUVUT - PERUSOPETUS

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	365 036	362 185	354 045
Maksutuotot	0	0	15 000
Tuet ja avustukset	130 897	59 600	49 600
Muut toimintatuotot	337	0	0
Toimintatuotot yht.	496 270	421 785	418 645
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-1 941 013	-1 895 168	-2 160 251
Palvelujen ostot	-1 038 479	-1 027 336	-1 106 589
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-90 681	-99 200	-134 450
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-507 283	-499 219	-605 454
Toimintakulut yht.	-3 577 456	-3 520 923	-4 006 744
Toimintakate	-3 081 186	-3 099 138	-3 588 099
Poistot ja arvonalentumiset	-32 659	-54 853	-33 314
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 113 845	-3 153 991	-3 621 413

5.5.2.2. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

TOIMINTA-AJATUS

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet, jonka pohjalta olemme laatineet paikallisen toimintasuunnitelman. Toivakassa käytämme toiminnan nimenä esi- ja perusopetuksen aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta (APIP).

PALVELUSUUNNITELMA

Lasten aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaan voivat hakeutua esioppilaiden lisäksi ensisijaisesti 1.–2. luokkien oppilaat sekä erityisen tuen päätöksellä myös 3.–9.-luokkalaiset oppilaat. Aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta on maksullista. Asiakasmaksut perustuvat Toivakan kunnan sivistyslautakunnan päätökseen 17.5.2022. Aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaa järjestetään molemmilla kouluilla kevään 2023 ajan. Syksyn 2023 toimintaan haetaan huhtikuun loppuun mennessä. Myös kesken lukuvuoden voi hakea toimintaan, mikäli ryhmät eivät ole täynnä. Aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnassa toimitaan yhdessä esiopetus- ja kouluikäisten kerhotoiminnassa mukana olevien lasten ja ohjaajajhenkilöstön kanssa.

Keväällä 2023 koulukeskuksen aamuparkki toimii maanantaista perjantaihin klo 7–10, iltapäiväkerho maanantaista perjantaihin klo 13–17. Kankaisten kyläkoululla järjestetään vain iltapäiväkerhotoimintaa, kello 13.15–16 maanantaista perjantaihin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Arjen yhteistyötä tehdään lasten huoltajien lisäksi varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen sekä kirjaston, samoin mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisten ohjaajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.	Toimivaan ja aitoon yhteistyöhön panostetaan arjen valinnoissa	Yhteistyö on luontevaa ja kaikkien arkea monipuolistavaa ja rikastavaa. Toiminnan painopisteenä perusopetuksen kanssa yhteisesti valittu hyvinvointitaitojen kehittyminen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hyödynnetään monipuolisesti sisätilojen sekä rakennettuja ja luonnon leikki- ja toimintapaikkoja.	Toimintaa järjestetään monipuolisesti eri tiloja ja ympäristöjä hyödyntäen.	Keskeistä on turvallisuus ja lasten viihtyminen.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Viestinnässä ja kohtaamisissa huoltajien kanssa pyritään kasvatuskumppaneina tukemaan rakentavasti lapsen kasvua ja kehitystä	Rakentava viestintä ja kohtaamiset huoltajien kanssa	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä koulun ja kodin kanssa.

5.5.3. Esiopetus

TOIMINTA-AJATUS

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan inklusion periaattein niin, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Lapset laajentavat sosiaalisia taitojaan ja osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla leikkiessään ja toimissaan, monipuolisessa vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Varhaiskasvatus, esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksella on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

Esiopetusta järjestetään Toivakan koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten kyläkoululla tiistaista perjantaihin perusopetuksen lukuvuoden työ- ja lomapäivien mukaisesti. Lisäksi esiopetusta ostetaan tarvittaessa varhaiskasvatuksen yhteydessä ostopalveluna.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan koulukeskuksessa toteutetaan pedagogisia yhteistyömuotoja ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia varhaiskasvatuksen, esikoulun ja 1.–2.luokkien kesken. Kankaisten koulun esioppilaat työskentelevät yhdysluokassa koulunkäynnin ohjaajan tuella tiistaista torstaihin hyödyntäen myös monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Esiopetuksen opettaja antaa opetusta koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten koululla perjantaisin.

Kankaisten koululla on 10 esioppilasta keväällä 2023 ja oppilasennusteen (11/2022) mukaan seitsemän esioppilasta lukuvuonna 2023–2024.

Kankaisten esiopetuksessa on lukuvuonna 2024–2025 ennusteen mukaan viisi lasta ja lukuvuodesta 2024–2025 eteenpäin Kankaisten koululle ennustetaan esiopetukseen neljää/ viittä lasta.

Toivakan koulukeskuksen esiopetuksessa on keväällä 2023 22 lasta ja oppilasennusteen (11/2022) mukaan 14 esioppilasta lukuvuonna 2023–2024.

Toivakan koulukeskuksessa on lukuvuonna 2024–2025 ennusteen mukaan esiopetuksessa 21 lasta ja lukuvuonna 2025–2026 19 lasta.

Toivakan koulukeskuksessa on yksi esiopetuksen opettaja, kaksi koulunkäynnin ohjaajaa ja kaksi henkilökohtaista avustajaa keväällä 2023. Lukuvuonna 2023–2024 Toivakan koulukeskuksen esiopetuksessa työskentelee yksi esiopettaja, yksi koulunkäynninohjaaja ja yksi henkilökohtainen avustaja.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti esiopetuksessa
Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä kolmannen sektorin kanssa	Laaditaan esiopetuksen opetus-suunnitelman liitteeksi vuosikello varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyölle, jolle on jo pitkät perinteet sekä suunnitelma yhteistyölle kolmannen sektorin kanssa	Vuosikellon laatiminen esiopetus-suunnitelman päivityksen yhteydessä ohjaamaan yhteistyötä nivelvaiheissa yhtenäisellä opinpolulla sekä suunnitelma kolmannen sektorin yhteistyöstä
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hyvinvointioppimisen kehittäminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointiosaamisen edistyminen, hyvinvointivuosikellon toteuttaminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Tiedonkulun ja viestinnän selkiyttäminen ja lisääminen myös kunnan vetovoimatekijänä	Monipuolistetaan viestintäkanavia ja eri viestintätapoja	Esikouluelämän tavoitteista ja arjesta viestimisestä dialogiin

TALOUSLUVUT - ESIOPETUS

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	10 312	8 700	18 185
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	277	0	300
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	10 589	8 700	18 485
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-81 952	-117 436	-145 666
Palvelujen ostot	-79 294	-73 986	-49 221
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 242	-6 750	-16 750
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-60 609	-60 405	-57 605
Toimintakulut yht.	-227 097	-258 577	-269 242
Toimintakate	-216 508	-249 877	-250 757
Poistot ja arvonalentumiset	-9 072	-15 238	-4 870
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-225 580	-265 115	-255 627

5.5.4. Vapaa sivistystyö

TOIMINTA-AJATUS

Puulan seutuopisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopistossa järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Kansalaisopistossa korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

PALVELUSUUNNITELMA

Puulan seutuopisto on ajan hengen mukainen ja tulevaisuuden merkityksellinen ja ketterä toimija. Opisto on näkyvä ja innovatiivinen tiedon, taidon, taiteen ja kulttuurin oppimisympäristö. Se on vetovoimaisesta ja korkeasta laadustaan tunnettu toimija, joka reagoi kurssilaisten ja yhteiskunnan tarpeisiin asiakaslähtöisesti yhteistyössä kunnan ja paikallisten toimijoiden kanssa. Puulan seutuopisto on elinikäisen oppimisen tukija vauvasta vaariin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Monipuolinen ja laadukas kurssitarjonta	Kurssitoivekyselyt ja asiakaspalautekyselyt ja/tai -haastattelut, tilastot Osallistujamäärät, osallistujien ikäkauma, tilastot -paljonko erilaisia kurseja on toteutunut eri kunnissa	Kyselyjen pohjalta kehitetään kurssitoimintaa kaikenikäisille.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Virtuaalinen kurssitarjonta perinteisen kurssitarjonnan lisäksi	Kurssien tarjoaminen vauvasta vaariin	Huomioidaan erityisesti nuoret ja ikääntyvät kuntalaiset
Terveiden, mielenterveyden ja jaksamisen edistäminen	Kurssitarjonnassa liikuntaa, terveyttä ja mielenterveyttä edistäviä luentoja ja ryhmiä.	Toteutuvia luentoja ja ryhmiä, hyvinvoivat kuntalaiset
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Seutuopiston tiedon, taidon, taiteen ja kulttuurin oppimisympäristön tunnettavuus seutukunnissa	Monipuolinen ja ketterä kurssitarjonta	Opiskelija- ja kurssimäärät

TALOUSLUVUT - VAPAA SIVISTYSTYÖ

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-2 161	-2 080	0
Palvelujen ostot	-50 147	-60 000	-60 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-31 427	-32 690	-40 340
Toimintakulut yht.	-83 735	-94 770	-100 340
Toimintakate	-83 735	-94 770	-100 340
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-83 735	-94 770	-100 340

5.5.5. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

5.5.5.1. Kirjasto

TOIMINTA-AJATUS

Kirjasto tarjoaa kuntalaisille tietopalvelua ja tukee kuntalaisten kulttuuri- ja kirjallisuusharrastusta. Kirjasto toimii osana Keski-kirjastot –kirjastoverkkoa ja kehittää toimintojaan yhdessä muiden keskisuomalaisen kirjastojen kanssa. Seutuyhteistyö mahdollistaa asiakkaille kaikkien seudun yleisten kirjastojen maksuttoman käytön. Omatoimikirjaston ansiosta aukioloajat ovat laajat.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan kunnan kirjastopalvelujen tavoitteena on olla kunnan hyvinvointipalveluiden ytimessä sekä edistää esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Kirjaston kokoelmatyössä otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon eri kielivähemmistöt, erilaiset oppijat ja lukemisesteiset. Kehittämiskohteeksi vuonna 2022 otettua kirjaston kotipalvelua tarjotaan edelleen vuonna 2023 sekä lisätään viestintää kotona asuvien ikäihmisten saavuttamiseksi. Kirjasto jatkaa myös hoivakodin kanssa. Suunnitelmallista kirjastoyhteistyötä jatketaan varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kanssa.

Toivakan kunnan kirjaston henkilökuntaan kuuluvat kirjastonhoitaja (100 %), osa-aikainen kirjastoavustaja (60 %) sekä hallinnollisia tehtäviä hoitava rehtori-sivistysjohtaja, kirjastonjohtaja (5,73%).

Kirjasto vastaa omalta osaltaan kuntalaisten digiosaamisen tarpeisiin tarjoamalla tiloja, laitteita ja erilaisia opastuksia yhteistyöverkostoja hyödyntäen.

Toivakan kirjasto on mukana Jyväskylän kaupungin perustamassa Keski-kirjastojen hankintarenkaassa, jossa on yhteiskilpailutettu kotimainen kirjastokirjallisuus.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kuntalaisille annetaan mahdollisuus osallistua kirjastopalveluiden kehittämiseen.	Vuosittainen asiakas- ja palvelukysely. Lisäksi mahdollistetaan jatkuva palautteen antaminen ja seurataan palautteita säännöllisesti.	Säännöllisesti käytössä oleva asiakastytyväisyyskysely kerran vuodessa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kirjasto arjen hyvinvoinnin ytimessä	Henkilökunnan tavoitettavuus, asiakaspalvelukoulutus sekä tilojen esteettömyys. Digitaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen digineuvontaa tarjoamalla.	Turvallinen tila kaikille sekä palveluettä omatoimiaikoina. Asiakkaat kokevat, että kirjastossa on turvallista viettää aikaa ja asioida. Digineuvontaa tarjotaan kuukausittain digitutortoimintana.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kirjastopalvelut tunnetuksi; kirjasto on hyvinvointipalvelu, jonka tavoittaa kaikissa elämäntilanteissa.	Yhdenmukainen verkko- ja someviestintä kunnan muiden toimijoiden kanssa, kirjastopalvelujen esittely eri kohderyhmille	Uusia kirjastonkäyttäjiä kuntalaisista ja kesäasukkaista.

5.5.5.2. Kulttuuripalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on tuottaa kuntalaisille vauvasta vaariin hyvinvointia, virkistystä ja elämyksiä sekä osallistaa kuntalaisia, yhdistyksiä ja järjestöjä mukaan kulttuurin tuottamiseen.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan kunnan kulttuuripalveluista vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikasihteeri, jonka työajasta kulttuuripalveluiden hoitamiseen kuluu 10%.

Kaikenikäiset kuntalaiset kattava Toivakan KulttuuriVakka- suunnitelma on päivitetty yhdessä osallistamalla suunnitteluun myös kuntalaiset ja järjestöt. Kaikkien kuntalaisten yhteistä KulttuuriVakka-suunnitelmaa aletaan toteuttaa vuosikellomaisesti vuoden 2023 alusta lähtien.

Kulttuurisuunnitelman sisällä on lasten- ja nuortenkulttuurin yhteistyöverkoston Kulttuuriantan Toivakan suunnitelma.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kulttuurin ja taiteen keinoin vahvistettu kuntalaisten hyvinvointi, terveys, osallisuus ja yhteisöllisyys.	Monipuolisten kulttuuripalvelujen suunnitteleminen ja toteuttaminen kuntalaisten ja kulttuurin ammattilaisten yhteistyönä. Keskitetään kulttuurimäärärahat kulttuuripalveluihin tavoitteena vahvistaa suunnitelmallisuutta ja yhteistyötä, yksinkertaistaa ja selkiyttää lasten ja nuorten kulttuuri-toiminnan järjestämistä ja saada muodostettua kulttuuritarjonnasta ja varatusta resurssista sekä kulttuuritarjonnasta kokonaiskäsitys. Valinnat tullaan tekemään yhteisesti.	Toivakan vauvasta vaariin –KulttuuriVakka-kulttuurisuunnitelman valmistuminen. Kulttuuripalvelujen tuottaman kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden näkyväksi tekeminen arviointikyselyillä.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Omista, vahvoista juurista ponnistava, omanarvonsa ja kulttuurinsa tunteva Vakka-ukon kunta.	Perustetaan Vakka-Perhe: Vakka-ukko, Vakka-akka ja Vakka-kakarat.	Vakka-ukko perheineen toimii Toivakan kulttuurilähettiläänä sekä kunnan omissa tapahtumissa että brändilähettiläänä maakunnan ja valtakunnan messuilla ja markkinoilla.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Omaleimaista kulttuurin arkea ja juhlaa elävä Toivakka-yhteisö, jossa kuntalaisten on kotoisaa olla ja joka tunnetaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti.	Järjestetään kuntalaisten kokouksista mahdollisuuksien mukaan erilaisten toimintamallien kehittämiseksi ja tapahtumiin.	Tehdään tunnettavuus/-imagokysely Toivakan kylänraitilla, Jyväskylän kävelykadulla sekä sähköisesti. Yksi kysely vuoden aikana ja tulosten analysointi. Toivakan tunnettavuuden lisääntyminen.
---	---	--

TALOUSLUVUT - KULTTUURI- JA KIRJASTOPALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	1 391	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	662	527	727
Muut toimintatuotot	375	0	0
Toimintatuotot yht.	2 428	527	727
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-61 594	-72 828	-86 181
Palvelujen ostot	-20 216	-24 108	-32 988
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 014	-24 150	-28 900
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-65 333	-64 821	-52 360
Toimintakulut yht.	-169 157	-185 907	-200 429
Toimintakate	-166 729	-185 380	-199 702
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-166 729	-185 380	-199 702

5.5.6. Vapaa-ajan palvelut

TOIMINTA-AJATUS

Vapaa-aikapalvelut tuottaa ja kehittää sekä osallistaa kuntalaisia suunnittelemaan ja tuottamaan monipuolisia, hyvinvointia tukevia vapaa-aikapalveluja ja –tapahtumia kaikenikäisille toivakkalaisille.

Valtion hankeavustuksen turvin kehitetään lisäksi harrastamisen Suomen mallia ja aluehallintoviraston hankerahoituksella parannetaan luonnon lähivirkistysalueita.

PALVELUSUUNNITELMA

Kaikenikäisille kuntalaiset kattavan vapaa-ajan palvelusuunnitelman tekoon osallistetaan kuntalaiset ja järjestöt.

Vapaa-aikapalvelut koordinoivat toimintojen ja tapahtumien toteuttamisen tilantarvetta ja varauksia.

Kulttuuri- ja vapaa-aikasihteerin työajasta 40 % kuluu vapaa-aika- ja liikuntapalveluihin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Hyvinvointia monipuolisesti tukevat ja edistävät, kuntalaislähtöiset vapaa-ajanpalvelut.	Laaditaan yhteisöllisesti osallistaen toimintasuunnitelma vapaa-ajan toiminnoille sekä toteutetaan vuosittainen asiaskysely.	Laadukkaiden ja hyvinvointia lisäävien vapaa-ajan palveluiden tarjoaminen kuntalaisten tarpeet huomioiden resurssien puitteissa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Vapaa-aikapalvelut järjestää monipuolisen valikoiman yksilöllisiä ja yhteisöllisiä harrastusmahdollisuuksia.	Pilotoidaan yhteinen suunnitelu- ja toteutusprosessi: vapaa-ajan kumppanuuspöytä. Järjestetään tapahtuma, johon kootaan kaikki vapaa-ajan palvelut ja eri harrastusmahdollisuudet tutustuttavaksi ja kiinnostusta herättämään.	Tehdään näkyväksi kunnan vapaa-ajan palvelut ja harrastusmahdollisuudet.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Vauvasta vaariin kuntalaisten hyvinvointia tukevat ja edistävät, monipuoliset vapaa-ajanpalvelut, jotka houkuttelevat myös kuntaan muuttavia.	Järjestetään Toivakka Goes To Jyväskylä Satama And Kävelykatu – tempaus.	Selvitetään ja lisätään Toivakan tunnettavuutta ja ”imua.”

5.5.6.1. Liikuntapalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Liikuntapalveluiden tehtävänä on edistää liikunnallista elämäntapaa, harrastamista sekä edistää liikuntapalvelujen saatavuutta.

PALVELUSUUNNITELMA

Liikuntapalvelut tarjoaa vuoroja sisäliikuntatiloihin ja ulkoliikuntapaikoille, sekä järjestää liikuntatapahtumia yhdessä kolmannen sektorin kanssa. Tilojen ja alueiden hoidosta vastaa kuntaympäristöpalvelut.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen monipuolista liikunnasta mahdollistamalla.	Hyvinvoinnin ja liikuntaharrastuneisuuden selvitys kuntalaisia ja yhteisöjä osallistamalla ja liikkuva elämäntapa mahdollistamalla.	Kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan ylläpito ja kehittyminen liikunnalliseen elämäntapaan innostamalla.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hyvinvoivat ja aktiivisesti omaan fyysiseen ja henkiseen kuntoon panostavat kuntalaiset.	Lihaskuntoa, liikkuvuutta ja fyysistä kuntoa edistäviä pieniä kampanjoita.	Yhteisöllisen liikkuvan elämäntavan edistäminen.
<i>Valitaan vuoden 2023 liikkuvien toivakkalainen VakkaUkko/ VakkaAkka</i>		
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Toivakan kunnan ja urheilujärjestöjen vahvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen mainetta vahvistetaan edelleen.	Frisbeegolf-radan valtakunnallinen markkinointi harrastajille ja kilpailujen järjestäminen radalla.	Viestintä Toivakan monipuolisista liikuntapaikoista vetovoimatekijänä

TALOUSLUVUT - VAPAA-AJAN PALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	5 405	5 250	5 000
Maksutuotot	9 552	8 000	0
Tuet ja avustukset	38 959	30 000	12 250
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	53 916	43 250	17 250
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-138 035	-168 143	-24 695
Palvelujen ostot	-34 536	-22 142	-22 208
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16 217	-17 100	-28 720
Avustukset	-10 488	-11 000	-500
Muut toimintakulut	-93 074	-184 219	-205 061
Toimintakulut yht.	-292 350	-402 604	-281 184
Toimintakate	-238 434	-359 354	-263 934
Poistot ja arvonalentumiset	-51 782	-50 231	-53 970
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-290 216	-409 585	-317 904

5.5.7. Varhaiskasvatus

TOIMINTA-AJATUS

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatus on pyrittävä järjestämään lähellä palvelun käyttäjiä ja paikallisia tarpeita vastaavina aukioloaikoina. Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatuspaikkaan tarpeen mukaan.

Lasten varhaiskasvatus sisältää kunnallisen varhaiskasvatuksen, kunnan kustantaman Kelan maksaman lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen sekä yksityisen hoidon palvelusetelin. Kunnallista varhaiskasvatusta toteutetaan vuoropäiväkotitouhuvakassa, jossa toimii kahdessa rakennuksessa 1 – 2 – vuotiaiden, 3 – vuotiaiden ja 4 - 5-vuotiaiden ryhmät. Lisäksi varhaiskasvatuspalvelua annetaan Kankaisilla Ruuhiryhmässä ja Toivakan koulukeskuksen esiopetustiloissa. Palvelusetelillä tarjotaan yksityistä perhepäivähoitoa Toivakassa. Varhaiskasvatusta järjestetään myös seudullisesti Jyvässeudun päivähoitoverkostokuntien ja tarvittaessa muidenkin lähikuntien palveluissa ostopalveluina. Avoimia varhaiskasvatuspalveluita voidaan tarjota resurssit huomioiden.

PALVELUSUUNNITELMA

Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta ja jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen ja turvalliseen varhaiskasvatukseen. Uuden oikeus saada oikeanaikaista tukea omaan kasvuunsa, kehitykseensä ja oppimiseensa.

Varhaiskasvatuslain viimeaikaisten muutosten vuoksi kunnan on varmistettava, että päiväkohteissa on riittävät ja toimivat sijais- sekä muut varajärjestelyt myös henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolotilanteisiin.

Asiakasmaksulain muutoksessa huoltajien tuloarvoja on korotettu 31 % ja sisaralennus on muuttumassa 1.3.2023 lähtien. Talousarviossa on huomioitu hoitopäivämaksutuottojen alenevan tämän vuoksi noin 20 %.

Uudistettu laki varhaiskasvatuksesta toi mukanaan suuren muutoksen lapsille tarjottavaan kehityksen ja oppimisen tukeen. Lakimuutoksen myötä on entistä tarkemmin määriteltävä kolmiportaisen tuen mallin mukaan tuen tasot ja muodot sekä se, miten tukea annetaan.

Päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on varhaiskasvatuslain (540/2018) 26–28 §:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus, enintään kahdeksaa enemmän kuin viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttäneitä lasta kohden. Enintään neljää alle kolmivuotiaista lasta kohden tulee päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä samoin olla vähintään yksi henkilö, jolla on edellä säädetty ammatillinen kelpoisuus.

Päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on 1 momentissa mainittu ammatillinen kelpoisuus enintään 13 enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttäneitä lasta kohden.

Mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Asetuksessa voidaan säätää suhdeluvut erikseen vähintään kolme vuotta täyttäneille ja alle kolmivuotiaille lapsille sekä suhdeluvut erikseen enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa oleville ja enemmän kuin viisi tuntia päivässä järjestettävässä varhaiskasvatuksessa oleville kolme vuotta täyttäneille lapsille.

Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai muuten tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoituskuuteen.

Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa 1 momentissa tarkoitettua henkilöä vastaava määrä lapsia.

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadun hankerahoituksen (VAKA, oppimisen tuki) turvin on voitu palkata kesään 2023 saakka varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä VAKA tuen uudistushankerahalla aiotaan vahvistaa varhaiskasvatushenkilöstön digiosaamista sekä palkataan hoitohenkilökuntaa mahdollistamaan tuen uudistuksen jalkauttaminen.

Toivakan kunnan varhaiskasvatuksen lapsimäärä on ollut kasvussa ja päiväkotien täyttöaste lähellä sataa prosenttia, vaikka syntyvyys on hienoisessa laskussa. Lapsimäärän kasvuun vaikuttavat sekä ulkopaikkakuntalaiset lapset että kuntaan muuttavat lapsiperheet.

Varhaiskasvatuslain henkilöstörakennetta koskeva päiväkotikohtainen muutos tulee voimaan 1.1.2030, jolloin päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta mitoituskuuteen laskeuttavasta henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Kyseisestä kahdesta kolmasosasta vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Toivakan kunnan päiväkodeissa työskentelee vakinaisena neljä varhaiskasvatuksen opettajaa, yksi määräaikaisena sekä kahdeksan vakinaista lastenhoitajaa. Keväällä 2023 kaksi lastenhoitajista toimii koulukeskuksessa osan työajastaan koulunkäynnin ohjaajina, joista toinen työskentelee syksyllä 2023 kokonaan varhaiskasvatuksessa. Määräaikaisia lastenhoitajia varhaiskasvatuksen hoitajamitoitukseen vuodelle 2023 on varattu kolme. Yhden lastenhoitajan vakinaistamiseen haetaan syksylle 2023 täyttölupaa, jolloin määräaikaisia lastenhoitajia jää loppuvuodelle kaksi.

Päiväkotitoimintaan on varattu lisäksi määrärahaa osa-aikaiselle, määräaikaiselle lastenhoitajalle, jotta mitoituksen mukainen henkilöstömäärä mahdollistaa myös lakisääteisen vuorohoidon järjestämisen.

Varhaiskasvatuksessa työskentelee myös kolme määräaikaista henkilökohtaista avustajaa, joista yksi siirtyy syksyllä 2023 perusopetukseen. Yhden henkilökohtaisen avustajan palkka maksetaan naapurikunnan varhaiskasvatuksesta.

Varhaiskasvatukseen haetaan täyttölupaa vakinaisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävään alkaen 1.8.2023.

Varhaiskasvatuksen johtamiseen esitetään vuonna 2023 käynnistettävää kahden johtajan mallia, joista toinen toimii sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajana että vara-/apulaisjohtajana.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyötä tehdään monialaisesti.	Kehitetään ja vahvistetaan monialaista ja monitoimijaista tiimimallia.	Lapset ja perheet saavat oikeanai-kaista ja kokonaisvaltaista tukea kasvuunsa ja oppimisen arkeensa.
Toivakka tarjoaa laadukasta varhaiskasvatusta, missä toteutuu varhaisen tuki.	Vahvistetaan varhaiskasvatuksen tuen ammattiosaamista.	Kunnassa on vakinainen varhaiseri-tyisopettaja syksystä 2023 alkaen sekä henkilöstöllä riittävästi osaa- mista kolmiportaisesta tuesta.
	Turvataan riittävät resurssit, jotta suhdeluvut ryhmässä pysyvät, huomioiden lasten pitkät hoitoajat.	Lapsiryhmässä on aikuisia suhdelu- vunmukainen määrä.
Huoltajien osallisuutta toimintaan ja sen suunnitteluun vahvistetaan.	Kerran vuodessa tehtävä asiakastyö- tyväisyysskysely ja arjen kohtaamis- ten laadukkuus sekä sensitiivisyys.	Toiminnan ja yhteis- työn kehittäminen saadun palautteen pe- rusteella.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Ruuhiryhmän näkyvyyden paranta- minen vetovoimaisuuden lisää- miseksi.	Varhaiskasvatuksen some-näkyvyy- den parantaminen.	Monipuolinen yhteistyö eri toimijoi- den kanssa varhaiskasvatuksen laa- dun sekä lapsimäärän näkökul- masta.
Eri sukupolvien kohtaamisten vah- vistaminen.	Aktivoidaan järjestöjä ja eläkeläisiä mukaan varhaiskasvatuksen arkeen: varhaiskasvatuksen omat mummo/pappa, vierailaan esim. Soivakassa, virikekerhossa, päivätoi- minnassa lasten kanssa. Järjestetään sukupolvien välistä toi- mintaa.	Yhteistoiminnan vuosikello

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan digiosaamista	Lisätään digilaitteita ja järjestetään henkilökunnalle osaamisen kehittämistä.	Varhaiskasvatuksessa toteutetaan tavoitteellisesti digikasvatusta ja hyödynnetään digivälineistöä. Digiosaaminen osaksi arkea.
Varhaiskasvatus näkyväksi somessa ja kunnan muussa viestinnässä	Monipuolistetaan somekanavan käyttöä ja sen kautta näkyvyyttä Seurataan somen näkyvyys mittareita. Lisätään viestintää ja dialogia.	Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme ulospäin. Varhaiskasvatus näkyy aktiivisesti mukana kuntamainonnassa sekä kunnan sosiaalisessa mediassa osana Toivakan houkuttelevuutta.

TALOUSLUVUT - VARHAISKASVATUS

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	66 186	98 090	58 476
Maksutuotot	73 934	43 900	49 600
Tuet ja avustukset	47 502	20 500	91 735
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	187 622	162 490	199 811
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-730 170	-780 989	-932 850
Palvelujen ostot	-211 071	-225 700	-262 414
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 627	-25 810	-61 560
Avustukset	-130 167	-150 000	-100 000
Muut toimintakulut	-144 178	-142 742	-162 880
Toimintakulut yht.	-1 241 213	-1 325 241	-1 519 704
Toimintakate	-1 053 591	-1 162 751	-1 319 893
Poistot ja arvonalentumiset	-18 749	-10 758	-15 240
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 072 340	-1 173 509	-1 335 133

5.5.8. Nuorisopalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuorten itsenäistymistä.

Erilaisia toimintamuotoja ovat nuorisotilatoiminta ja -valtuusto, kouluyhteistyö sekä erilaiset tapahtumat yhdessä Toivakan muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Lisäksi Toivakassa toimii hanke- rahoituksella erityisnuorisotyönä etsivä nuorisotyö, jolla on erilliset toimintaperiaatteet.

PALVELUSUUNNITELMA

Nuorisopalvelut suunnittelee ja toteuttaa nuorten toimintaa yhteistyössä perusopetuksen sekä muiden toimijoiden kanssa.

Nuorisovaltuusto (NUVA) edistää nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Toivakassa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikasihteerin työajasta kuluu 50 % nuorisotyöhön ja hyvinvointisuunnittelijan työstä osa nuorisovaltuuston koordinointiin.

Etsivä nuorisotyö on alle 29-vuotiaille koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville tai muuta erityistä tukea ja ohjausta tarvitseville toivakkalaisille nuorille tarjottavaa erityisnuorisotyötä. Etsivän nuorisotyöntekijän tarkoituksena on tarjota varhaista tukea ja vahvistaa nuoren valmiuksia hyvään arkeen ja tulevaisuuteen sekä edistää hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka- suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti
Nuorten osallisuuden näkyminen osallistavassa päätöksenteossa, arjessa ja juhlassa.	Häiriökäyttäytymisen vastainen kampanja keväällä 2023 yhdessä perusopetus, NUVA, K-kauppa, seurakunnat	Häiriökäyttäytymisen vaihtuminen jokaiselle mukavaan ja turvalliseen ympäristöön
Osallistava budjetointi (yhteensä 5000 €) yhteistyössä kuntaympäristöpalveluiden kanssa	Ilkivaltaporkkana 2500 €	Nuorille hyvinvointia ja mielekästä tekemistä arkeen.
Etsivän nuorisotyön aktiivinen verkostoyhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa sekä hyvinvointialueen palveluiden kanssa	Nuorten huolien ja tarpeiden tuominen esiin eri palveluverkostoissa. Nuorisovakassa kunnan nuorien elinolojen tarkastelua erilaisista näkökulmista käsin.	Nuoren kuulluksi tulemisen varmistaminen ja tarvittaviin palveluihin pääsy.

Uuden ajan maalaisidylli

Nuorisovaltuusto aktiivisessa roolissa omannäköisen toivakkalaisen, nuorille mukavan vapaa-ajan suunnittelussa ja toteuttamisessa, ylisukupolvisuutta unohtamatta.	Järjestetään sekä nuorille että ylisukupolvisesti toimintoja ja tapahtumia.	Nuoren toivakkalaisuuden näkyväksi tekeminen
--	---	--

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Aktiivinen osallistuminen maakunnallisessa Keski-Suomen hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa	Osallistuminen säännöllisesti maakunnallisen nuorisovaltuuston kokouksiin ja toimintaan	Toivakkalainen nuori aktiivisena osana ympäröivää yhteiskuntaa.
---	---	---

TALOUSLUVUT - NUORISOPALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	30 600
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	0	30 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	0	0	-71 261
Palvelujen ostot	0	0	-3 706
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	-2 000
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	0	0	-41 553
Toimintakulut yht.	0	0	-118 520
Toimintakate	0	0	-87 920
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	0	0	-87 920

5.5.9. Hyvinvointipalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hyvinvointipalveluilla vastataan ja huolehditaan monipuolisin menetelmin hyvinvoinnin edistämisestä ja yhteistyöstä, osallisuudesta ja kotouttamisesta kunnan eri sektoreiden, muiden toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa.

Hyvinvointisuunnittelija tekee monipuolista yhteistyötä eri palvelualueiden, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa.

PALVELUSUUNNITELMA

Hyvinvoinnin edistämiseen osallistuvat kaikki kunnan palvelut.

Hyvinvointisuunnittelijan tehtävä on tullut täytettäväksi vuoden 2023 alusta osana hyvinvointialue- ja sivistyskuntaudistusta sekä Toivakan kunnan organisaatiouudistusta. Hyvinvointisuunnittelijan tehtäviin kuuluu hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen, lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman laatiminen sekä näiden suunnitelmien toimeenpanon tukeminen ja raportointi.

Hyvinvointipalveluihin perustetaan hyvinvointityöryhmä taustavalmistelemaan hyvinvointisuunnittelijan johdolla päätöksentekoon tulevia asioita hyvinvoinnin näkökulmasta. Hyvinvointityöryhmällä ei ole oikeutta muutoksenhakukelpoisiin päätöksiin. Hyvinvointityöryhmään valitaan edustajat kunnan eri palvelualoilta sekä poliittisesta päätöksenteosta. Hyvinvointityöryhmän tehtäviin kuuluvat valmistella hyvinvointikertomusta ja hyvinvoinnin vuosiraportteja, kehittää osallistamisen toimintamalleja, liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluita sekä suunnitella muita hyvinvointipalveluita.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Tapahtumien, kampanjoiden sekä nuorisovaltuuston, vanhus- ja vammaisneuvoston toiminnan koordinaatio	Viestinnän edistäminen ja monipuolisten osallistumisen paikkojen järjestäminen.	Kehittää kuntalaisten osallisuutta, osallistumisoikeuksia sekä vuorovaikutuksen mahdollisuuksia
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Vastataan ja huolehditaan Toivakassa kotoutumisen edistämisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta, palveluiden soveltuvuudesta myös maahanmuuttaneille.	Huolehditaan siitä, että kunnassa on tarpeisiin nähden riittävästi kotoutumislain mukaisia toimenpiteitä ja palveluja sekä henkilöstön kotoutumisasioiden osaamista.	Mahdollistaa ja järjestää onnistunut kotoutuminen eri syistä maahanmuuttaneille ja Toivakkaan asumaan tuleville ulkomaalaistaustaisille ihmisille.
Seurataan kansallisia terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien linjauksia	Valmistellaan ja tuetaan kansallisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa ja levitetään hyviä käytänteitä.	Saadaan arkeen toimiva perhekeskisyhteistyö ja siihen liittyvien eri työryhmien toiminnan selkeys ja pystytään kehittämään hyvinvointiosaamista.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakka on näkyvästi aktiivinen kunta sidosryhmäyhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueella, maakunnallisissa verkostoissa sekä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Tehdään aktiivista sidosryhmäyhteistyötä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja maakunnallisten verkostojen kanssa, alueen oppilaitosten ja eri järjestöjen, yhdistysten ja yritysten, seurakuntien sekä seurojen välillä.

Verkostoidutaan ja löydetään toimivia yhteistyökumppanuuksia.

Osallistutaan verkostohankkeisiin sekä kehitetään myös omin hankkein.

5.6. Kuntaympäristölautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan pääasiallisena tarkoituksena on kehittää ja ylläpitää kuntalaisia varten toimiva, viihtyisä, virikkeellinen, taloudellinen ja turvallinen asuin-, työ-, virkistys- ja liikenneympäristö tulevaisuuteen tähtäävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi kuntaympäristölautakunnan palvelualueeseen kuuluvan vesihuoltolaitoksen osalta lautakunnan tulee turvata vesihuoltolaitoksen toiminta-alueilla sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä, sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemäröinti ja jätevesien puhdistaminen.

Organisaatiouudistuksen myötä 1.1.2023 kuntaympäristölautakunnan alaiseksi jaostoksi perustetaan lupa- ja ympäristöjaosto, joka vastaa kaikista 31.12.2022 lakkaavalle ympäristölautakunnalle aiemmin kuuluneista lupa- ja viranomais tehtävistä.

Kuntaympäristölautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä ja lupa- ja ympäristöjaostoon viisi jäsentä ja jokaiselle on nimetty varajäsen kuluvalta valtuustokauden loppuun asti.

Kuntaympäristölautakunnasta sekä lupa- ja ympäristöjaostosta, kunnan rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisesta sekä näiden toimivallan siirtämisestä viranhaltijoille määrätään kunnan hallintosäännössä.

Erillisenä suunnitelmana kunnassa vahvistetaan henkilöstösuunnitelma, mikä sisältää kuntaympäristölautakunnan ja jaoston kaikki työtehtävät ja niiden kuvaukset. Kuntaympäristölautakunnan alaisissa palveluissa työskentelee vuonna 2023 noin 20 työntekijää. Virka – ja työsuhteiset toimenkuvat jakaantuvat hallintoon, lupa- ja viranomaispalveluihin, ruokahuolto- ja siivouspalveluihin, kiinteistöjen, yleisten alueiden ja liikuntapaikkojen hoitoon, vesihuoltolaitoksen ylläpitoon ja vesistöjen tilainventointihankkeeseen (ToiVeTila). Edellä mainitun hankkeen lisäksi muita määräaikaista työtehtäviä ovat esimerkiksi nuorten kesätyöt sekä mahdolliset muut väliaikaiset sijaisuudet.

Kuntaympäristölautakunta huolehtii kunnan omaisuuden hallinnasta. Tämä pitää sisällään muun muassa kiinteän omaisuuden sekä rakennusten ja alueiden suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon sekä näihin liittyvät tukipalvelut.

PALVELUSUUNNITELMA

Kuntaympäristölautakunnan alaiset palvelualueet ovat:

- **Lupa- ja viranomaispalvelut**, jotka käsittävät rakennusvalvonnan sekä ympäristönsuojelun lupa-, viranomais- ja valvontatehtävät. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena toimii kuntaympäristölautakunnan alainen **lupa- ja ympäristöjaosto**.
- **Vesihuoltopalvelut** kattavat Toivakan kunnan vesihuollon toiminta-alueilla tapahtuvan raakaveden tuotannon, veden jakelun, jätevesien johtamisen ja jäteveden puhdistamon hallinnon, suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon palvelut.

➤ **Jätehuoltopalvelut** järjestetään kuntalaisille seutuyhteistyön muodossa. Toivakan kunnan jätehuollosta vastaava viranomainen on Jyväskylän seudun jätelautakunta, jonka jäsenenä on myös toivakkalainen kunnan valitsema edustaja. Toivakan kunta on osakkaana Mustankorkea Oy:ssä. Kunnan vastuulla kuntaympäristölautakunnan alaisen lupa- ja ympäristöjaoston osalta ovat ainoastaan jätehuoltomääräysten valvontatehtävät.

➤ **Tilapalvelut**

Kunnan tilapalveluiden tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää kunnan toiminnan ja palvelutuotannon kannalta tarpeelliset terveelliset, turvalliset ja taloudelliset toimitilat. Tilapalveluihin sisältyvät Keski-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen vuokrattavat tilat.

Tilapalveluiden tukipalveluina järjestetään ruoka- ja siivouspalvelut sekä kiinteistöjen hoidon palvelut. Ruokapalveluina tuotetaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan palveluille (koulut ja päiväkodit) kaikki päivittäiset ateriat. Siivouspalvelut ja kiinteistönhoidon palvelut järjestetään omalla henkilöstöllä. Keski-Suomen hyvinvointialueelle siirtyvien tilojen osalta siivouspalvelut ulkoistetaan.

➤ **Maa- ja metsätilat**

Maa- ja metsätilat pitävät sisällään kunnan omistamien peltojen sekä metsätilojen hallinnan ja hoidon. Maa- ja metsätiloihin kirjataan puukauppojen lisäksi mahdollisten maanvuokrien, maa-ainesten myynnin sekä tonttien myyntitulot. Kunnan metsäomaisuuden isännöintipalveluita hoitaa nykyisen sopimuskauden loppuun (2025) asti Stora Enso ja kunnan metsien hoito perustuu ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan.

➤ **Liikenneväylät ja yleiset alueet (yhdyskuntatekniikka)**

Liikenneväylien ja yleisten alueiden palvelut käsittävät kunnan vastuulle kuuluvien asemakaavateiden ja muiden yleisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon järjestämisen. Katuvaistutus on osa tätä palvelualueetta. Palveluun sisältyy myös lakautetun Kuivakolun kaatopaikan jälkihoidosta huolehtiminen. Palvelut järjestetään oman organisaation ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

➤ **Liikuntapaikat (alueiden rakennuttaminen ja ylläpito)**

Kuntaympäristölautakunnan vastuulla ovat kunnan yleisten liikuntapaikkojen rakennuttaminen ja ylläpito. Liikuntapaikaksi luetaan myös Saarisen uimaranta, jota ylläpidetään nk. EU-määräysten mukaisena kunnan virallisena uimarantana. Liikuntapalveluiden palvelutason määrittely tapahtuu yhteistyössä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kanssa. Rakentamisessa hyödynnetään aina mahdollisuuksien mukaan liikuntapaikkarakentamisen eri valtionavustusmuotoja. Liikuntapaikkojen ja eri reittien ylläpidossa tehdään yhteistyötä yksityisten ja yhdistystoimijoiden kanssa.

Kuntaympäristöpalveluissa ja etenkin sen alaisen lupa- ja ympäristöjaoston alaisissa viranomais-tehtävissä tapahtuu jatkuvasti muutoksia lainsäädännössä, mikä edellyttää henkilöstön jatkuvaa kouluttamista muutoksiin.

Lainsäädännön muutoksista esimerkkeinä voidaan mainita jo voimaan tullut ilmastolaki, joka edellyttää kunnilta ilmastosuunnitelman laatimista, rakentamislaki, joka tulee voimaan 1.1.2024 alkaen sekä vesihuollon tehtäviä lisäävä EU:n juomavesidirektiivi, jonka perusteella ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulakia, vesihuoltolakia, ympäristösuojelulakia ja eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia. Sääntelyn muutostarpeet liittyvät mm. talousveden ja kiinteistöjen vesijärjestelmien riskinhallinnan parantamiseen, veden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien hygieniavaatimuksiin sekä tiedon saatavuuden parantamiseen kansalaisille talousveden laatuvaatimuksista. Vesihuollon lainsäädäntömuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kasvamme vetovoimaisten kehyskuntien joukkoon hyödyntämällä keskuskaupungin läheisyyden.	MAL-yhteistyön mahdollisuudet huomioidaan suunnittelussa.	MAL-rahoituksella toteutettavan liikenne- tai liikenneturvallisuushankkeen suunnitelma laaditaan.
Kehitämme kunnan palveluita teke-mällä tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa.	Liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden kehittäminen yhdessä yhteisöjen tai harrastajien kanssa.	Paikkalanvuoren liikuntapuistoalueen jatkuva kehittäminen. Frisbee-golf-rata laajennetaan 18-väyläiseksi
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivak-kalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Esteettömyyskartoituksen tekemi-nen Toivakka-talolle, kirjastolle ja Vakkarin nuorisotilaan.	Julkisten tilojen esteettömyyden pa-rantaminen
Tuemme aktiivisesti nykyisiä ja uu-sia yrittäjiä luomalla kannustavaa yritysilmapiiriä.	Käymme aktiivista vuoropuhelua eri yritystoimijoiden kanssa ja au-tamme löytämään kanavia, joilla helpotettaisiin yrityksen sijoittu-mista Toivakkaan	Viisarimäen yrityspuistossa aloittaa ensimmäinen yrityksen toimitilan tai muun työpaikkarakentamisen hanke vuonna 2023.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Panostamme monipuoliseen asumi-seen kehittämällä kylien asuinalueita sekä ulkoilualueita.	Nisulan kyläyleiskaavatonttien myynnin käynnistäminen ja raken-nuspaikkojen luovutusehtojen mää-ritteleminen. Muiden rakennuspaik-kojen markkinointia tehostetaan.	Vähintään 2 rakennuspaikkaa luovu-tetaan rakentamiseen Nisulan yleis-kaavan alueelta vuonna 2023.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Lisäämme Toivakan tunnettavuutta ottamalla käyttöön uusia, avoimia ja rohkeita markkinointitapoja.	Toivakka tarjoaa monipuolisia asu-misen ja yrittämisen mahdollisuuksia, joten tonttimarkkinointia ja kampanjointia lisätään.	Vuonna 2023 luovutetaan 4-5 oma-kotitonttia rakentamiseen.
Houkuttelemme aktiivisesti uusia asukkaita ja paluumuuttajia Toivak-kaan sekä teemme heidän olonsa tervetulleiksi.	Mahdollistetaan loma-asuntojen käyttötarkoitusten muuttaminen va-kituiseksi asunnoksi aina, kun se on lainsäädännön ja rakentamismää-räysten mukaisesti mahdollista.	Käyttötarkoituksen muutoksia loma-asunnoista tai loma-asuntojen ra-kennuspaikoista vakituiseksi pyri-tään lisäämään nykyisestä.

TALOUSLUVUT - KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	1 404 056	1 477 494	1 589 582
Maksutuotot	0	1 000	60 000
Tuet ja avustukset	23 099	12 000	48 570
Muut toimintatuotot	1 145 897	1 509 084	2 010 179
Toimintatuotot yht.	2 573 052	2 999 578	3 708 331
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-849 832	-921 909	-1 067 700
Palvelujen ostot	-844 132	-866 454	-919 896
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-519 754	-505 011	-997 442
Avustukset	-29 347	-29 000	-29 000
Muut toimintakulut	-99 746	-111 989	-160 285
Toimintakulut yht.	-2 342 811	-2 434 363	-3 174 323
Toimintakate	230 241	565 215	534 008
Poistot ja arvonalentumiset	-738 116	-698 627	-708 880
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-507 875	-133 412	-174 872

5.6.1. Lupa- ja ympäristöjaosto

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan alaisena jaostona aloittaa 1.1.2023 lupa- ja ympäristöjaosto, joka perii 31.12.2022 lakkaavan ympäristölautakunnan tehtävät sellaisenaan. Lupa- ja ympäristölautakunnan palveluita ovat viranomaispalvelut, jotka käsittävät rakennusvalvonnan sekä ympäristönsuojelun lupa-, viranomais- ja valvontatehtävät. Tehtäviin kuuluvat myös tärkeänä osana rakentamisen ennako-ohjaus ja neuvonta.

Lupa- ja ympäristöjaosto toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Kustannuspaikat jakaantuvat hallinnon ja toimielimen toiminnan lisäksi rakennusvalvontaan, ympäristönsuojeluun sekä Toivakan vesistöjen tilainventointihankkeeseen (ToiVeTila-hanke). Hankkeeseen on saatu valtiolta 50 % avustus ja hanke jatkuu talousarviovuoden loppuun saakka.

TALOUSLUVUT - LUPA- JA YMPÄRISTÖJAOSTO

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	60 000
Tuet ja avustukset	0	0	30 070
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	0	90 070
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	0	0	-141 072
Palvelujen ostot	0	0	-43 373
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	-2 950
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	0	0	-29 294
Toimintakulut yht.	0	0	-216 689
Toimintakate	0	0	-126 619
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	0	0	-126 619

5.6.1.1. Rakennusvalvonta

TOIMINTA-AJATUS

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa rakennustoimintaa sekä osaltaan huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Valvontatehtävän laajuutta ja laatua harkittaessa otetaan huomioon rakennushankkeen vaativuus, luvan hakijan ja hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemus ja ammattitaito sekä muut valvonnan tarpeeseen vaikuttavat seikat.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on myös huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.

PALVELUSUUNNITELMA

Laadukkaiden, luotettavien ja oikein mitoitettujen viranomaispalvelujen tuottaminen ja kuntastrategian mukaisten tavoitteiden edistäminen. Sähköisen asioinnin sekä arkistoinnin ja paikkatietojärjestelmän (LocusCloud) käytön kehittäminen.

Viranomaistoiminnassa huomioidaan muuttuva lainsäädäntö. Esimerkiksi uuden Rakentamislain ennakoidaan tulevan voimaan 1.1.2024 alkaen. Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ennakoidaan tulevan voimaan 1.1.2024 ja uusi valtakunnallinen tietojärjestelmä aukeaa käyttäjille vaiheittain vuonna 2024.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kehitämme kunnan palveluita teke-mällä tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa lainsäädännön muutokset huomioiden	Vuoden 2023 aikana uudistetaan rakennusjärjestys ja valmistelussa otetaan huomioon tuleva lainsäädäntö. Osallistetaan asukkaat, yhdistykset, yrittäjät, as oy:t. LocusCloud -järjestelmä ja sähköisen asiointipalvelun sekä arkistoinnin kehittäminen vastaamaan lainsäädännön vaateita	Vuorovaikutuksen lisääminen, mahdollisen kuntalaistilaisuuden järjestäminen, tiedon välitys eri viestintäkanavia käyttäen Uusi rakennusjärjestys voimaan 1.1.2024 alkaen

Uuden ajan maalaisidylli

Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Materiaali- ja resurssitehokkaan uudis- ja korjausrakentamisen kannustaminen Rakennus- ja purkumateriaalit hyötykäytetään ja kierrätetään Energia- ja korjausneuvonta yhteistyössä sidosryhmien kanssa, avustumahdollisuuksista tiedottaminen	Tiedon jakaminen ja näkyvyys eri viestintäkanavilla Viestintä näkyväksi ja aktiiviseksi 1 – 6 krt /vuosi, neuvontaan ja ohjaukseen panostaminen Tiedon jakaminen ja näkyvyys eri viestintäkanavilla Öljylämmityksestä luopumisen edistämistoimet, 3 – 6 toimenpidelupaa / vuosi
--	---	--

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Vahvistamme sisäistä ja ulkoista viestintäämme nostamalla rohkeasti esiin onnistumisiamme ja vahvuuksiamme	Vuoden 2023 aikana lisätään koulutautumista, jotta henkilöstöllä on valmiudet asiakkaiden ohjaukseen uudenmuotoisessa tiedon tuottamisessa. Rakennusvalvonnan pysyvästi säilytettävien asiakirjatietojen pysyvä säilyttäminen yksinomaan sähköisessä muodossa.	Vuorovaikutuksen lisääminen Rakennusvalvonnan tietomallikoordinaattorin koulutuksen suorittaminen vuonna 2023. Valmiudet tietojärjestelmän käyttöönottoon (kouluttautuminen). Syntyvän asiakirjatiedon sähköinen arkistointi. Olemassa olevan tietoaineiston digitointisuunnitelman laatiminen valmis vuonna 2023, huomioiden arkistolaki ja tiedonhallintalaki
--	---	---

5.6.1.2. Ympäristönsuojelu

TOIMINTA-AJATUS

Kunnalle kuuluvista ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja valvontatehtävistä sekä ilmoitusmenettelyistä huolehtii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on lisäksi säädetty jätelaissa, vesihuolto-laissa, vesilaissa, maastoliikennelaissa ja vesiliikennelaissa. Nämä tehtävät ovat pääsääntöisesti lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä.

PALVELUSUUNNITELMA

Ympäristönsuojelun tehtävänä on valvoa ja edistää ympäristön- ja luonnonsuojelua Toivakassa lakien ja niiden perusteella annettujen säädösten mukaisesti. Ympäristönsuojelumääräykset ja valvontasuunnitelma huomioivat paikallisen elinympäristön. Asiakkaiden ennako-ohjaus ja neuvonta, valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten toteutuminen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Ympäristövaikutuksia sisältävissä hankkeissa kuullaan vaikutusalueen asukkaita tai muita osallisia.	Suunnitelmat pidetään yleisesti nähtävillä osallisten kuulemiseksi.	Mielipiteet huomioidaan lupahankinnassa ennen päätöksentekoa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Jätteen synnyn vähentäminen ja syntyvän jätteen ohjautuminen hyödynnettäväksi	Kierrätysneuvonnan lisääminen Viestintä näkyväksi ja aktiiviseksi 1 – 6 krt /vuosi yhdessä sidosryhmien kanssa
	Ympäristön- ja luonnonsuojelun edistäminen	Valvontaohjelman mukaisten katselmusten toteutuminen suunnitellusti Yhteistyön lisääminen sidosryhmien kanssa Viestinnän lisääminen kokonaisuudessaan
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Verkostoidutaan seudun muiden kuntien eri viranhaltijoiden kanssa	Osallistumme seudullisiin yhteistyötapaamisiin aktiivisesti	Asiantuntemuksen kasvattaminen verkostoitumalla. ”Kysy kaverilta” kynnyksen madaltaminen esimerkiksi toisen kunnan viranhaltijoihin päin.

5.6.1.3. Lupa- ja ympäristöjaosto

TOIMINTA-AJATUS

Lupa- ja ympäristöjaosto toimii maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana rakennusvalvontaviranomaisena, maa-aineslain tarkoittamana lupa- ja valvontaviranomaisena sekä ympäristönsuojelu-, jäte-, vesihuolto-, vesi-, maastoliikenne-, vesiliikenne- ja kemikaalilain tarkoittamana ympäristönsuojeluviranomaisena sekä ulkoilulain mukaisena leirintäalueviranomaisena.

PALVELUSUUNNITELMA

Noudatetaan hyvän hallinnon perusteiden mukaista toimintaa päätöksenteossa. Asiointi ja asian käsittely pyritään järjestämään siten, että asiakas saa asianmukaisen palvelun ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Päätösten ja kokouksen valmistelut riittävän ajoissa ja perusteellisesti, oikea-aikainen ja kattava tiedottaminen	Toiminta hallintosäännön mukaisesti

5.6.1.4. ToiVeTila

TOIMINTA-AJATUS

ToiVeTila – Toivakan vesistöjen tilainventointi -hankkeen tavoitteena on selvittää Toivakan kunnan alueella Leppäveden valuma-alueen vesistöjen, Humalajärvi-Kalajoki ja Saarinen-Aittojärvi-Sahinjoki tilaa, kuormitusta ja mahdollisesti myöhemmin toteutettavia kunnostustoimia. Hankkeen aikataulu on 1.7.2022 - 31.12.2023.

PALVELUSUUNNITELMA

Hankkeen edistyminen ja valmistuminen aikataulussa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Hankkeen valmistelua tehdään yhteistyössä alueen asukkaiden, maanomistajien ja muiden sidosryhmien välillä	Tiedotetaan ja järjestetään hanketilaisuuksia tarvittavissa määrin	Hankkeen tulosten esittely kuntalaisille 2023
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	ToiVeTila -hankkeen valmistuminen, toimenpideohjelman laatiminen, viestintä, rahoituskanavien etsintä ja mahdollisten uusien hankkeiden käynnistyminen	Hankkeen eteneminen hankesuunnitelman mukaisesti Hankkeen valmistuminen ja toimenpideohjelma 31.12.2023 mennessä

5.6.2. Hallinto ja suunnittelu

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan sekä sen alaisen lupa- ja ympäristöjaoston hallinnon avoimuus, päätösten ennakoitavuus, puolueettomuus, yhdenvertaisuus sekä päätösten lainsäädännön ja määräysten mukaisuus ovat tärkeitä arvojamme.

Lautakunta-, viranhaltija- ja työntekijätasolla asioiden valmistelu ja päätöksenteko tapahtuu hallintosäännössä määrättyjen toimivaltuuksien sekä hyväksytyin talousarvion sekä hankintasääntöjemme puitteissa.

Kuntaympäristöpalveluiden toimintaa, taloutta ja organisaation kehittämistä tehdään aktiivisesti yhteistyössä henkilöstön kanssa. Lisäksi huolehdimme yhteyksistä ja yhteistyöstä muiden hallinnonalojen ja eri sidosryhmiemme ja yhteistyötahojemme kanssa.

Kuntaympäristölautakunnan hallintoon sisältyvät lautakunnan kaikkien eri palvelualueiden toimisto- ja hallintotehtävät. Lisäksi hallintoon sisältyy tehtäviä hankintojen suunnittelussa, kunnan maankäytössä, kaavoitusta, vesihuollon ja sen ylläpidonpidon organisointia, rakennushankkeiden (uudis- ja korjausrakentaminen) yleissuunnittelua, rakennuttamisen tehtäviä ja valvontaa.

PALVELUSUUNNITELMA

Kuntaympäristöpalveluissa keskiössä on asiakaspalvelun sujuvuus sekä kaikkien eri palvelusektoreiden yhteinen kehittäminen. Tarkemmat talousarvion 2023 tavoitteet on esitetty palvelukohtaisissa suunnitelmissa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Asiakas- ja palautekyselyjen käyttöönotto vähintään vesihuoltolaitoksen asiakkaille 2023. Osallistumme kuntalaisia osallistaviin eri tapaamisiin.	Säännöllisesti käytössä oleva asiakastytyväisyyskysely Tavoite: väh. 1 krt/vuosi
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Hallinnon avoimuus, puolueettomuus ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä arvojamme jokapäiväisessä työssämme	Vahvistamme viestintää ja kuntalaisten osallistamista valmistelussa oleviin asioihin aina mahdollisuuksien mukaan	Toimimme arvojemme mukaisesti ja pidämme yllä arvojemme mukaista työtapaa
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		

Hankintoja kilpailutetaan ja osallistumme keskitettyihin hankintakilpailutuksiin aina kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevää. Hankintojen kehittäminen. Selvitetään eri energiatehokkuusinvestointien mahdollisuudet ja niiden hankintamallit. Katuvalaistustekniikka vaihdetaan kokonaan led-valaistukseksi 2023 - 2024

TALOUSLUVUT - TEKNISEN TOIMEN HALLINTO

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	37	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	308	0	350
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	345	0	350
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-95 703	-100 219	-101 752
Palvelujen ostot	-11 491	-16 100	-12 595
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 446	-650	-1 150
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-8 361	-7 917	-9 185
Toimintakulut yht.	-117 001	-124 886	-124 682
Toimintakate	-116 656	-124 886	-124 332
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-830
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-116 656	-124 886	-125 162

5.6.3. Yhdyskuntasuunnittelu

TOIMINTA-AJATUS

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että taajama-asutusta ja muuta sellaista aluetta varten, jonka rakentamisen ja muun maankäytön yksityiskohtainen järjestäminen on tarpeellista, on kunnan toimesta, sitä mukaan kuin kehitys vaatii, laadittava asemakaava. Kunnan tulee myös ylläpitää ajantasakaavoja sekä ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Kunnan tulee huolehtia lain mukaisesti myös tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla. Ulkopuolista konsulttia tarvitaan mm. suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset, meluselvitykset, maisemaselvitykset ja tiesuunnitelmat).

Kaavoitukseen liittyvät toimet edellyttävät entistä parempaa luonnon, ympäristön, maiseman, kuntalaisten, eri viranomaisten ja ympäristövaikutusten huomioonottamista.

Osallistumme maakuntakaavatasoiseen suunnitteluun sekä MAL-seutuyhteistyöhön.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan kunnan kaavoitus etenee vuonna 2023 siten, että talousarviota laadittaessa kesken on Toivakan läntisen rantaosayleiskaavan osa-alue 2 sekä Viisarimäen yritysalueen ja Leppävedenrannan asemakaavamuutos. Edellä mainittujen kaavojen hyväksyminen ajoittuu vuodenvaihteen tienoille ja kaavojen toteuttaminen on mahdollista vasta niiden saatua lainvoiman.

Kaavoituskatsaus laaditaan alkuvuodesta 2023 ja tässä tarkennetaan kunnan kaavoituksen sen hetkistä tilannetta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu tapahtuu vuorovaikutteisesti osallisia kuullen.	Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus edellyttää nykyisin laaja-alaista osaamista ja asiantuntijuutta, kaavoituksen osallisten, asukkaiden ja maanomistajien ja eri viranomaisten kuulemista. Kaavoitus ja maankäyttöä koskevissa suunnitelmissa nämä usein ristiriitaisetkin tavoitteet pyritään yhteensovittamaan keskenään aina tapauskohtaisesti.	Tavoitteena on vireillä olevien kaavahankkeiden hyväksyminen ja kaavojen voimaantulo 2023
Tuemme aktiivisesti nykyisiä ja uusia yrittäjiä luomalla kannustavaa yritysilmapiiriä.	Viisarimäen yritysalueen ja Leppävedenrannan asemakaavamuutos hyväksytään ja kaavan voimaantulosta tiedotetaan.	Yritysalueen rakentamisen avaus, vähintään yksi tontti myyty ja rakentaminen aloitettu 2023.
Toimimme aktiivisesti yhteistyössä maakunnan suunnittelun ja maakuntakaavoituksen kanssa.	Osallistumme maakuntatasoiseen maankäytön suunnitteluun sekä MAL-verkoston mukaiseen kehittämistyöhön aina kun siihen on mahdollisuuksia.	Toimimme toivakkalaisten edunvalvojana ja puolestapuhujana maakunnan strategisessa suunnittelussa sekä yhteensovittamme omaa kuntaympäristömme kehittämistyötä maakunnalliseen suunnitteluun.

Uuden ajan maalaisidylli

Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.

Seututien (Toivakantien) liikenneturvallisuuskohteiden parantamisesta laaditaan suunnitelma

MAL-hankeaihion suunnittelu Toivakantien liikenneturvallisuustoimenpiteistä laaditaan 2023

Leppäveden Isonkylän rannan venesatama-alueetta kehitetään edelleen.

Solmitaan pitkäaikainen maanvuokarasopimus yhteisalueen osakaskunnan ja kunnan välille

Laaditaan yleissuunnitelma alueen kehittämiseksi. Alueen toteuttamisen investointiohjelman mukaan tulevina vuosina.

Edistämme Toivakan saavutettavuutta ja joukkoliikenneyhteyksiä.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Viestimme aktiivisesti jo suunnitelluissa oivaiheissa olevista eri suunnitteluhankkeistamme.

Ennakkomarkkinoinnit ja muu yleinen viestintä toimii kiinnostuksen herättäjänä.

Kaavoituskatsaus laaditaan vuosittain ja tästä viestitään aktiivisesti.

Maankäytön suunnittelu ja suunnitelmallinen kaavoitus pitää yllä kunnan kehittämisvirettä ja voi poikia aina uusia oivalluksia ja kehittämisideoita. Kaavoitusta ohjelmoidaan kaavoituskatsauksessa vuosittain tarkemmin.

TALOUSLUVUT - YHDYSKUNTASUUNNITTELU

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	1 000	0
Maksutuotot	0	1 000	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	2 000	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	0	0	0
Palvelujen ostot	-1 295	-7 900	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-6 263	-10 556	-19 860
Toimintakulut yht.	-7 558	-18 456	-19 860
Toimintakate	-7 558	-16 456	-19 860
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-7 558	-16 456	-19 860

5.6.4. Jätehuolto

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan jätehuollon järjestämisestä on vastannut jo vuoden 2018 alusta alkaen Jyväskylän seudun jätelautakunta. Toivakan kunta on yhtenä osakkaana Mustankorkea Oy:ssä. Kunnan vastuu jätehuoltopalveluissa rajoittuu ainoastaan viranomaisvalvontaan jätehuoltomääräysten noudattamisessa.

PALVELUSUUNNITELMA

Jätehuollon palvelusuunnitelma hyväksytään Jyväskylän seudun jätelautakunnassa.

Jätehuollon toimintaa ohjaa lisäksi jätepoliittinen ohjelma, joka on osaltaan hyväksytty myös Toivakan kunnanvaltuustossa 2021.

Jätepoliittiseen ohjelmaan on kirjattu Jyväskylän seudulle neljä keskeistä tavoitetta:

Jätepoliittisen ohjelma sisältää suoraan kunnille asetettuja tavoitteita jätteen synnyn vähentämisen tavoitteissa seuraavasti:

Toimenpide	Seuranta/ mittari	Vastuu
Kunnissa edistetään lainaus- ja kierrätystoimintaa vuokraamalla tiloja tai tarjoamalla lainattavia tavaroita	Varattavat tilat Lainattavat tavarat kunnissa	kunnat
Kuntien hankinnoissa otetaan huomioon jätteen synnyn vähentäminen	Ympäristökriteerejä sisältävien hankintojen määrä	kunnat
Kuntien toimipisteissä seurataan ruokahävikkiä ja vähennetään sitä	Ruokahävikin määrä Ylijäämäruokaa myyvien toimipisteiden lukumäärä	kunnat
Perusopetukseen lisätään jäteneuvontaa	Järjestettyjen neuvontakertojen määrä Osallistuneiden oppilaiden määrä	Mustankorkea Oy jätehuoltoviranomainen kunnat
Järjestetään kampanjoita ja kilpailuja jätteen määrän vähentämiseksi	Kampanjoiden ja kilpailujen määrä	Mustankorkea Oy jätehuoltoviranomainen kunnat

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kehitämme kunnan palveluita teke- mällä tiivistä yhteistyötä jätehuolto- viranomaisen kanssa	Seurataan ja selvitetään ruokahävi- kin määrää ja siihen vaikuttavat te- kijät	Vertailukelpoisen tiedon hankinta Toivakan koululla syntyvän ruokahä- vikin määrästä/valmistettu ateria tai oppilas. Tavoitteena hävikin vähen- täminen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yh- teisö, jossa on hyvä asua ja harras- taa.	Ympäristönsuojelu varmistaa jäte- huoltomääräysten noudattamista	Terveelliset ja toimivat jätteiden ke- räys, kierrätys- ja kompostointirat- kaisut kiinteistöillä ja aluekeräyspis- teissä.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Vahvistamme sisäistä ja ulkoista viestintäämme nostamalla rohkeasti esiin onnistumisiamme ja vahvuksiamme. Tukeudumme seudun jätehuoltoviranomaisen aktiiviseen viestintään ohjataan myös kunnan omille kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan. Jätehuoltoviranomaisen viestintää ohjataan myös kunnan omille kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan.

TALOUSLUVUT - JÄTEHUOLTO

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	0	0	0
Palvelujen ostot	-1 162	-1 000	-1 250
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	0	0	0
Toimintakulut yht.	-1 162	-1 000	-1 250
Toimintakate	-1 162	-1 000	-1 250
Poistot ja arvonalentumiset	-574	-81	-70
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 736	-1 081	-1 320

5.6.5. Yhdyskuntatekniset palvelut (liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet)

TOIMINTA-AJATUS

Liikenneväylien ja yleisten alueiden palvelut (yhdyskuntatekniikka) käsittävät kunnan vastuulle kuuluvien asemakaavateiden ja muiden yleisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon järjestämisen. Katuvalaistus on niin ikään osa tätä palvelualueita.

Palveluun sisältyy myös lakkautetun Kuivakolun kaatopaikan jälkihoidosta huolehtiminen.

Palvelut järjestetään oman organisaation ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Kaavateiden hoitotyöt toteuttaa kunnan kilpailuttama yksityinen urakoitsija puitesopimuskausittain.

Kaavateitä, kunnan omistamia liikenneväyliä, puistoja, yleisiä ulkoilualueita ja ulkoliikuntapaikkoja rakennetaan ja ylläpidetään hyväksytyjen tasovaatimusten pohjalta. Kaavateiden perusrannuksia ja päällystämisiä toteutetaan aluekokonaisuuksina. Tievalaistuslinjoja ylläpidetään kirkonkylän alueella ja haja-asutusalueilla. Valaistuksen ohjauksessa hyödynnetään automaatio- ja anturitekniikkaa ja järjestelmää voidaan hallita myös etänä.

PALVELUSUUNNITELMA

Keskeisimmät toimenpiteet vuoden 2023 osalta ovat edelleen tiestön ja siihen kuuluvan valaistuksen kunnossapitoon liittyviä ylläpito- ja peruskorjauksia (energiätehokkuus, katujen kunto ja hulevesien hallinta) sekä puistojen ja yleisten alueiden yleisviihtyvyyden ylläpito.

Kaavateiden auraus, hiekoitus ja polanteenpoisto hoidetaan edelleen yksityisen elinkeinonharjoittajan toimesta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Asiakas- ja palautekyselyjen laatiminen kaavateiden palvelutasosta	Säännöllisesti käytössä oleva asiakastytyväisyyskysely Tavoite: väh. 1 krt/vuosi

Uuden ajan maalaisidylli

Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Infrahankkeiden suunnittelun ja toteutuksen eteneminen aikataulussa	Katujen saneeraustöiden yhteensovittaminen vesihuoltotöiden kanssa tarkoituksenmukaisimmalla ja taloudellisimmalla mahdollisella tavalla.
Otamme käyttöön energiaa säästävää tekniikkaa ulkovalaistuksen ohjauksessa ja itse valaisimissa.	Ulkovalaistuksen kokonaisenergiankulutuksen vähentäminen	Katu – ja ulkovalaistuksessa siirrytään kokonaan led-valaistukseen 2023-2024 vuosina. Hankinta tapahtuu joko investointiohjelman mukaisesti tai miin sanottuna nollainvestointina, jossa pääosin syntyvällä energian säästöllä hankitaan valaistuksen uusi tekniikka leasing-palveluna.

TALOUSLUVUT - LIIKENNEVÄYLÄT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	489	0	0
Toimintatuotot yht.	489	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	0	0	0
Palvelujen ostot	-30 824	-36 400	-41 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 303	-22 000	-70 162
Avustukset	-28 747	-29 000	-29 000
Muut toimintakulut	0	0	0
Toimintakulut yht.	-74 874	-87 400	-141 062
Toimintakate	-74 385	-87 400	-141 062
Poistot ja arvonalentumiset	-82 396	-60 556	-68 220
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-156 781	-147 956	-209 282

TALOUSLUVUT - PUISTOT JA YLEISET ALUEET

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	790	1 200	1 000
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0
Toimintatuotot yht.	790	1 200	1 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	0	-6 641	-6 970
Palvelujen ostot	-852	-2 070	-13 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-484	-1 700	-1 300
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-3	-100	0
Toimintakulut yht.	-1 339	-10 511	-21 970
Toimintakate	-549	-9 311	-20 970
Poistot ja arvonalentumiset	-3 000	-1 370	-1 150
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 549	-10 681	-22 120

5.6.6. Toimitilapalvelut (kiinteistöt, siivous-, kiinteistön- ja ruokahuoltopalvelut)

TOIMINTA-AJATUS

Tilapalveluiden toiminta käsittää kunnan suoraan omistamien asuinrakennusten, osakehuoneistojen, liike- ja teollisuusrakennusten, sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä hallintopalveluiden käytössä olevien rakennusten suunnittelun, rakentamisen ja näiden elinkaaren aikaisen ylläpidon tehtävät.

Tilapalvelut tuottavat tukipalveluja ruokahuollon, siivouspalveluiden ja kiinteistönhoidon osalta kunnan omaan palvelutuotantoon.

Tilapalveluihin sisältyy uusi vuokranantajan rooli Keski-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen vuokrattavien tilojen osalta.

PALVELUSUUNNITELMA

Kunnan tilapalveluiden tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää kunnan toiminnan ja oman palvelutuotannon kannalta tarpeelliset terveelliset, turvalliset ja taloudelliset toimitilat.

Kunnan tilojen ylläpitoa kehitetään 2022 käyttöön otettua sähköistä huoltokirjaympäristöä edelleen kehittämällä ja laatimalla kaikille tärkeimmille rakennuksille niiden ennakoidun elinkaaren mukaiset PTS-suunnitelmat, jotka perustetaan rakennusten tutkittuihin kuntotietoihin. Suunnittelulla ennakoidaan tulevat korjaus- ja investointitarpeet kohteittain.

Kiinteistöohjelmatyö valmistuu ja siinä esitetään myös suunnitelma kunnalle tarpeettomista tiloista luopumiseksi. Talousarvion yhteydessä laadittavassa talouden tasapainottamisohjelmassa on esitetty, että myytäviä huoneistoja olisivat As Oy Metsätalon osakehuoneistot 2 kpl sekä Ruuhimäessä sijaitseva Mäntylä-kiinteistö rakennuksineen. Tämä tavoite on täten lisätty myös tilapalveluiden talousarvioon 2023.

Kiinteistöohjelmatyössä selvitetään koulukeskuksen tilojen käyttöaste. Selvityksellä on tarkoitus kartoittaa voisiko tiloja ottaa tehokkaampaan käyttöön joko sellaisenaan tai vähäisin muutoksin.

Kiinteistöohjelmatyössä tarkastellaan myös yhteisöjen ja järjestöjen tilatarpeita siten, että voitaisiinko näitä toimintoja keskittää nykyistä tilojen hajakäyttöä taloudellisemmin, jolloin voitaisiin nopeuttaa kunnalle mahdollisesti tarpeettomista tiloista luopumista.

Tilojen vuokraaminen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen:

Keski-Suomen hyvinvointialueelle vuokrataan terveysasema, paloasema, päivätoimintakeskus, kirjaston kotihoidon toimistotilat sekä yksittäisiä tiloja Toivakka-talosta sekä koulukeskuksesta. Vuokrasopimukset laaditaan lainsäädäntöön (nk. vuokra-asetukseen) perustuen määräaikaisina 3+1 vuoden pituisina sopimuksina. Vuokrasopimusneuvottelujen yhteydessä on lisäksi ehdotettu, että paloaseman, kotihoidon, terveysaseman ja päivätoimintakeskuksen osalta siivouspalvelut näihin tiloihin hankitaan jatkossa ostopalveluina, jotka siirtyvät sopimusten myötä hyvinvointialueen vastattaviksi.

Sisäilmatyöryhmä

Kunnassa toimivaa sisäilmatyöryhmän toimintaa jatketaan entiseen tapaan. Sisäilmatyöryhmätyöskentely on vakiinnuttanut asemansa Suomessa julkisten rakennusten sisäilmasta johtuvien tai epäiltyjen haittojen tai koettujen oireiden ja oire-epäilyjen käsittelyssä ja tapauskohtaisten ratkaisujen hakemisessa aina kulloiseenkin tilanteeseen. Sisäilmatyöryhmätyöskentelyllä

tavoitellaan monitahoisten ongelmien nopeaa ja laaja-alaiseen asiantuntijuuteen perustuvaa käsittelyä.

TUKIPALVELUT

Tilapalveluiden tukipalveluina järjestetään ruoka- ja siivouspalvelut sekä kiinteistöjen hoidon palvelut. Ruokapalveluina tuotetaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan palveluille (koulut ja päiväkodit) kaikki päivittäiset ateriat. Siivouspalvelut ja kiinteistönhoidon palvelut kunnan omissa toimipisteissä järjestetään omalla henkilöstöllä.

Kiinteistö- ja vesihuollon yhteistä 24/7 vikapäivystystä jatketaan edelleen siten, että työntekijän varallaolovuoro tulisi noin 5-6 viikon välein viikko kerrallaan.

Siivouspalveluiden tehtävänä on huolehtia koulu- ja julkisten tilojen siisteydestä ja turvallisuudesta sekä pintojen kestävydestä. Viime aikoina tärkeimpänä tehtävänä on huolehtia tilojen hygieniasta ja sitä kautta turvata terveelliset tilat niiden käyttäjille. Siivoustyö toteutetaan tilojen käyttäjien tarpeet ja toiveet huomioiden. Siivouspalvelua tuotetaan vain kunnan oman palvelutuotannon tarpeisiin.

Ruokapalvelujen suurin sisäinen asiakas on perusopetus. Ruokapalvelut toteutetaan pääsääntöisesti yhden valmistuskeittiön ja kolmen jakelukeittiön mallilla, mikä takaa jatkuvan toimintavalmiuden. Koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii kirkonkylän koulukeskuksen sekä päiväkotien ja Kankaisten koulu/päiväkodin aterioiden valmistuksesta. Koulujen ollessa suljettuna päivähoiton ruokatuotanto siirretään päiväkotitouhuvakan keittiöön.

Ruokapalvelut tuottavat lakisääteisen ruokapalvelun lisäksi myös maksullista välipalan myyntiä kirkonkylän koulukeskuksessa. Palvelu on ollut erittäin suosittua.

Elintarvikehankinnoissa hyödynnetään yhteishankintasopimuksia.

Kiinteistönhoidon tehtävänä on ylläpitää, korjata ja huoltaa kunnan omistamia rakennuksia. Palveluihin kuuluvat muun muassa piha-alueiden, liikunta- ja ulkoalueiden hoito, sisätilojen kunnosta huolehtiminen ja taloteknisten järjestelmien seuranta/ylläpito soveltuvilta osin.

Kiinteistöhoito tekee eri toimipisteissä käyttäjien irtaimistoon liittyviä muuttoja ja muita avustavia töitä, jotka eivät varsinaisesti sisältyisikään itse rakennuksen ylläpitoon.

Kunnan kiinteistöjen ja kunnallisteknisten rakennusten/pumppaamoiden piha- ja tiealueiden auraus hoidetaan kiinteistönhoidon toimesta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Osallistavan budjetoinnin kannustinmallinen yhteistyökokeilu sivistys- ja hyvinvointilautakunnan/ Nuorisovaltuuston kanssa.	Ilkivaltaporkkana 2023, 2500 €	Koulukeskuksen alueella tapahtuvien ilkivallasta aiheutuvien korjauskustannusten vähentäminen
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Uudis- ja korjausrakentamisen suunnittelu investointisuunnitelmien mukaisesti, kiinteistönpidon kehittäminen ja korjausinvestointien elinkaarisuunnittelu PTS-suunnitelmin	Kiinteistönpidossa kehitetään edelleen sähköistä huoltokirjaympäristöä sekä laaditaan PTS-suunnitelmat tärkeimmille rakennuksillemme.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Tarjoamme kunnan tiloja toivakalaisille järjestöille ja yhdistyksille käyttöön mahdollisuuksiemme mukaan. Kohtelemme eri yhteisöjä ja järjestöjä yhdenvertaisin periaattein tilojen osalta.	Kiinteistöohjelmassa selvitetään myös eri järjestöjen ja yhteisöjen tilatarpeita ja eri toimintamalleja sekä tilojen yhteiskäyttöä pyritään lisäämään.	Kiinteistöohjelman hyväksyminen ja sen toimeenpanon käynnistäminen 2023
Toivakka tuntuu ja tunnetaan		
Uudistamme kiinteistöjohtamista ja otamme käyttöön uusia toimintatapoja ja tekniikkaa kiinteistönpidossa ja tilojen hallinnassa.	Kehitämme kiinteistöjemme huoltokirjatoimintoja edelleen ja uudistamme investointina talotekniikan kiinteistövalvomon sekä kameravalvonnan kokonaisuuden.	Koulukeskuksessa sijaitseva omiin palvelimiin perustuva kiinteistö- ja talotekniikan valvomo uudistetaan. Kameravalvontaan toteutetaan kokonaisuudistus ja järjestelmä suunnitellaan eri toimipisteisiin ennen hankintapäätöksiä. Toteutetaan investointiohjelman puitteissa 2023.

TALOUSLUVUT - TOIMITILAPALVELUT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	290	1 500	300
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 038 418	1 154 018	1 337 415
Toimintatuotot yht.	1 038 708	1 155 518	1 337 715
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-383	0	0
Palvelujen ostot	-508 795	-536 127	-508 233
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-236 094	-220 937	-454 890
Avustukset	-600	0	0
Muut toimintakulut	-4 157	-100	0
Toimintakulut yht.	-750 029	-757 164	-963 123
Toimintakate	288 679	398 354	374 592
Poistot ja arvonalentumiset	-275 034	-267 272	-270 240
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	13 645	131 082	104 352

5.6.6.1. Siivouspalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Siivouspalveluiden tehtävänä on huolehtia koulu- ja julkisten tilojen siisteydestä ja turvallisuudesta sekä pintojen kestävydestä. Lisäksi tämän hetken maailmantilanteesta johtuen (covid-19) tärkeimpänä tehtävänä on huolehtia tilojen hygieniasta ja sitä kautta turvata terveelliset tilat niiden käyttäjille. Siivoustyö toteutetaan tilojen käyttäjien tarpeet ja toiveet huomioiden.

Siivoustyötä toteutetaan kunnassa tehdyn mitoituksen mukaisesti.

Kaikki siivoajat ovat koulutukseltaan laitoshuoltajia, ja heidän osaamistaan päivitetään tarpeen mukaan. Siivoajat pyrkivät toimimaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti asiakkaiden tarpeet huomioiden.

Siivouspalveluiden tavarahankinnat on järjestetty Kuntaliiton ja valtion omistaman Hansel Oy:n järjestämän kilpailutuksen kautta.

PALVELUSUUNNITELMA

Toivakan kunnan siivouspalvelut toimii kunnan oman palvelutuotannon tarvitsemien tilojen siivouspalveluiden tuottajana.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Ympäristöystävälliset pesuaineet	Kaikissa toimipisteissä yhdenmu- kaistetaan käytettävät pesuaineet	Alkuvuodesta 2023 käyttöön otettu
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivak- kalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Reagoimme nopeasti palvelutarpeen seen ja sen mahdollisiin muutoksiin	Henkilöstö on tavoitettavissa työ- päivän aikana ja 0,5 h sisällä läsnä akuuteissa palvelutarpeissa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Voit luottaa siihen, että toimipis- teissä on vastassa ”tutut” työnteki- jät.	Pidetään työnantajana työnteki- jistä hyvää huolta	Työhönsä sitoutuvat ja työssään viihtyvät ammattitaitoiset työnteki- jät
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Toimintamme on helposti lähesty- tävää	Kehitämme viestintäämme, myös sosiaalisessa mediassa	Vähintään kerran kuukaudessa uutis- ta tai päivitys, panostetaan hyvien asioiden julkaisuun ja työnkuvan tunnettavuuteen.

5.6.6.2. Ruokapalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Ruokapalvelujen suurin sisäinen asiakas on perusopetus. Ruokapalvelut toteutetaan pääsääntöisesti yhden valmistuskeittiön ja kolmen jakelukeittiön mallilla, mikä takaa jatkuvan toiminta-
valmiuden. Koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii kirkonkylän koulukeskuksen, Kankaisten
koulu/päiväkodin, päiväkotit Touhuvakan ja päiväkotit Vakkarin aterioiden valmistuksesta. Koulu-
jen ollessa suljettuna päivähoidon ruokatuotanto siirretään päiväkotit Touhuvakan keittiöön.

Kankaisten koulun keittiö-/siivoustyöntekijä tarjoilee sekä koulun oppilaille että päivähoiton asiakkaille lounaan ja päivähoidon/ IP-kerhon lapsille välipalan. Tämän lisäksi työntekijä kuljettaa ateriat päivittäin toimipisteisiimme.

Ruokapalvelut tuottavat lakisääteisen ruokapalvelun lisäksi myös maksullista välipalan myyntiä kirkonkylän koulukeskuksessa. Palvelu on erittäin suosittu ja sitä pyritään jatkamaan mahdollisuuksien mukaan myös vuonna 2023.

Ruokapalveluiden elintarvikehankinnat on järjestetty Kuntaliiton ja valtion omistaman Hansel Oy:n järjestämän kilpailutuksen kautta.

PALVELUSUUNNITELMA

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä toimiva Toivakka</i>		
Ylijäämäruoan hyödyntäminen	Yhteistyö nuorisotilan ohjaajan kanssa	Ylijäävän ruoan hyödyntäminen kunnan nuorten tarpeisiin.
Toivakka tuntuu ja tunnetaan		
Sisäisen ja ulkoisen viestinnän vahvistaminen	Kehitämme viestintäämme, myös sosiaalisessa mediassa	Vähintään kerran kuukaudessa uutinen tai päivitys, panostetaan hyvien asioiden julkaisuun ja työnkuvan tunnettavuuteen.

5.6.6.3. Kiinteistöhoito

TOIMINTA-AJATUS

Kiinteistöhoiton tehtävänä on ylläpitää, korjata ja huoltaa kunnan omistamia kiinteistöjä. Ko. tehtäväkenttään kuuluu mm. piha-, liikunta- ja ulkoalueiden hoito, sisätilojen kunnosta huolehtiminen ja taloteknisten järjestelmien seuranta/ylläpito soveltuvilta osin.

Kunnan kiinteistöjen ja kunnallisteknisten rakennusten/pumppaamoiden piha- ja tiealueiden auraus hoidetaan kiinteistöhoiton toimesta.

PALVELUSUUNNITELMA

Kiinteistöjen hoitoa kehitetään sähköisen huoltokirjan käyttöönoton avulla. Työ on aloitettu ja toiminnan kehittämistä jatketaan 2023.

Kiinteistöhoiton ja vesihuollon yhteistä 24/7 päivystystoimintaa jatketaan entiseen tapaan niin, että varallaolo/päivystysvuoro tulee työntekijälle noin 5-6 viikon välein.

TALOUSLUVUT - SISÄINEN PALVELUTOIMINTA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	345 729	351 887	315 796
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	2 929	0	1 200
Muut toimintatuotot	64 589	69 000	83 382
Toimintatuotot yht.	413 247	420 887	400 378
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-184 348	-219 416	-214 344
Palvelujen ostot	-34 058	-27 285	-35 359
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-117 020	-118 843	-134 666
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-25 888	-24 504	-31 335
Toimintakulut yht.	-361 314	-390 048	-415 704
Toimintakate	51 933	30 839	-15 326
Poistot ja arvonalentumiset	-39 054	-38 591	-42 050
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	12 879	-7 752	-57 376

5.6.7. Maa- ja metsätilat

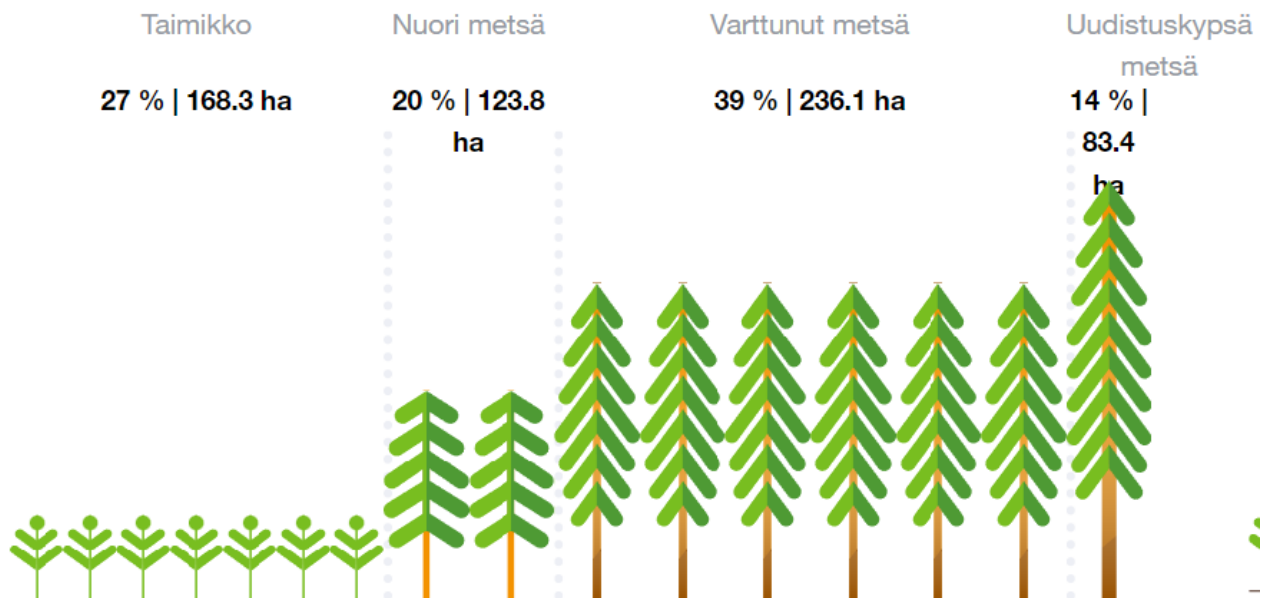
TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnalla on omistuksessaan metsä- ja taajamametsäkiinteistöjä noin 610 ha ja noin 23 ha peltoa. Kunnan omistamat pellot ovat vuokralla aina kerrallaan viideksi vuodeksi tehtävän sopimusjakson ajan. Kunnan metsätilojen isännöinnin yhteistyökumppanina toimii Stora Enso Oyj (sopimus on voimassa vuoteen 2025 asti), joka huolehtii metsänhoitotöiden sekä leimikoiden jaksottamisesta, suunnittelusta ja teettämisestä vuosittain.

Kunnan omistama Hautajärven soranottoalue on vuokrattu yksityiselle elinkeinonharjoittajalle voimassa olevan maa-ainesten ottoluvan keston ajaksi

Yleiskuva kunnan metsäomaisuuden nykytilasta. Lähde: Stora Enso eMetsä -palvelu.

Ilmoitetut hinta-arviot perustuvat laskennallisiin ja keskimääräisiin hintaolettamiin.

PUUSTOSI ARVO:

1 899 279 €

PUUSTOSI MÄÄRÄ:

71 540 m³

TUKKIA

22 511 m³

KUITUA

49 027 m³

Puustosi on kuituvaltaista ja todennäköisesti kohtalaisen nuorta. Metsäomaisuutesi koostuu pääosin nuorista metsistä ja taimikoista. Sinun kannattaa keskittyä puuston kasvattamiseen järeämmäksi ja tehdä hoitotyöt ja hakkuut ajallaan.

Kokeile miten metsäomaisuutesi kehittyy ajan myötä ja kuinka paljon voit saada metsätuloja hoitamalla metsäomaisuuttasi eMetsäsuunnitelman toimenpiteiden mukaan.

PALVELUSUUNNITELMA

Kunnan metsäomaisuuden hoito perustuu ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan. Puun myynti toteutetaan suunnitelmallisesti kestäväällä tavalla. Metsäomaisuutta hoidetaan niin, että taimikoiden ja nuoren metsän hoitotyöt tehdään ajallaan.

Talousarvioon 2023 arvioidaan tuloja metsän- ja soranmyynnistä 75 000 €.

Talouden tasapainottamisohjelmassa tavoitellaan lisäksi metsäkiinteistöjen (tai määräalojen) myynnillä kertaluontoista noin 230 000 euron tuloa vuonna 2023.

Nisulan alueelta asetetaan myyntiin yleiskaavan mukaisia rakennuspaikkoja, joista ennakoidaan saatavan noin 230 000 tulot vuonna 2023. Omakotitonttien myyntitavoitteeksi asetetaan 4-5 tonttikauppaa vuonna 2023.

Vuonna 2023 asemakaava-alueella on kaavoitettuja myynnissä olevia vapaita omakotitalotontteja yhteensä 24 kappaletta, rivitalotontteja 4 kpl ja yksi keskustan kerrostalotontti tarjotaan niin ikään vapaille markkinoille toteutettavaksi. Tonttimarkkinointia tehostetaan, osallistutaan rakennusmessuille ja järjestetään myyntitempauksia tai kampanjoita.

Yleiskaava- ja rantaosayleiskaava-alueilla rakennuspaikkoja yhteensä noin 15 kappaletta. Valmistuneen kaavoituksen myötä Nisulaan on merkitty aluesuunnitelmassa 13 uutta rakennuspaikkaa. Yleiskaava-alueiden rakennuspaikat voidaan luovuttaa myös määräaloina siten, että kysyntä ja tarjonta kohtaisivat parhaalla mahdollisella tavalla.

Viisarimäen yritystonttialueella on myytävänä yhteensä viisi (5) kunnallistekniikkavalmiudella olevaa monipuoliseen työpaikkarakentamiseen sopivaa tonttia, mutta luovutettavan rakennuspaikan koko voidaan räätälöidä hankekohtaista tarvetta vastaavaksi asemakaavan ohjeellisen tonttijaon johdosta. Yritystonttimarkkinointia tehdään aktiivisesti läpi vuoden.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Metsäomaisuuden aktiivisella hoidolla varmistetaan omaisuuden tuotto nyt ja myös tulevaisuudessa. Metsäomaisuutta hoidetaan kestäväällä tavalla siten, että vuotuiset hakkuut tai hoitotoimenpiteet ovat suunnitelmallisia ja hyvin valmisteltuja.	Kunnan metsiä hoidetaan ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan perustuen. Kunnan metsien isännöitsijän kanssa käydään vuoropuhelua metsiemme tilasta ja kestävästä hakkuumäärästä sekä metsähoitotöistä vuosittein. Leimikoiden puunmyynti kilpailutetaan.	Vuotuiset taimikoiden ja nuoren metsän hoitotyöt tehdään ajallaan. 2023 vuodelle suunnitellaan leimikko, josta saadaan kestävästi noin 75 000 euron puunmyyntitulot.
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakalaisiin sekä heidän virkistäytymismahdollisuuksiinsa kunnan taajamametsien ja retkeilyreittien alueilla.	Taajamametsien käsittelyssä huomioidaan asukkaiden mielipiteet ennen päätöksentekoa puistometsien hakkuista.	Taajamametsien käsittely ja vuotuiset hoitotyöt esitetään taajamametsiä koskevassa suunnitelmassa, jota ylläpidetään jatkuvasti. 2023 poistetaan turvallisuutta ja katuvalaistuskaapelointia vahingoittavaa riskipuustoa kaavateiden varsilta.

Metsäkiinteistöjen myynti tapahtuu avoimella tarjous- tai kilpailuttamismenettelyllä.	Toimitaan talousarviossa tai muussa kunnan päätöksenteossa asetettujen tavoitteiden mukaisesti metsäkiinteistöistä luovuttaessa.	Talouden tasapainottamisohjelmassa on esitetty metsäkiinteistöjen (tai eri määräalojen) myyntiä siten, että myynnistä saatava kerta-luontoinen tulo vuonna 2023 olisi 230 000 €. Tämä tavoite on nyt lisätynä myös maa- ja metsätilojen talousarvioon.
Tuemme aktiivisesti nykyisiä ja uusia yrittäjiä luomalla kannustavaa yritysilmapiiriä.	Metsienhoitotyöt teetetään kokonaan yksityisillä yrityksillä isännöitsijäkumppanimme kautta.	Kaavateiden vierustojen, teialueella sijaitsevan, riskipuuston poisto hankitaan yksityisiltä yrityksiltä kokonaispalveluna.
Uuden ajan maalaisidylli		
Kiinnitämme huomiota lähiympäristömme metsiin ja niiden virkistyskäyttömahdollisuuksiin.	Emme vaaranna muilla toimenpiteillä metsiemme virkistyskäytön jatkuvuutta yleisen virkistyskäytön kannalta tärkeillä alueilla.	Kehitämme mahdollisuuksiemme mukaan virkistysreitistöjä metsissämme osana liikunta- ja vapaa-ai- kapalveluiden kokonaisuutta.
Toivakka tuntuu ja tunnetaan		
Pyrimme siihen, että kunnan metsien hoitoon luotetaan, sillä on yleinen hyväksyttävyyys, toimimme avoimesti lainsäädännön ja alan yleisten standardien mukaisesti	Tiedotamme kuntalaisille kunnan metsien tilasta ja niiden kehitysnäkymistä	Sähköistä metsäsuunnitelmaa esitellään kuntalaisille tiedon ja avoimuuden lisäämiseksi vuoden 2023 aikana.

TALOUSLUVUT - MAA-JA METSÄTILAT

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	29 800	75 000	100 000
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0
Muut toimintatuotot	15 136	212 000	493 000
Toimintatuotot yht.	44 936	287 000	593 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	0	0	0
Palvelujen ostot	-24 989	-38 135	-27 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	0	0	0
Toimintakulut yht.	-24 989	-38 135	-27 300
Toimintakate	19 947	248 865	565 700
Poistot ja arvonalentumiset	-70 005	-69 076	-77 720
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-50 058	179 789	487 980

5.6.8. Vesi- ja viemärihuoltolaitos

TOIMINTA-AJATUS

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on keskitetty talousveden hankinta ja jakelu sekä jätevesien viemärointi laitokselle määritetyillä toiminta-alueilla. Vesihuoltolaitoksen eri toiminta-alueita kunnassa on seitsemän (7) kappaletta. Vesihuollon toiminta-alueiden viimeisin päivitys on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2020.

Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluvat kunnan omistaman vesi- ja viemäriverkoston ja sen laitteistojen kunnossapito, rakentaminen ja saneeraus. Kunnalla on tällä hetkellä runkovesi- ja viemäriverkostoa n. 221 km. Kunnan vesi- ja viemärihuollon asiakkaina on noin 750 käyttöpaikkaa ja liikevaihtoa ennakoidaan kertyvän vuonna 2023 talousarvioesityksen mukaisesti n. 580 000 € (alv 0 %).

Vesihuoltolaitoksen lähitulevaisuuden suunnitelmana on tasapainottaa talous vesihuoltolain edellyttämälle tasolle. Talouden tasapainottaminen voi tarkoittaa taksarakenteen muutoksia ja yleisiä hintojen korotuksia. Vesihuollon maksut ja taksat perustuvat voimassa olevaan vesihuoltolakiin (18§ ja 19§) ja siinä on otettu huomioon vesi- ja viemärilaitosyhdistyksen sekä kuntaliiton ohjeet ja suositukset. Maksurakenteen ja hinnoittelun lähtökohtana on laitoksen kustannusten kattaminen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ja siten, että maksut kattavat laitoksen toiminnasta aiheutuneet kaikki kulut, kuten pääomarahoituksen ja käyttökulut. Vesihuoltolaitoksen pitäisi siis kattaa kaikki kulut mitä sen toiminta aiheuttaa asiakkaalta perittävillä perus- ja käyttömaksuilla.

Haaste on todella suuri, koska samanaikaisesti verkostot ja niihin liittyvät laitteistot yms. vanhenevat ja vaativat yhä enemmän korjauksia, päivityksiä ja uusimisia. Lisäksi uusia huoltokuluja syntyy esimerkiksi haja-asutusalueilla olevien pumppaamoiden vuosittaisista huolloista. Pumppaamoiden pesu on tavoitteena tehdä vuosittain kolmessa osassa eli jokainen pienpumppaamo puhdistetaan aina kolmen vuoden välein. Tällä toimenpiteellä estetään pumppujen ja muiden laitteistojen vikaantuminen ja sitä kautta suoria korjauskuluja pyritään minimoimaan.

Tavoitteena on lisäksi, että tänä vuonna loppuun saatettu vesimittareiden uusiminen realisoisi mittarilukemat veden kulutuksen mukaisiksi ja sitä kautta tulisi myös enemmän tuloja vesilaitokselle. Tällä tarkoitetaan sitä, että esim. vuonna 2020 pumpatun ja laskutetun veden ero oli noin 13 000 m³, mikä tarkoittaa suoraan rahaksi muutettuna lähes 20 000 € tulojen menetystä laitokselle.

Toivakan kunnan vesihuoltolaitokseen kuuluu vuonna 2023 edelleen kolme (3) vedenottamo, jätevedenpuhdistamo ja vesi- ja jätevesipumppaamoja (n. 440 kpl linja- ja pienpumppaamoja). Jätevedenpuhdistamolle on myönnetty ympäristölupa vuonna 2012 ja se on voimassa toistaiseksi. Vesihuoltolaitos on eriytetty omaksi kirjanpidolliseksi taseyksiköksi 1.1.2016 alkaen.

Vesihuoltolaitoksella on töissä täysipäiväisesti kaksi (2) henkilöä. Vuonna 2023 syntyy henkilöstössä lisäkustannuksia eläköitymiseen liittyvän uuden työntekijän perehdyttämisyksikön johdosta.

PALVELUSUUNNITELMA

Puhdas juomavesi on elintärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia. Raakavesilähteiden suojeleluun sekä verkostojen ja laitosten kuntoon tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota, jotta välteään epidemiat ja turvataan puhtaan veden hyvä laatu. Myös jätevesien puhdistustekniikoita tulee kehittää jatkuvasti.

Vesihuoltolaitoksen taloutta tervehdytetään vuotuisten hinnankorotusten sekä uusien liittymäasiakkaiden hankinnan myötä siten, että toiminta saadaan voitolliseksi.

Vesihuoltolaitos toteuttaa kunnanvaltuuston aiempaa päätöstä, jolla perusmaksujen ja käyttömaksujen välinen suhde saataisiin 50 % - 50 % tilanteeseen vuonna 2025.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Vesihuollon jatkuvuuden ja häiriötömyyden turvaaminen sekä omaisuudenhallinnan kehittäminen	Laaditaan selvitys vesihuoltoverkon nykytilasta ja varaudumme mahdollisiin eri häiriötilanteisiin. Jatkamme verkostotiedon dokumentoinnin sekä omaisuudenhallinnan kehittämistyötä.	Vesihuollon varautumissuunnitelman sekä toiminnan ja henkilöstön jatkuva kehittäminen on tavoitteena. Verkkotietojärjestelmän käyttöönotto vuonna 2023.
Vesihuoltolain 10§:n mukaan kiinteistö on liitettävä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella järjestettyyn vesihuoltoon, ellei tähän ole laissa määrättyä poikkeamisedellytystä. Tavoitteenamme on lisätä liittymien määrää suunnitelmallisesti toiminta-alueittain.	Selvitämme vesihuoltolaitokseen liittymättömät kiinteistöt toiminta-alue kerrallaan, käsittelemme mahdolliset liittymisestä tehdyt vapauttamishakemukset sekä varaudumme rakentamaan uusia liittymiä uusille asiakkaille	Uusia asiakkaita liitetään vesihuoltoverkostoon sitä mukaa kuin edellytyksiä liittymisestä vapauttamiselle ei lain mukaan ole. Liittymisvelvoite aikataulutetaan laitoksen liittymien rakentamisaikataulujen kanssa.
Laadimme vesihuollolle pitkän tähtäimen investointiohjelman, joka perustuu verkoston tutkittuun kuntoon sekä mahdollisiin tai jo tiedossa oleviin riskeihin.	Toivakan VesiKymppi-ohjelman laatiminen	VesiKymppi-ohjelma laaditaan 10-vuoden ajanjaksolle, jota päivitetään vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

TALOUSLUVUT - VESIHUOLTO

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toimintatuotot			
Myyntituotot	529 852	533 260	661 864
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	207	0	250
Muut toimintatuotot	27 264	0	0
Toimintatuotot yht.	557 323	533 260	662 114
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-133 935	-119 776	-155 151
Palvelujen ostot	-172 379	-156 703	-189 478
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-115 009	-103 600	-251 814
Avustukset	0	0	0
Muut toimintakulut	-13 890	-19 637	-11 000
Toimintakulut yht.	-435 213	-399 716	-607 443
Toimintakate	122 110	133 544	54 671
Poistot ja arvonalentumiset	-262 553	-255 680	-242 600
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-140 443	-122 136	-187 929

6. INVESTOINTISUUNNITELMA 2023 - 2026

	2023/ €	2024/ €	2025/ €	2026/€	Poistoa- ika vuosina	Poistovaikutus €/vuosi
VESIHUOLTO						
Vesihuolto Verkoston saneeraukset, verkoston laajennukset toiminta-alueella	70 000	100 000	100 000		30	2 333
Leppärannan asemakaava-alueen suunnittelu, vesihuollon ja tiestön ra- kentaminen	15 000	300 000	300 000		20	30 750
Pessilänkuja vesihuoltolinjan jatkami- nen			50 000		30	1 666
Manninen – Malviharjuntie (Kakara- vaaran alueen vesiputken ohitus)			85 000		30	2 833
LIIKENNEVÄYLÄT						
Taajama- alueen tieinfran kunnossa- pito ja peruskorjaus (huonokuntoisten tieosuuksien rungon ja pinnan korjauk- set, katu- ja muun ulkovalaistuksien uusiminen energiatehokkaammiksi)	100 000	100 000	100 000		20	5 000
Palosentie kevyen liikenteen väylä ja katusaneeraus (liikenneturvallisuus)	10 000	150 000			30	5 333
Nisulan OKT-alueen tien ja kuivatuksen muutokset ja parannus, satama-alueen kunnostaminen	30 000				20	1 500
Nisulan OKT-alueen pienvenelaituri (14-16 venepaikkainen ponttoonilai- turi)		60 000			10	6 000
Silanterintie – Saarinen II välisen katu- osuuden suunnittelu ja rakentaminen			10 000		20	
MAL-liikennehankkeiden suunnittelu- rahoitus	30 000			200 000	20	11 500
KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ						
Yleis- ja asemakaavoitus (Läntinen ROYK 2, mahdolliset asemakaavamu- tokset)	20 000	20 000	20 000		2	10 000
Strateginen maanosto – esirakentami- nen	100 000	100 000	100 000			
Vaihtoehtoisesti tätä investointimäärä- rahaa voidaan käyttää joko maanos- toon tai Viisarimäen yritysalueen esira- kentamiseen, tonttien tasaamiseen ja muuhun rakentamisen edistämiseen alueella.						
TOIMITILAPALVELUT						
Koulukeskus A- ja B osa, käyttövesiput- kiston saneeraushanke	20 000	100 000			20	6 000
Koulukeskuksen keittiön varavoima	30 000				5	6 000

	2023/ €	2024/ €	2025/ €	2026/€	Poistoa- ika vuosina	Poistovaikutus €/vuosi
Koulukeskus A- ja B-osa, tilojen pinta- saneeraus		25 000	50 000		5	15 000
Kiinteistövalvomoinvestointi Vanhan kiinteistövalvomo uusitaan Valvontakamerajärjestelmän kokonais- uudistus	35 000				5	7 000
Päiväkoti-nuorisotila Vakkarin pihan suunnittelu ja rakentaminen	60 000				20	3 000
LIIKUNTAPAIKAT						
Frisbeegolf, kentän suunnittelu ja laa- jennus 18-väyläiseksi	30 000				15	2 000
Urheilukentän parantaminen Suorituspaikoille vanhan tekonurmen sijoittelua (turvallisuus)	10 000				5	2 000
Ulkokuntosalilaitteet (siirtyvä vuodelta 2022, asennus keväällä 2023)	17 000				3	5 666
Uimalan rakennukset			35 000		20	1 750
Leppäveden Isonkylänrannan sataman perusparannushanke ja kehittäminen	15 000	60 000			10	7 500
YMPÄRISTÖ- JA LUPAJAOSTO						
Rakennuslupien digitointi		30 000	30 000		2	30 000
HALLINTOPALVELUT						
Palvelimet	25 000				3	8 333
KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT						
Lainausjärjestelmän uusiminen	16 000				3	5 333
Brutto	633 000	1 045 000	880 000			176 497

7. TULOSLASKELMAOSA

TULOSLASKELMA, KOKO KUNTA ULKOINEN

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 169 713	1 195 875	1 219 323	0	0
Maksutuotot	438 275	541 030	124 600	0	0
Tuet ja avustukset	493 226	139 227	249 282	0	0
Muut toimintatuotot	211 202	460 185	851 360	0	0
Toimintatuotot yht.	2 312 416	2 336 317	2 444 565	2 200 000	2 100 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-5 424 588	-5 714 617	-5 071 677	-5 223 827	-5 380 541
Palvelujen ostot	-10 066 447	-10 054 440	-1 922 877	-1 800 000	-1 800 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-797 902	-747 566	-1 303 270	-1 000 000	-900 000
Avustukset	-529 018	-501 600	-295 000	-295 000	-295 000
Muut toimintakulut	-218 755	-230 950	-205 855	-205 000	-205 000
Toimintakulut yht.	-17 036 710	-17 249 173	-8 798 679	-8 523 827	-8 580 541
Toimintakate	-14 724 294	-14 912 856	-6 354 114	-6 323 827	-6 480 541
Verotulot	9 230 786	8 888 000	5 023 000	4 871 000	4 980 000
Valtionosuudet	6 574 411	7 054 157	2 632 417	2 632 417	2 632 417
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	984	0	1 000	0	0
Muut rahoitustuotot	85 422	71 300	61 300	0	0
Korkokulut	-50 355	-60 000	-270 000	0	0
Muut rahoituskulut	-43 360	-21 600	-21 600	0	0
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-7 309	-10 300	-229 300	-219 300	-219 300
Vuosikate	1 073 594	1 019 001	1 072 003	960 290	912 576
Poistot ja arvonalentumiset	-923 668	-919 459	-853 984	-900 000	-900 000
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	149 926	99 542	218 019	60 290	12 576
Poistoeron muutos	21 444	21 444	21 444	21 444	21 444
Tilikauden yli-/alijäämä	171 370	120 986	239 463	81 734	34 020

Suunnitelmavuosien verotulot ja valtionosuudet perustuvat Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton ennustelaskelmiin. Henkilöstökuluja on nostettu 3 % suunnitelmavuosille 2023 ja 2024.

8. KÄYTTÖSUUNNITELMAT

Hallintopalvelut	TP 2021	TA 2022 + muutos	TA 2023	Muutos 2022-2023
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot, ulkoiset	16 826	11 600	25 325	118,3 %
Toimintamenot, ulkoiset	-1 290 552	-1 297 831	-1 157 593	-10,8 %
Toimintakate, ulkoinen	-1 273 726	-1 286 231	-1 132 268	-12,0 %
Toimintatulot, sisäiset	220 244	237 874	244 550	2,8 %
Toimintamenot, sisäiset	-56 805	-52 277	-69 261	32,5 %
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	-1 110 287	-1 100 634	-956 979	-13,1 %
Laskennalliset kustannukset				
Suunnitelmapoistot	-72 372	-56 480	-35 280	-37,5 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 182 659	-1 157 114	-992 259	-14,2 %

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	TP 2021	TA 2022 + muutos	TA 2023	Muutos 2022-2023
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot, ulkoiset	750 825	664 752	685 593	3,1 %
Toimintamenot, ulkoiset	-4 409 298	-4 573 388	-5 022 885	9,8 %
Toimintakate, ulkoinen	-3 658 473	-3 908 636	-4 337 292	11,0 %
Toimintatulot, sisäiset	0	0		
Toimintamenot, sisäiset	-1 251 956	-1 359 909	-1 594 905	17,3 %
	2			
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	-4 910 427	-5 268 545	-5 932 197	12,6 %
Laskennalliset kustannukset				
Suunnitelmapoistot	-112 261	-131 080	-108 204	-17,5 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-5 022 688	-5 399 625	-6 040 401	11,9 %

Kuntaympäristölautakunta	TP 2021	TA 2022 + muutos	TA 2023	Muutos 2022-2023
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot, ulkoiset	819 956	1 106 385	1 729 147	56,3 %
Toimintamenot, ulkoiset	-1 800 256	-1 879 404	-2 561 345	36,3 %
Toimintakate, ulkoinen	-980 300	-773 019	-832 198	7,7 %
Toimintatulot, sisäiset	1 753 096	1 893 193	1 979 184	4,5 %
Toimintamenot, sisäiset	-78 939	-94 689	-133 360	40,8 %
Toimintakate ulkoinen + sisäinen	693 857	1 025 485	1 013 626	-1,2 %
Laskennalliset kustannukset				
Suunnitelmapoistot	-738 116	-698 627	-708 880	
Tehtävän kokonaiskustannukset	-44 259	326 858	304 746	-6,8 %

9. RAHOITUSOSA

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 073 595	1 037 301	1 072 003	960 290	912 576
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	312 525	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 386 120	1 037 301	1 072 003	960 290	912 576
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-522 214	-613 000	-633 000	-1 045 000	-880 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd. luovutusvoitot	3 000	0	0	0	0
Investointien rahavirta yhteensä	-519 214	-613 000	-633 000	-1 045 000	-880 000
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	866 906	424 301	439 003	-84 710	32 576
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	500 000	0	850 000	700 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-892 119	0	-842 119	-842 119	-898 785
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	-941 664	0	0	0
Lainakannan muutokset yhteensä	-892 119	-441 664	-842 119	7 881	-198 785
Oman pääoman muutokset					
Oman pääoman lisäys	0	0	0	0	0
Oman pääoman vähennys	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset yhteensä	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-494	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	19 479	0	0	0	0
Saamisten muutos	-89 267	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	527 448	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	457 166	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-434 953	-441 664	-842 119	7 881	-198 785
Rahavarojen muutos	431 953	-17 363	-403 116	-76 829	-166 209
Rahavarat jakson alussa	1 972 205		0		0
Rahavarat jakson lopussa	1 540 252		0	0	0

Valtuusto myöntää valtuuden enintään 4 milj. €:n tilapäisrahoituksen ottamiseen kuntatodistusten muodossa. Sitä on valtuus käyttää täysimääräisesti vain, jos kuntatodistusten korot ovat miinuskorkoisia.

10. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HALLINTOPALVELUT			
Kunnanjohtaja	1	1	1
Talous- ja hallintosihteeri	1	1	1
Palvelusihteeri	1	1	1
ICT-suunnittelija	1	1	1
Työllisyys- ja elinkeinosuunnittelija	1	1	1
Henkilöstö- ja koulusihteeri	0,4	0,4	0,4
Viestintä- ja markkinointisuunnittelija	1	1	1
SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA			
Rehtori-sivistysjohtaja	0,95	0,95	0,95
Henkilöstö- ja koulusihteeri	0,6	0,6	0,6
Hyvinvointisuunnittelija	1	1	1
Aineenopettaja	11/10	10	10
Luokanopettaja	14/13		
Erityisopettaja	3	2	2
Erityisluokanopettaja	1	1	1
Esiopetuksen opettaja	1	1	1
Koulunkäynninohjaaja/-avustaja	14/11	11	11
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja	1,6/0,6	0,6	0,6
*Kevät/syksy			
Varhaiskasvatusjohtaja	1	1	1
Varhaiskasvatuksen opettaja	5	5	5
Lastenhoitaja	12,5	11,5	11,5
Varhaiskasvatuksen avustaja	3/2	2	2
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	1	1
*Kevät/syksy			
Kirjastonjohtaja	0,05	0,05	0,05
Kirjastonhoitaja	1	1	1
Kirjastoavustaja	0,6	0,6	0,6
Kulttuuri- ja vapaa-aikasihteeri	1	1	1
Etsivä nuorisotyöntekijä ma	1	1	1
KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA			
Kuntaympäristöjohtaja	1	1	1
Rakennustarkastaja	0,5	0,5	0,5
Ympäristösihteeri	0,5	0,5	0,5
Toimistosihteeri	1	1	1
Hanketyöntekijä	1		
Kiinteistönhoitajat	3,6	3,6	3,6
Vesi- viemärlaitoksen hoitaja	2	2	2
Liikuntapaikkojen hoitaja	0,4	0,4	0,4
Yleisten alueiden hoito	1	1	1
Ruoka- ja siivouspäällikkö	1	1	1
Ravitsemistyöntekijä	5	5	5
Laitoshuoltaja (siivooja)	6	6	6

11. VUOSIKELLO

